

Horatius Flaccus, Quintus,

Carmina

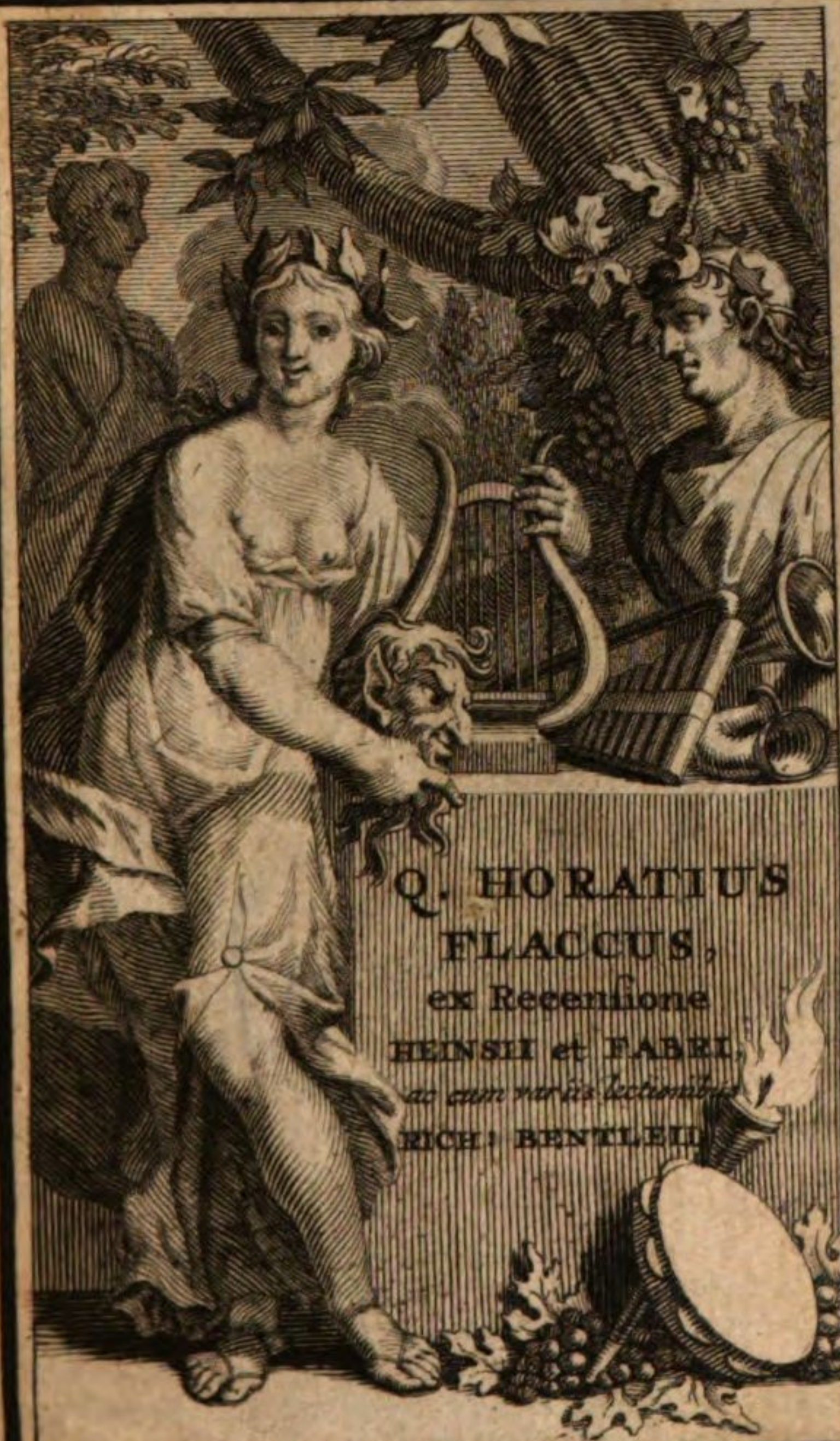
Amstelodamum 1719

A.lat.a. 327

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10241296-9

Q. Labra. 327

Horatius

Q. HORATIUS
FLACCUS,

ex Recensione
HEINSII et FABRI,
ac cum variis lectionibus
RICH: BENTLEII

AMSTELÆDAMI
Ap. R. et G. WETSTENIOS MDCCXIX

P. Wandelaar inven.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

V I T A

Q. H O R A T I I

F L A C C I,

E vetusto codice Blond. descripta.

Quintus Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse quidem tradit, libertino & exactionum coactore, ut vero creditum est, falsamentario, cum illi quidam exprobrasset in altercatione, Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem? Bello Philippensi excitus à M. Bruto Imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus venia impetrata, scriptum Quaestorium comparavit. ac primo Maecenati, mox Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Maecenas quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo epigrammate,

*Ni te visceribus meis Horati
Plus jam diligo, tu tuum sodalem
Hinno me videas strigiosorem.*

Sed multo magis extremis Esquiliis tale ad Augustum elogio:

Horatii Flacci, ut mei, esto memor.

Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Maecenatem scripto significat: Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum, nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere desuit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia, pauca subjeci. Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi fueris: recte enim & non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valedudinem tuam fieri possit. *Et rursus: Tui qualem habeo*

habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit ut illo coram fieret à me tuum mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram spreveris, ideo nos quoque ἀνδύπερρον ἔμεν. Praeterea saepe eum inter alios jocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo ut non modo Sæculare carmen componendum injunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privignorum suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere. Post Sermones vero lectos quosdam, nullam sui mentionem habitam ita sit questus: Irasci me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobis esse? Expresstitque Eclogam, cujus initium est:

*Cum tot sustineas & tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar..*

Habitu corporis brevis fuit atque obesus: qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint quam ipse es: sed tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus voluminis tui sit ὀρχωδίσκος, sicut est ventriculi tui. Ad res Venereas intemperantior traditur. Nam speculato cubiculo scorta dicitur habuisse disposita, ut quocunque respexisset, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi sub ejus titulo, & epistola prosa oratione quasi commendantis se mæcenati; sed utraque falsa puto. Nam elegi vulgares, epistola obscura: quo vitio minime tenebatur. Natus est vi. id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Consulibus. Decessit v. Kal. Decemb. C. Mario Cœ-

§

Censorino & C. Asinio Gallo Coss. post nonum & quinquagesimum annum, haerede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus & conditus est extremis Esquiliis juxta Maecenatis tumulum.

*Ejusdem Horatii vita, in eodem codice
aliter descripta.*

Quintus Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit. quem cum pater puerum Romam misisset in ludum litterarium, parcissimis eruditus impensis, angustias patris vicit ingenio, coluitque adolescens Brutum, sub quo tribunus militum civili bello militavit: captusque à Cæsare post multum tempus, beneficio Mæcenatis non solum servatus, sed etiam in amicitiam receptus est. quapropter Mæcenati & Augusto in omnibus scriptis suis venerabiliter asurgit. Scripsit autem Carminum lib. IV. Epoden I. Carmen Sæculare. Sermonum lib. II. Epistolarum II. De arte poëtica I. Commentati sunt in illum Porphyrio, Modesto, Helenius Acron. Omnium autem optime Acron.

TYPOGRAPHI LECTORIS. Quid in hac editione sit praestitum, quod in aliis merito desiderari possit, paucis accipe. Singulis odis praeposuius metrum, ex mente A. Manutii, secundum quod illas commode dimetiri poteris. Ubi praecessit jam ejusdem generis ode, indicavimus tamen quo loco ea reperiatur, ut tirones tanto facilius dimensionem odarum adsuescant. In textu constituendo, secuti sumus & D. Heinsum & Tanq. Fabrum. Varias lectiones, quas R. Bentleius in textum receperat, ubique paginis subjecimus, ut eruditus lector possit eligere quam vellet lectionem. Vides quoque versuum numerum in margine notatum esse, quod in editionibus Horatii tam exiguae formae hactenus a nemine est factum. Vale.

TESTI

TESTIMONIA

de Scriptis

HORATII.

M. Fabius Quintilianus,
De Lyricis Horatii.

AT Lyricorum idem Horatius fere solus legi dignus. Nam & insurgit aliquando, & plenus est iucunditatis, & gratiae, variis figuris & verbis felicissime audax.

de iisdem Petronius.

Praeterea curandum est, ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, & Horatii curiosa felicitas.

De Satyris Quintilianus.

Satyræ quidem tota nostra est: in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius: qui quosdam ita deditos sibi adhuc habet amatores, ut cum non ejusdem modo operis autoribus, sed omnibus poetis praeferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & esse aliquid quod tollere possis, putat. Multo est tersior ac purius magis Horatius, & ad notandos hominum mores praecipuus.

De iisdem autor libri, De causis
corruptae eloquentiae.

Sed vobis utique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt.

Idem, De autore.

Exigitur enim jam ab oratore etiam poeticus decor: non Attii aut Pacuvii veterino inquinatus, sed ex Horatii & Virgilii & Lucani sacrario prolatus.

Q. HO.

7

Q. HORATII FLACCI
O D A R U M
L I B E R I.

A D MÆCENATEM.

O D E I.

*Alios aliis rebus duci, se lyricorum versuum
studio teneri.*

-- / - u u - / - u u - / u u

MÆCENAS, atavis edite regibus,
& præsidium & dulce decus meum:
sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat: metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos ævehit ad deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros: Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die,
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquae lene caput sacræ.
Multos castra juvant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata; manet sub Jove frigido
Venator, tenerae conjugis immemor:
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagæ.
Me doctarum ederae præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori
æ evehere.

Secernunt populo: si neque tibiae
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboux refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis vatibus a inferes,
Sublimi feriam sidera vertice.

35

AD AVGVSTVM CÆSAREM.

Tres versus priores. - u / - - / - u u / - u / - -

Cui subicitur. - u u / - u

O D E II.

*Deos omnes iratos esse Romanis, ob Caesaris caedem
unam imperii spem in Augusto constitutam.*

JAM satis terris nivis atque diræ
Grandinis misit Pater: & rubente
Dextera sacras jaculatus arces,
Terruit urbem?

Terruit gentes, grave ne rediret
Seculum Pyrihae, nova monstra questae:
Omne quum Proteus pecus egit altos
Visere montes:

Piscium & summa genus haesit ulmo,
Nota quae sedes fuerat columbis:
Et superjecto pavidæ natarunt
Æquore Damae.

10

Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Vestae;

15

Ilia dum se nimium querenti
Jactat ultorem: vagus & sinistra
Labitur ripa (Jove non probante) u-
xorius amnis

20

Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juvenis.

Quem vocet divum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctae minus audientem
Carmina Vestam?

25

Cui dabit partes scelus expiandi
Juppiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus,

30

Augur Apollo.

inferis.

Sive

Sive tu mavis, Erycina ridens,
 Quam jocus circumvolat, & Cupido:
 Sive neglectum genus & nepotes

35

Respicis auctor,
 Heu nimis longe satiate ludo:
 Quem juvat clamor, galeaeque leves,
 Acer & Mauri peditis cruentum
 Vultus in hostem.

40

Sive mutata juvenem figura
 Ales in terris imitans, almae
 Filius Maiae, patiens vocari
 Caesaris ultor:

Serus in coelum redeas, diuque
 Laetus intersis populo Quirini:
 Neve te nostris vitiis iniquum
 Ocior aura

45

Tollat: hic magnos potius triumphos,
 Hic ames dici Pater atque Princeps:
 Neu sinas Medos equitare inultos
 Te duce, Caesar.

50

AD NAVEM, QVA VEHEBATUR
 Virgilius Athenas proficiscens.

--/-uu-/-u-

Secundus ut. 1, 1. O D E I I I.

*Secundam ei navigationem precatur, deinde occasionem
 nactus, hominum audaciam detestatur.*

Sic te diva potens Cypri,
 Sic fratres Helenae, lucida sidera,
 Ventorumque regat pater,
 Obstrictis aliis, praeter Iapyga:
 Navis, quæ tibi creditum
 Debes Virgilium, finibus Atticis
 Reddas incolumem, precor,
 Et ferves animae dimidium meae.

5

Illi robur & aes triplex
 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit praecipitem Africum
 Decertantem aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
 Quo non arbiter Adriae
 Major, tollere seu ponere vult freta.

10

15

Quem

A 5

Quem mortis timuit gradum,

Qui a siccis oculis monstra natantia,

Qui vidit mare b turgidum, &

Infames scopulos Acroceraunia? 20

Nequicquam deus abscidit

Prudens Oceano c dissociabili.

Terras, si tamen impiae

Non tangenda rates transiliunt vada.

Audax omnia perpeti 25

Gens humana ruit per vetitum nefas:

Audax Japeti genus

Ignem fraude mala gentibus intulit:

Post ignem aetheria domo

Subductam, macies & nova febrium 30

Terris incubuit cohors:

Semotique prius tarda necessitas

Lethi corripuit gradum:

Expertus vacuum Daedalus aëra

Pennis non homini datis: 35

Perrupit Acheronta Herculeus labor:

Nil Mortalibus d arduum est:

Coelum ipsum petinus stultitia: neque

Per nostrum patimur scelus

Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SEXTIVM. ODE IV.

*Adventu Veris, & communi moriendi conditione
proposita, hortatur ad voluptates.*

- u u / - u u / - - / - u u / - u / - u / - -
u - / u - / - / - u / - u / - -

SOLVITVR acris hiems grata vice veris & Favoni:
Trahuntque siccas machinae carinas.

Ac neque jam stabulis gaudet pecus aut arator igni,

Nec prata canis albicant pruinis. (Luna: 5

Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente

Junctaeque Nymphis Gratiae decentes

Alternò terram quatunt pede: dum graves Cy-

Vulcanus ardens a urit officinas. (clopum

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire 10
myrto,

Aut flore, terrae quem ferunt solutae.

Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu

a rectis. b turbidum. c dissociabilis. d ardui:
e visit.

Seu poscat agnâ , sive malit hoedo.
 Pallida mors aequo pulsat pede pauperû tabernas 15
 Regumque turres. ô beate Sexti,
 Vitae summa brevis spem nos vetat inchoare lon-
 Jam te premet nox , fabulaeque Manes, gam :
 Et domus exilis Plutonia : quò simul mearis ,
 Nec regna vini fortiere talis, 20
 Nec tenerum Lycidam mirabere , quo calet juvenus
 Nunc omnis , & mox virgines tepebunt.

A D P Y R R H A M. O D E V.

*Miseros esse qui illius amore teneantur. se ex eo ,
 tanquam è naufragio , enatasse.*

Duo priores versus, ut Ode 1
 Tertius ita -- / - u u / - -
 Quartus, ut versus 1. Od. 3.

Q V I S multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urguet odoribus
 Grato Pyrrha sub antro?
 Cui flavam religas comam,
 Simplex munditiis? heu quoties fidem
 Mutatosque deos flebit, & aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens,
 Qui nunc te fruitur credulus aurea:
 Qui semper vacuum, semper amabilem 10
 Sperat, nescius aurae
 Fallacis! miseri quibus
 Intentata nites: me tabula facer
 Votiva paries indicat uvida
 Suspendisse potenti 15
 Vestimenta maris deo.

A D A G R I P P A M. O D E V I.

*Bella ab eo gesta a Vario cantatum iri: se conviviiis
 tantum, & amoribus describendis aptum esse.*

Tres priores ut Ode 1. Quartus ut Ode 3.

S C R I B E R I S Vario fortis, & hostium
 Victor, Maeonii carminis alite,
 Quam rem cunque ferox navibus aut equis
 Miles te duce gesserit.
 Nos, Agrippa, neque haec dicere, nec gravem 5
 Pelcidae

Quem mortis timuit gradum,
 Qui a siccis oculis monstra natantia,
 Qui vidit mare b turgidum, &
 Infames scopulos Acroceraunia? 20
 Nequicquam deus abscidit
 Prudens Oceano c dissociabili.
 Terras, si tamen impiae
 Non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti 25
 Gens humana ruit per vetitum nefas:
 Audax Japeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit:
 Post ignem ætheria domo
 Subductam, macies & nova febrium 30
 Terris incubuit cohors:
 Semotique prius tarda necessitas
 Lethi corripuit gradum:
 Expertus vacuum Daedalus aëra
 Pennis non homini datis: 35
 Perrupit Acheronta Herculeus labor:
 Nil Mortalibus d arduum est:
 Coelum ipsum petimus stultitia: neque
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SEXTIVM. ODE IV.

*Adventu Veris, & communi moriendi conditione
 proposita, hortatur ad voluptates.*

- u u / - u u / - - / - u u / - u / - u / - -
 u - / u - / - / - u / - u / - -

SOLVITUR acris hiems grata vice veris & Favoni:
 Trahuntque siccas machinae carinas.
 Ac neque jam stabulis gaudet pecus aut arator igni,
 Nec prata canis albicant pruinis. (Luna: 5
 Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente
 Junctaeque Nymphis Gratiae decentes
 Alternò terram quatunt pede: dum graves Cy-
 Vulcanus ardens d urit officinas. (clopum
 Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire 10
 myrto,
 Aut flore, terrae quem ferunt solutae.
 Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 Seu

a restis. b turbidum. c dissociabilis. d ardui:
 e visit.

Seu poscat agnâ , sive malit hoedo.
 Pallida mors aequo pulsat pede pauperû tabernas 15
 Regumque turres. ô beate Sexti,
 Vitae summa brevis spem nos vetat inchoare lon-
 Jam te premet nox , fabulaeque Manes , gam :
 Et domus exilis Plutonia : quò simul mearis ,
 Nec regna vini fortiere talis , 20
 Nec tenerum Lycidam mirabere , quo calet juvenus
 Nunc omnis , & mox virgines tepebunt.

A D P Y R R H A M. O D E V.

*Miseros esse qui illius amore teneantur. se ex eo ,
 tanquam è naufragio , enatasse.*

Duo priores versus, ut Ode 1
 Tertius ita -- / - u u / - -
 Quartus , ut versus 1. Od. 3.

Q V I S multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urguet odoribus
 Grato Pyrrha sub antro?
 Cui flavam religas comam ,
 Simplex munditiis? heu quoties fidem
 Mutatosque deos flebit , & aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens ,
 Qui nunc te fruitur credulus aurea :
 Qui semper vacuum , semper amabilem 10
 Sperat , nescius auræ
 Fallacis! miseri quibus
 Intentata nites : me tabula sacer
 Votiva paries indicat uvida
 Suspendisse potenti 15
 Vestimenta maris deo.

A D A G R I P P A M. O D E V I.

*Bella ab eo gesta a Vario cantatum iri : se conviviiis
 tantum , & amoribus describendis aptum esse.*

Tres priores ut Ode 1. Quartus ut Ode 3.

S C R I B E R I S Vario fortis, & hostium
 Victor , Maconii carminis alite ,
 Quam rem cunque ferox navibus aut equis
 Miles te duce gesserit.
 Nos , Agrippa , neque haec dicere , nec gravem 5
 Pelcidae

Peleidae stomachum, cedere nescii
 Nec cursus duplicis per mare Vlyssæi
 Nec saevam Pelopis domum,
 Conamur, tenues grandia: dum pudor,
 Imbellisque lyrae Musapotens vetat
 Laudes egregii Caesaris & tuas
 Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere troico
 Nigrum Merionen? aut ope Palladis
 Tydeiden superis parem?

Nos convivia, nos proelia virginum,
 & Sectis in juvenes unguibus acrium,
 Cantamus vacui, sive quid urimur,
 Non præter solitum leves.

AD MUNATIVM PLANCUM.

ODE VII.

*Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem placere.
 Cohortatio ad voluptates.*

Est carmen heroicum, cui alternis versibus
 duo pedes desunt.

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
 Aut Ephesum, bimarive Corinthi
 Moenia, vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
 Insignes, aut Thessala Tempe.
 Sunt quibus unum opus est intactae Palladis a urbem &
 Carmine perpetuo celebrare, &
 Undique b decerptae c frondi praeponere olivam.
 Plurimus, in Junonis honorem,
 Aptum d dicit equis Argos, ditesque Mycenae.
 Me e nec tam patiens Lacedaemon,
 Nec tam Larissae percussit campus opimae,
 Quam domus Albunae resonantis,
 Et præceps Anio, f & Tiburni lucus & uda
 Mobilibus pomaria rivis.

Albus ut obscuro deterget nubila coelo
 Saepe Notus, neque parturit imbres
 g Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam vitaeque labores
 Molli, Plance, mero: seu te fulgentia signis
 Castra tenent, seu densa tenebit

Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque

Quum

b Strictis a arces. b decerptam. c fronti. d dicit.
 e neque. f ac. g Perpetuo.

Quum fugeret, tamen uda Lyaeo
 Tempora populea fertur vinxisse corona,
 Sic tristes affatus amicos:
 Quo nos cunque feret melior fortuna parente, 25
 Ibimus, ô socii, comitesque:
 Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
 Certus enim promisit Apollo
 Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 O fortes pejoraque passi 30
 Mecum saepe viri, nunc vino pellite curas:
 Cras ingens iterabimus aequor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

Obscure juvenem quendam, ut amore perditum, notat.

- u u - / u - -

- u - - / - u u - / - u u - / u - -

LYDIA, dic, per omnes
 Te deos oro, Sybarin cur properes amando
 Perdere: cur apricum
 Oderit Campum, patiens pulveris atque solis.
 Cur neque militaris 5
 Inter æquales & equitet, Gallica nec lupatis
 Temperet ora fraenis.
 Cur timet flavum Tiberini tangere? cur olivum
 Sanguine viperino
 Cautius vitat? neque jam livida gestat armis 10
 Brachia, saepe disco,
 Saepe trans finem jaculo nobilis expedito?
 Quid latet, ut marinae
 Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojae
 Funera: ne virilis 15
 Cultus in caedem & Lycias proriperet catervas?

AD THALIARCHVM. ODE IX.

Hyeme indulgendum voluptati.

Duo priores versus ita u - / u - / - / - u u - / u u

Tertius, ita. - - / u - / - - / u - / u

Quartus ita. - u u / - u u / - u / - -

VIDES ut alta stet nive candidum
 Soracte: nec jam sustineant onus
 Sylvae laborantes: geluque
 Flumina constiterint acuto?

Dissolve

& equitat. & Temperat.

Dissolve frigus, ligna super foco
 Large reponens: atque benignius
 Deprome quadrimum Sabina,
 O Thaliarche, merum diota.

Permitte divis cetera: qui simul
 Stravere ventos aequore fervido

Depraeliantes, nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras, fuge quaerere: &
 Quem fors dierum cunque dabit, lucro

Appone: nec dulces amores
 Sperne puer, neque tu choreas:

Donec virenti canities abest
 Morosa: nunc & Campus, & aræ,

Lenesque sub noctem susurri
 Composita repetantur hora.

Nunc & latentis proditor intimo
 Gratus puellae risus ab angulo,

Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito male pertinaci.

HYMNVS AD MERCVRIVM.

ODE X.

Lib. 1. Od. 2

MERCURI facunde, nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentum
 Voce formasti catus, & decorae

More palaestrae:

Te canam, magni Jovis & deorum
 Nuntium, curvaeque lyrae parentem;

Callidum, quidquid placuit, jocosum
 Condere furto.

Te, boves olim nisi reddidisses
 Per dolum amotas, puerum minaci

Voce dum terret, viduus pharetra
 Risit Apollo.

Quin & Atreidas ducere te superbos
 Ilio dives Priamus relicto,

Thessalosque ignes, & iniqua Trojae
 Castra fefellit.

Tu pias laetis animas reponis
 Sedibus: virgaque levem coerces

Aurea turbam, superis deorum
 Gratus & inuis.

O D. L I B E R I. 15
AD LEVCONOEN. O D E XI.

Indulgendum voluptati, omiffa futurorum cura.

-- / - u u - / - u u - / - u u - / u u _

TV ne quaesieris scire, nefas, quem mihi,
quem tibi
Finem dii dederint, Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit, pati.
Seu plures hiemes, seu tribuit Jupiter ultimam, §
Quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum: sapias, vina liques: & spatio brevi
Spem longam refeces: dum loquimur, fugerit invida
Aetas: carpe diem, quam minimum credula postero.

D E A V G V S T O. O D E XII.

*Diis, heroibus, virisque aliquot clavis laudatis,
postremo commendat Augustum.*

Lib. 1. Od. 2.

QUEM virum aut heroa lyra vel acri
Tibia sumes celebrare, Clio?
Quem deum? cujus recinet jocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris, §
Aut super Pindò, gelidove in Haemo?
Vnde vocalem temere insequatae
Orphea sylvae,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresque ventos. 10
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis Parentis
Laudibus? qui res hominum ac deorum,
Qui mare ^a & terras, variisque mundum 15
Temperat horis?
Vnde nil majus generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas ^b honores.
Proeliis audax neque te filebo
Liber, & saevis inimica virgo
Belluis?

^a ac. ^b longos, proeliis audax. Neque &c.

Belluis: nec te metuende certa,

Phoebe, sagitta.

Dicam & Alceiden, puerosque Ledaë,

25

Hunc equis, illum superare pugnīs

Nobilem: quorum simul alba nautis

Stella refulsit,

Defluit faxis agitated humor:

Concidunt venti, fugiuntque nubes:

30

Et minax, e quod sic voluere, ponto

Vnda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum

Pompili regnum memorem, an superbos

35

Tarquini fasces, dubito, an Catonis

Nobile lethum.

Regulum, & Scauros, animaeque magnae

& Prodigum Paulum, superante Poeno,

Gratus insigni referam Camoena,

40

Fabriciumque.

Hunc, & incomitis Curium capillis,

Vtilem bello tulit, & Camillum

Saeva paupertas, & avitus apto

Cum lare fundus.

45

Crescit occulto velut arbor aevo

Fama Marcelli: micat inter omnes

Julium sidus, velut inter ignes

Luna minores.

Gentis humanae pater atque custos,

50

Orte Saturno, tibi cura magni

Caesaris fati data: tu secundo

Caesare regnes.

Ille seu Parthos Latio imminentes

Egerit iusto domitos triumpho,

55

Sive subjectos Orientis e oris

Seras & Indos:

Te minor latum reget aequus orbem:

Tu gravi carru quaties Olympum,

Tu parum castis inimica mittes

60

Fulmina lucis.

A D

e sic Dii voluere. & Prodigum, Poeno superante
Paulum. e orae.

AD LYDIAM. O D E XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

Lib. 1. Od. 3.

Quum tu, Lydia, Telephi
 Cervicem roseam, & cerea Telephi.
 Laudas brachia, vae, meum
 Fervens difficilibile tumet jecur.
 Tunc nec mens mihi, nec color
 Certa sede *b* manent: humor & in genas
 Furtim labitur, arguens
 Quam lentis penitus macerer ignibus.
 Vror, seu tibi candidos
 Turparunt humeros immodicae mero
 Rixae: sive puer furens
 Impressit memorem dente labris notam.
 Non, si me satis audias,
 Speres perpetuum, dulcia Barbare
 Laedentem oscula, quae Venus
 Quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter & amplius
 Quos irrupta tenet copula, nec malis
 Divulsus querimoniis,
 Suprema citius solvet Amor die.

AD NAVEM,

Qua revehebantur amici in mare Ægaeum.

O D E XIV.

In Brutum bellum civile reparantem.

Lib. 1. Od. 5.

O Navis, referent in mare te novi
 Fluctus! ô quid agis? fortiter occupa
 Portum: nonne vides ut
 Nudum remigio latus;
 Et malus celeri faucibus Africo,
 Antennaeque gemant? ac sine funibus
 Vix durare carinae
 Possint imperiosius
 Equor; Non tibi sunt integralintea,
 Non dii, quos iterum pressa voces malo:
 Quamvis Pontica pinus,
 Sylvae filia nobilis,
 Jactes & genus & nomen inutile.

Nil pictis timidus navita puppibus

Fidit; tu nisi ventis

Debes ludibrium, cave:

Nuper sollicitum quae mihi taedium,

Nunc desiderium, curaque non levis:

Interfusa nitentes

Vites aequora Cycladas.

O D E XV.

Nerei vaticinium de excidio Trojae.

Lib. I. Ode 6.

P Astor quum traheret per freta navibus

Idaeis Helenen perfidus hospitam,

Ingrato celeres obruit otio

Ventos, ut caneret fera

Nereus fata. Mala ducis avi domum,

Quam multo repetet Graecia milite,

Conjurata tuas rumpere nuptias,

Et regnum Priami vetus.

Eheu quantus equis, quantus adest viris

Sudor! quanta moves funera Dardanae

Genti! jam galeam Pallas & aegida

Curruque & rabiem parat.

Nequicquam, Veneris praesidio ferox,

Pectus caesariem: grataque feminis

Imbelli cithara carmina divides.

Nequicquam thalamo graves

Hastas, & calami spicula Cnossii

Vitabis, strepitumque, & celerem sequi

Ajacem; tamen, heu, ferus adulteros

Crines pulvere collines.

Non Laertiaden, exitium tuae

Gentis, non Pylum Nestora respicis?

Urgent impavidi te Salaminus

Teucerque, & Sthenelus, sciens

Pugnae: sive opus est imperitare equis,

Non auriga piger. Merionem quoque

Nosces: ecce furit te reperire atrox

Tydeides melior patre.

Quem tu, cervus uti vallis in altera

Visum parte lupum graminis immemor,

Sublimi fugies mollis anhelitu,

Non hoc pollicitus tuae.

Iracunda diem proferet illo,
Matronisque Phrygum classis Achilles.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

35

PALINODIA. ODE XVI.

Veniam petit à puella, quam jambis laeserat.

Lib. 1. Ode 9.

O Matre pulcra filia pulcrior,
Quem criminosis cunque voles modum
Pones iambis, sive Flamma,
Sive mari libet Adriano.

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber aequae: non acuta

* Sic geminant Corybantes aera,
Tristes ut irae: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec saevus ignis, nec tremendo
Jupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Defectam, & infani leonis

Vim stomacho apposuisse nostro,
Irae Thyesten exitio gravi
Stravere: & altis urbibus ultimae
Stetere causae cur perirent

Funditus, imprimeretque muris
Hostile aratrum exercitus insolens.

Compesce mentem: me quoque pectoris
Tentavit in dulci juvena

Fervor, & in celeres iambos
Misit furentem nunc ego mitibus
Mutare quaero tristitia, dum mihi
Fias recantatis amica

Opprobriis, animumque reddas.

A D TYNDARIDEM.

ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem

Lib. 1. Ode 9.

V Elox amoenum saepe Lucretilem
Mutat Lycaeo Faunus: & igneam

Nil pictis timidus navita puppibus

Fidit; tu nisi ventis

Debes ludibrium, cave:

Nuper sollicitum quae mihi taedium,

Nunc desiderium, curaque non levis:

Interfusa nitentes

Vites aequora Cycladas.

O D E XV.

Nerei vaticinium de excidio Trojae.

Lib. I. Ode 6.

Pastor quum traheret per freta navibus

Idaeis Helenen perfidus hospitam,

Ingrato celeres obruit otio

Ventos, ut caneret fera

Nereus fata. Mala ducis avi domum,

Quam multo repetet Graecia milite,

Conjurata tuas rumpere nuptias,

Et regnum Priami vetus.

Eheu quantus equis, quantus adest viris

Sudor! quanta moves funera Dardanae

Genti! jam galeam Pallas & aegida

Curruque & rabiem parat.

Nequicquam, Veneris praesidio ferox,

Pectus caesariem: grataque feminis

Imbelli cithara carmina divides.

Nequicquam thalamo graves

Hastas, & calami spicula Cnossii

Vitabis, strepitumque, & celerem sequi

Ajacem; tamen, heu, ferus adulteros

Crines pulvere collines.

Non Laertiaden, exitium tuae

Gentis, non Pylum Nestora respicis?

Urgent impavidi te Salaminii

Teucerque, & Sthenelus, sciens

Pugnae: sive opus est imperitare equis,

Non auriga piger. Merionem quoque

Nosces: ecce furit te reperire atrox

Tydeides melior patre.

Quem tu, cervus uti vallis in altera

Visum parte lupum graminis immemor,

Sublimi fugies mollis anhelitu,

Non hoc pollicitus tuae.

Itacunda

Iracunda diem proferet Ilio,
 Matronisque Phrygum classis Achilles.
 Post certas hiemes uret Achaicus
 Ignis Iliacas domos.

35

PALINODIA. ODE XVI.

Veniam petit à puella, quam iambis laeserat.

Lib. 1. Ode 9.

O Matre pulcra filia pulcrior,
 Quem criminosis cunque voles modum
 Pones iambis, sive Flamma,
 Sive mari libet Adriano.

Non Dindymene, non adytis quatit
 Mentem sacerdotum incola Pythius,
 Non Liber aequae: non acuta

a Sic geminant Corybantes aera,
 Tristes ut irae: quas neque Noricus
 Deterret ensis, nec mare naufragum,
 Nec saevus ignis, nec tremendo
 Jupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus particulam undique
 Defectam, & infani leonis

Vim stomacho apposuisse nostro,
 Irae Thyesten exitio gravi
 Stravere: & altis urbibus ultimae
 Stetere causae cur perirent

Funditus, imprimeretque muris
 Hostile aratrum exercitus insolens.

Compesce mentem: me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juvena

Fervor, & in celeres iambos
 Misit furentem nunc ego mitibus
 Mutare quaero tristia, dum mihi
 Fias recantatis amica

Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM.

ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem

Lib. 1. Ode 9.

V Elox amoenum saepe Lucretilem
 Mutat Lycaeo Faunus: & igneam

B 2

Defectus

Defendit aestatem capellis

Vsq̃ue meis, pluviosque ventos

Impune ^a tutum per nemus arbutos

Quaerunt latentes & thyma devia

Olentis uxores mariti:

Nec virides metuunt ^b colubros,

Nec martiales ^c hoeduliae lupos:

Vtunque dulci, Tyndari, fistula

Valles, & Usticae cubantis

Levia personuere saxa.

Dii metuentur: diis pietas mea

Et musa cordi est. ^d hinc tibi copia

Manabit ad plenum benigno

Ruris honorum opulenta cornu.

Hic, in reducta valle, Caniculae

Vitabis aestus: & fide Teia

Dices laborantes in uno

Penelopen vitreamque Circen.

Hic innocentis pocula Lesbii

Duces sub umbra: nec Semeleius

Cum Marte confunde Thyoneus

Proelia: nec metues protervum

Suspecta Cyrum, ne male dispari

Incontinentes injiciat manus:

Et scindat haerentem coronam.

Crinibus, immeritamque vestem.

AD QUINTILIUM VARV M.

O D E XVIII.

*Vini potu moderato hilarari animum, im-
moderato rixas excitari.*

Lib. I. Ode II.

N Vllum, Vare, sacra vite prius severis arborem,
Circa mite solum Tiburis, & moenia Catili.

Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque

Mordaces aliter diffugiant sollicitudines.

Quis post vina gravem militiam aut pauperiem
crepat?

Quis non te potius, Bacche pater, teque decens
Venus;

^a At ne quis modici transfiliat munera Liberi,

Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero.

Debellata: monet Sithoniis non levis Euus: 10

Quum

Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum
 Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
 Invitum quatiā, nec variis obsita frondibus
 Sub divum rapiam. saeva tene cum Berecynthio
 Cornu tympana, quae subsequitur caecus amor
 fui, 15

Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
 Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA. O D E XIX.

Se illius amore urit.

Lib. 1. Ode 2.

MAter saeva Cupidinum,
 Thebanaeque jubet me Semeles puer.
 Et lasciva licentia

Finitis animum reddere amoribus.

Urit me Glyceraenitor

Splendentis Pario marmore purius:

Urit grata protervitas,

Et vultus nimium lubricus aspici.

In me tota ruens Venus

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas 10

Et versis animosum equis

Parthum dicere, nec quae nihil attinent.

Hic vivum mihi cespitem, hic

Verbenas pueri, ponite, thuraque,

Bimi cum patera meri. 15

Mactata veniet lenior hostia.

A D M A E C E N A T E M.]

O D E XX.

Invitat eum ad convivium minime sumptuosum.

Lib. 1. Od. 2.

Vile potabis modicis Sabinum
 Cantharis, Graeca, quod ego ipse testa

Conditum levi, datus in theatro

Quum tibi plausus,

Care Maecenas, eques: ut paterni

Fluminis ripae, simul & jocosa

Redderet laudes tibi Vaticani

Montis imago.

Caecubum, & praelo domitam Caleno 20

B 3

• Clare.

Tu bibes uvam: mea nec Falernae
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

10

IN DIANAM ET APOLLINEM.

ODE XXI.

Seculare Carmen.

Lib. 1. Ode 5.

DIANAM tenerae dicite virgines,
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque supremo
Dilectam penitus Jovi.

Vos laetam fluvii & nemorum & coma,
Quaecunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Sylvis, aut viridis Cragi:

5

Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra

10

Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Petemque, à populo & Principe Caesare in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

15

AD FVSCVM ARISTIVM.

ODE XXII.

Vitae integritatem & innocentiam ubique esse tutam.

Lib. 1. Ode 2.

INTEGER vitae, scelerisque purus,
Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra:

5

Sive per Syrtes iter aestuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Namque me sylva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit inermem.

10

Quale portentum neque militaris

Dania

Dannia in latis alit esculentis:

Nec Jubae tellus generat, leonum

15

Arida nutrix.

Pone me pigris ubi nulla campis

Arbor aestiva recreatur aura:

Quod latus mundi nebulae malusque

Jupiter arguet:

20

Pone sub curru nimium propinqui

Solis, in terra domibus negato:

Dulce ridentem Lalagen amabo,

Dulce loquentem.

AD CHLOEN. O D E XXIII.

*Non esse jam quod virileis complexus, viro
matura, extimescat.*

Lib. I. Ode 5

VITAS hinnuleo me similis, Chloe,

Quaerenti pavidam montibus aviis

Matrem, non sine vano

Aurarum & sylvae metu.

Nam seu mobilibus a veris inhorruit

5

Adventus foliis, seu virides rubum

Dimovere lacertae:

Et corde & genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera,

Gaetulusve leo, frangere persequor.

10

Tandem desine matrem

Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIVM. O D E XXIV.

Defect Quintilii mortem.

Lib. I. Ode 6.

QUIS desiderio sit pudor aut modus

Tam cari capitis? praecipe lugubres

Cantus, Melpomene, cui liquidam pater

Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor

5

Urguet! cui Pudor, & Justitiae soror

Incorrupta Fides, nudaque Veritas,

Quando ullum c invenient parem?

multis

B 4

a vepris. b Adventum. c inveniet.

Multis ille bonis flebilis occidit:

Nulli flebilior quam tibi, Virgili.

10

Tu frustra pius, heu! non ita creditum
poscis Quintilium deos.

Quod si Threicio blandius Orphea

Auditam moderere arboribus fidem,

Non vanae redeat sanguis imagini,

15

Quam virga semel horrida

Non lenis precibus fata recludere,

Nigro compulerit Mercurius gregi.

Durum: sed levius fit patientia,

Quicquid corrigere est nefas.

20

AD LYDIAM. ODE XXV.

*Insultat ei, quod, jam vetula, vicissim
à juvenibus contemnatur.*

Lib. 1. Ode 2.

PARCIUS junctas quatiant fenestras

Ictibus crebris juvenes protervi,

Nec tibi somnos adimunt: amatque

Janua limen,

Quae prius multum faciles movebat

5

Cardines: audis minus & minus jam,

ME T V O a longas pereunte & noctes

Lydia dormis?

Invicem moechos anus arrogantes

Flebis in solo levis angiportu,

10

Thracio bacchante magis sub inter-

lunia vento:

Quum tibi flagrans amor, & libido,

Quae solet matres furiare equorum,

Saeviet circa jecur ulcerosum:

15

Non sine questu,

Laeta quod pubes edera & virenti

Gaudeat, pulla magis atque myrto:

Aridas frondes hiemis sodali

20

Dedicet & Hebro.

O D. L I B E R I.
AD MVSAM. O D E XXVI.

25

Se, soluto animo, velle Lamiam laudare.

Lib. 1. Ode 9.

MVSIS amicus, tristitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: quis sub Arcto
Rex gelidae metuatur orae,
Quid Teridatem terreat unice
Securus. ô quae fontibus integris
Gaudes, apricos nocte flores,
Nocte meo Lamiae coronam,
Pimplea dulcis: nil sine te mei
Profunt honores: hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio sacrare plectro
Teque tuasque decet sorores.

5

10

AD SODALES, O D E XXVII.

Ad sodaleis inter pocula rixanteis.

Lib. 1. Ode 9

NAtis in usum laetitiae scyphis,
Pugnare, Thracum est. tollite Barbarum
Morem, verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino & lucernis Medus acinaces
Humane quantum discrepat: impium
Lenite clamorem, sodales,
Et cubito remanete presso.
Vultis severi me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiae
Frater Megillae, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede: quae te cunque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuoque semper
Amore peccas: quicquid habes, age,
Depone tutis auribus. Ah miser,
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quae saga, quis te solvere Thessalis

5

10

15

20

Magus

B 5

• Pimplei. • Profunt.

Magus venenis, quis poterit deus?

Vix illigatum te triformi

Pegasus expediet Chimaera.

O D E XXVIII.

*Inducitur Archytas nautae cuidam respondens,
omnibus esse moriendum, oransque ne se
insepultum jacere patiatur.*

Lib. 1. Ode 7.

TE maris & terrae numeroque carentis arenae
 Mensorem cohibent, Archyta,
 Pulveris exigui prope littus parva Matinum
 Munera: nec quicquam tibi prodest
 Aerias tentasse domos, animoque rotundum
 Percurrisse polum, morituro.
 Occidit & Pelopis genitor, conviva deorum.
 Tithonusque remotus in auras:
 Et Jovis arcanis Minos admissus: habentque
 Tartara Panthoiden, iterum Orco 10
 Demissum, quamvis clypeo Trojana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem morti concesserat atrae:
 Judice te, non sordidus auctor
 Naturae verique. Sed omnes una manet nox, 15
 Et calcanda semel via lethi.
 Dant alias Furiae torvo spectacula Marti:
 Exitio est & avidis mare nautis.
 Mistra senum ac juvenum densentur funera: nullum
 Saeva caput Proserpina fugit. 20
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu, nauta, vagae ne parce malignus arenae
 Ossibus & capiti inhumato
 Particulam dare. sic, quodcunq; minabitur Eurus 25
 Fluctibus Hesperiiis, Venusinae
 Plectantur sylvae, te sospite: multaue merces,
 Unde potest, tibi defluat aequo
 Ab Jove, Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis immeritis nocituram 30
 Postmodo te natis fraudem committere. & forsan
 Debita jura vicesque superbae
 Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis:
 Teque piacula nulla solvent.

Quan-

Quamquam festinas (non est mora longa) licebit 35
 Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIVM. O D E XXIX.

*Mirum quiddam & monstri simile dicit esse, eum à
 philosophiae studio ad militiam transisse.*

Lib. 1. Ode 9.

I C C I, beatis nunc Arabum invides
 Gazis, & acrem militiam paras
 Non ante devictis Sabaeae
 Regibus: a horribilique Medo
 Nectis catenas, quae tibi virginum 5
 Sponso necato Barbara serviet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur unctis,
 Doctus sagittas tendere sericas
 Arcu paterno? quis neget arduis 10
 Pronos relabi posse rivos
 Montibus, & Tiberim reverti:
 Quum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panaetii, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis, 15
 Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. O D E XXX.

Ut in aedem Glyceræ veniat.

Lib. 1. Ode 2.

O V E N U S, regina a Cnidi Paphique,
 Sperne dilectam Cypron, & vocantis
 Thure te multo Glyceræ decoram
 Transfer in aedem.
 Fervidus tecum puer, & solutis 5
 Gratiae zonis, properentque Nymphae,
 Et parum comis sine te Juventas,
 Mercuriusque.

AD APOLLINEM. ODE XXXI.

Quid petendum ab Apolline.

Lib. 1. Ode 9.

QUID dedicatum poscit Apollinem
 Vates? quid orat, de patera novum
 Fundens liquorem? non opimae
 Sardiniae segetes feracis:

Non aestuosae grata Calabriae
 Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:

Non rura quae Leiris quieta

Mordet aqua taciturnus amnis.

Premant a Calena falce, quibus dedit

Fortuna, vitam: dives b & aureis

Mercator exsiccet culullis

Vina Syra reparata merce,

Diis carus ipsis: quippe ter & quater

Anno revisens aequor Atlanticum

Impune: me c pascunt olivae,

Mecichorea, levesque malvae,

Frui paratis & valido mihi,

Latoe, dones, d & , precor, integra

Cum mente: nec turpem senectam

Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM. ODE XXXII.

Ad Lyram ne desistat canere.

Lib. 1. Ode 2.

POSCIMUS, siquid vacui sub a umbra

Lusimus tecum, quod & hunc in annum

Vivat & plures: age, dic Latinum,

Barbite, carmen:

Lesbio primum modulate civi:

Qui ferox bello, tamen inter arma,

Sive jactatam religarat udo

Littore navim,

Liberum & Musas, Veneremque, & illi

Semper haerentem puerum canebat:

Et Lycum, nigris oculis nigroque

Crine decorum.

O decus Phoebi, & dapibus supremi

Grata testudo Jovis, o laborum

Dulce lenimen, mihi cunque salve

Rite vocanti.

a Calenam. b ut. c pascant. d ac. e antro.

AD

29

O D. L I B E R I.
A D A L B I V M T I B V L L V M.
O D E XXXIII.

*Solatur cum aliorum exemplo, qui amantes, non
redamentur.*

Lib. 1. Ode 6.

A L B I, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glycerae neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Laesa praeniteat fide:
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in asperam
Declinat Pholoën: sed prius Appulis
Jungentur capreae lupis,
Quam turpi Pholoë peccet adultero
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas atque animos sub juga ahenaea
Saevo mittere cum joco.
Ipsam me melior quam peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriae
Curvantis Calabros sinus.

O D E XXXIV.

*Poenitere se irreligiosum extitisse, dum Epicu-
reos sectaretur.*

Lib. 1. Ode 9

P A R C V S deorum cultor, & infrequens,
Infanientis dum sapientiae
Consultus erro, nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor a relictos: nanique Diespiter
Igni corusco nubila dividens,
Plerumque per parum tonantes
Egitequos, volucremque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & invisi horrida Taenari
Sedes, Atlantensque finis
Concutitur. Valet ima summis
Mutare, & b insignem attenuat Deus,
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

*Orat Fortunam ut servet Caesarem in Britannos
ire meditantem.*

Lib. 1. Ode 9.

O DIVA, gratum quae regis Antium,
Praesens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel suberbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece 5
Ruris colonus, te dominam æquoris,
Quicumque Bithyna laceffit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythae,
Urbesque, gentesque, & Latium ferox, 10
Regumque matres Barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Injurioso ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma 15
Concitet, imperiumque frangat.
Te semper anteit saeva Necessitas,
Clavos trabales & cuneos manu
Gestans athena: nec severus
Vncus abest, liquidumque plumbum. 20
Te Spes & albo rara Fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat,
Vt cunque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum & meretrix retro 25
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum faece siccatis amici,
Ferre jugum pariter dolosi.
Serves iturum Caesarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens 30
Examen Eois timendum
Partibus Oceanoque Rubro.
Eheu! cicatricum & sceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti 35
Liquimus? unde manum juvenus
Metu deorum continuit? quibus

Peper-

Pepercit aris? ô utinam nova
Incude & diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

40

AD POMPONIVM NUMIDAM.

O D E XXXVI.

*Gratulatur Numidæ amico faustum in
patriam reditum.*

Lib. 1. Ode 3.

ET thure & fidibus juvat
Placare & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:

Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Caris multa sodalibus,

5

Nulli plura tamen dividit oscula,

Quam dulci Lamiae: memor

Actæ non alio rege puertiae,

Mutataeque simul togae.

Cressa ne careat pulcra dies nota:

10

Neu promptae modus amphorae,

Neu morem in Saliûm sit requies pedum:

Neu multi Damalis meri

Bassum Threïcia vincat amysside:

Neu desint epulis rosae

15

Neu vivax apium, neu breve lilium.

Omnes in Damalin putres

Deponent oculos: nec Damalis novo

Divelletur adultero,

Lascivis ederis ambitiosior.

20

AD SODALEIS O D E XXXVII.

*Sodales suos ad laetitiam hortatur ob Actiacam
Augusti victoriam.*

Lib. 1. Ode 9.

Nunc est bibendum, nunc pede libero

Pulsanda tellus: nunc Saliaribus

Ornare pulvinar deorum

Tempus erat dapibus, sodales.

Antehac nefas depromere Caecubum

5

Cellis avitis, dum Capitolio

Regina dementes ruinas,

Funus & imperio parabat,

Contaminato cum grege turpium

a Morbo

& diffingas.

• Morbo virorum: quidlibet impotens: 10

Sperare, fortunaque dulci

Ebria, sed minuit furorem

Vix vna spes navis ab ignibus:

Mentemque lymphatam Mareotico

Redegit in veros timores 15

Caesar, ab Italia volantem

Remis adurgens (accipiter velut

Molles columbas, aut leporem citus

Venator in campis nivalis

Æmoniae) daret ut catenis 20

Fatale monstrum, quae generosius

Perire quaerens, nec muliebriter

Expavit enses, nec latentes

Classe cita^b reparavit oras.

Ausa & jacentem viscere regiam 25

Vultu sereno fortis, & asperas

Tractare serpentes: ut atrum

Corpore combiberet venenum:

Deliberata morte ferocior:

Saevis Liburnis scilicet invidens, 30

Privata deduci superbo

Non humilis mulier triumpho.

AD MINISTRUM

O D E XXXVIII.

Non esse opus sibi magno apparatu.

Lib. 1. Ode 2.

PERSICOS odi, puer, apparatus:

Displicent nexae philyra coronae:

Mitte sectari, rosa quo locorum

Sera moretur.

Simplici myrto nihil allabores 5

Sedulus a curo: neque te ministrum

Dedecet myrtus, neque me, sub arto

Vite bibentem.

Q. HO-

a Forte Opprobriorum. b Forte penetravit. c cura.

Q. HORATII FLACCI
 O D A R U M
 LIBER II.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

O D E I.

Eum monet ut suas de bellis civilibus Tragoedias tantisper intermittat, dum res civileis ordinavit.

Lib. 1. Ode 9.

MOTUM ex Metello consule civicum,
 Bellique causas, & vitia & modos,
 Ludumque Fortunae: gravesque
 Principum amicitias, & arma

Nondum expiatis a uncta cruoribus,
 Periculosae plenum opus aleae,
 Tractas: & incedis per ignes
 Suppositos cineri doloso.

Paulum severae Musa tragoediae
 Desit theatri: mox, ubi publicas

Res ordinaris, grande munus
 Cecropio repetes cothurno,
 Insigne moestis praesidium reis,
 Et consulenti, Pollio, curiae:
 Cui laurus aeternos honores
 Dalmatico peperit triumpho.

Jam nunc minaci murmure cornuum
 Perstringis aures, jam litui strepunt,
 Jam fulgor armorum fugaces
 Terret equos, equitumque vultus.

¶ Audire magnos jam videor duces
 Non indecoro pulvere sordidos:

Et cuncta terrarum subacta,
 Praeter atrocem animum Catonis,
 Juno, & deorum quisquis amicior
 Afris, inulta cesserat impotens
 Tellure: victorum nepotes
 Rettulit inferias Jugurthae.

Quis non Latino sanguine pinguior

C.

Campus sepulcris impia proelia

30

Testatur, auditumque Medis

Hesperiae sonitum ruinae?

Qui gurgēs, aut quae flumina lugubris

Ignara belli? quod mare Dauniae

Non decoloravere caedes?

35

Quae caret ora cruore nostro?

Sed ne relictis, Musa procax, jocis

Ceae retractes munera naeniae:

Mecum Dionaeo sub antro

Quaere modos leviori plectro.

40

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

ODE II.

Avaritiam vituperat, & liberalitatem extollit.

Lib. I. Ode 2.

N^Ullus argento color est, avaris
Abditae terris, inimice laminae

Crispe Sallusti, nisi temperato

Splendeat usu.

Vivet extento Proculeius aevo,

5

Notus in fratres animi paterni;

Illum aget penna metuente solvi

Fama superstes.

Latius regnes, avidum domando

Spiritum, quam si Libyam remotis

10

Gadibus jungas, & uterque Poenus

Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops:

Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, & aquosus albo

15

Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten,

Discedens plebi, numero beatorum

Eximit virtus, populumque falsis

Dedocet uti

20

Vocibus; regnum & diadema tutum

Deferens uni, propriamque laurum,

Quisquis ingentes oculo irretorto

Spectat acervos.

AD

O D. L I B E R II.
AD DELLIVM. O D E III.

35

Lib. I. Ode 9.

AEQVAM memento rebus in arduis
Seivare mentem, non secus, in bonis
Ab insolenti temperatam

Laetitia, moriture Delli,
Seu moestus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis

Interiore nota Falerni:
Qua pinus ingens albaque populus
Vmbram hospitalem consociare amant
Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare rivo.
Huc vina, & unguenta, & nimium breves
Flores amoenae ferre jube rosae:

Dum res, & aetas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.

Cedes coem̃tis saltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit:

Cedes: & extractis in altum
Divitiis potietur heres.

Divesne, prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper & infima

De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna: serius, ocus,

Sors exitura, & nos in aeternum
Exilium impositura cymbae.

AD XANTHIAM PHOCEVM.

O D E . IV.

Quod ancillam amet non esse cur eum pudeat: multis enim magnis viris idem usu venisse.

Lib. I. Ode 2.

NE sit ancillae tibi amor pudori,
Xantta Phoeu. prius insolentem

C 2:

Sorrop

Serva Briseis niveo colore

Movit Achillem:

Movit Ajacem Telamone natum

Forma captivae dominum Tecmessae:

Arsit Atreides medio in triumpho

Virgine rapta:

Barbarae postquam cecidere turmae

Thessalo victore, & ademptus Hector

Tradidit fessis leviora tolli

Pergama Grajis.

Nescias an te generum beati

Phyllidis flavae decorent parentes.

Regium certe genus, & Penates

Moeret iniquos.

Crede non illam tibi de scelestâ

Plebe & delectam: neque sic fidelem,

Sic lucro averfam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia, & vultum, teretesque furas

Integer laudo: fuge suspicari,

Cujus octavum trepidavit aetas

b Claudere lustrum.

IN L A L A G E N. O D E V.

Revocandam esse mentem à cupiditate virgis immaturae.

Lib. 1. Ode 9.

Nondum subacta ferre jugum valet

Cervice: nondum munia comparis

Æquare, nec tauri ruentis

In Venerem tolerare pondus.

Circa virentes est animus tuae

Campos juvencae, nunc fluviis gravem

Solantis aestum, nunc in udo

Ludere cum vitalis salicto

Praekestientis: tolle cupidinem

Immitis uvae: jam tibi lividos

Distinguet autumnus racemos

Purpureo varius colore:

Jam te sequetur: currit enim ferox

Ætas: & illi, quos tibi demserit,

Apponet annos: jam proterva

Fronte petet Lalage maritum:

a dilectam b Condere.

Dilectam,

Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris: albo sic humero nitens.

Ut pura nocturno renidet

Luna mari, Gnidiusve Gyges:

20

Quem si puellarum infereres choro,

Mire sagaces falleret hospites

Discrimen obscurum, solutis.

Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIVM. O D E VI.

Tiburтинаe & Tarentinae regionis amoenitatem laudat.

Lib. 1. Ode 2.

SEPTIMI, Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, &
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper

Ætuvat unda:

Tibur, Argeo positum colono,

3

Sit meae sedes utinam senectae:

Sit modus lasso maris, & viarum

Militiaeque.

Unde si Parcae prohibent iniquae,

Dulce pellitis ovibus Galeſi

10

Flumen, & regnata petam Laconi

Rura Phalantho.

Ille terrarum mihi praeter omnes

Angulus ridet: ubi non Hymetto

Mella decedunt, viridique certat

15

Bacca Venafro:

Verubi longum, tepidasque praebet

Juppiter brumas; & a amicus Aulon

b Fertili Baccho, minimum Falernis

Invidet uvis.

20

Ille te mecum locus & beatae

Postulant arces: ibi tu calentem

Debita sparges lacryma favillam

Vatis amici,

AD POMPEIVM VARVM.

O D E VII.

Huic reditum è militia gratulatur.

Lib. 1. Ode 9.

O Saepe mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiae duce,

© 3

a apricus. b Fertilis.

Quis te redonavit Quiritem
 Diis patriis, Italoque coelo, 5
 Pompei, meorum prime sodalium?
 Cum quo morantem saepe diem mero
 Fregi, coronatus nitentes
 Malobathro Syrio capillos.
 Tecum Philippos & celerem fugam
 Senti, relicta non bene parmula, 10
 Quum fracta virtus, & minaces
 Turpe solum tetigere mento.
 Sed me per hostes Mercurius celer
 Denso paventem sustulit aëre:
 Te rursus in bellum resorbens 15
 Unda fretis tulit æstuosis.
 Ergo obligatam redde Jovi dapem:
 Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea: nec
 Parce cadis tibi destinatis. 20
 Oblivioso levius Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis. quis udo
 Deproperare apio coronas
 Curatve myrto? quem Venus arbitrum 25
 Dicet bibendi? non ego sanius
 Bacchabor Edonis: recepto
 Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN. ODE VIII.

*Non esse cur ei juranti credatur: formosarum enim
 perjuriam à diis non vindicari.*

Lib. 1. Ode 2.

VLLA si juris tibi pejerati
 Poena, Barine, nocuisset unquam:
 Dente si nigro fieres vel uno
 Turpior ungui: 5
 Crederem: sed tu, simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis
 Pulcrior multo, juvenumque prodis
 Publica cura.
 Expedit matris cineres opertos
 Fallere, & toto taciturna noctis 10
 Signa cum coelo gelidaque divos
 Morte carentes.

Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, rident
Simplices nymphae, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas

15

Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis:
Servitus crescit nova: nec priores
Impiae tectum dominae relinquunt,

Saepe minati.

20

Te suis matres metuunt juvencis,
Te senes parci, miseraeque nuper
Virgines nuptae, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

*Ut Mystae pueri mortem aliquando tandem
fere desinat.*

Lib. 1. Ode 9.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
vexant inaequales procellae

Usque: nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners

2

Menses per omnes: aut Aquilonibus

Querceta Gargani laborant,

Et foliis viduantur orni.

Tu semper urgues flebilibus modis
Mysten ademtum: nec tibi vespero

10

Surgente decedunt amores,

Nec rapidum fugiente solem.

At non ter aevofunctus amabilem

Ploravit omnes Antiochum senex

Annos: nec impubem parentes

15

Troilon, aut Phrygiae sorores

Flevire semper. Desine mollium

Tandem querelarum: & potius nova

Cantemus Augusti tropaea

Caesaris, & rigidum Niphaten,

20

Medumque flumen gentibus additum.

Victis, minores volvere vortices:

Intraque praescriptum Gelonos

Exiguus equitare campis.

Q. HOR. FLACCI
AD LICINIVM. ODE X.

*Servandam esse mediocritatem, & animi in
utraque fortuna aequabilitatem.*

Lib. 1. Ode 2.

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.

Saepius ventis agitur ingens
Pinus: & celsae graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
a Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene praeparatum
Pectus: informes hiemes reducit
Juppiter, idem

Summovet: non, si male nunc, & olim
Sic erit: quondam b cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque
Fortis appare: sapienter idem
Contraheas vento nimium secundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINVM. ODE XL.

Jucundè vivendum esse omissis curis.

Lib. 1. Ode 9.

Quid bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Adria
Divisus objecto, remittas
Quaerere: nec trepides in usum
Poscentis aevi pauca: fugit retro
Levis juvenas, & decor, arida
Pellente lascivos amores
Canitie, facilemque somnum.

Non

Non semper idem floribus est ^a honos
 Vernis, neque uno Luna rubens nitet
 Vultu: quid aeternis minorem
 Consiliis animum fatigas?

10

Cur non sub alta vel platano, vel hac
 Pinu jacentes sic temere, & rosa

Canos odorati capillos,
 Dum licet, Assyriaque nardo,
 Potamus uncti? dissipat Euius
 Curas edaces: quis puer ocius
 Restinguet ardentis Falerni

15

Pocula praetereunte lympa?
 Quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 Matures, ^b in comtum Lacaenae
 More comam religata ^c nodum.

20

AD MÆCENATEM. ODE XII.

Non convenire res graveis Tyrice carmini.

Lib. I. Ode 6.

NOLIS longa ferae bella Numantiae,
 Nec ^a dirum Annibalem, nec Siculum mare;
 Pœno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharae modis:

Nec saevos Lapithas, & nimium mero
 Hylaeum, domitosque Herculea manu
 Telluris juvenes, unde periculum

5

Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: Tuque pedestribus
 Dices historiis proelia Caesaris,
 Maecenas, melius, ductaque per vias
 Regum colla minacium.

10

Me dulces dominae Musa Liciniae
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentes oculos, & bene mutuis

15

Fidum pectus amoribus:
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
 Nec certare joco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianae celebris die.

20

Num tu, quae tenuit dives Achaemenes,
 Aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes,

Per-

C 5

^a honor. ^b in comtam. ^c nodo. ^a durum.

.olo.

Permutare velis crine Licymniae;
 Plenas aut Arabum domos?
 Dum fragrantia detorquet ad oscula
 Cervicem, aut facili saevitia negat
 Quae poscente magis gaudeat eripi:
 Interdum rapere ^a occupet.

25

ODE XIII.

*In arborem, cujus casu in agro Sabino
 pene oppressus est.*

Lib. I. Ode 9.

ILL E & nefasto te posuit die,
 Quicumque primum, & sacrilega manu
 Produxit, arbos, in nepotum
 Perniciem, opprobriumque pagi.

5

Illum & parentis crediderim sui
 Fregisse cervicem, & penetralia
 Sparsisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena c Colchica,
 Et quicquid usquam concipitur nefas,

10

Tractavit: agro qui statuit meo
 Te triste lignum, te caducum

In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, nunquam homini satis
 Cautum est in horas: navita Bosporum

15

Poenus perhorrescit, neque ultra

Caeca timet aliunde fata:

Miles sagittas & d celerem fugam

Parthi catenas Parthus, & Italum

Robur: sed improvisa lethi

20

Vis rapuit rapietque gentes.

Quam pene furvae regna Proserpinae,

Et judicantem vidimus Aecum,

Sedesque descriptas piorum, &

Aeoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus:

25

Et te sonantem plenius aureo

Alcaeae plectro dura navis,

Dura fugae mala, dura belli.

Utrumque sacro digna silentio

Mirantur umbrae dicere: sed magis

30

Pugnas & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus.

Quid

^a occupat. ^b Illum. ^c Colchi. ^d Forse reducem.

Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps

Aures, & intorti capillis

35

Eumenidum recreantur angues?

Quin & Prometheus & Pelopis parens

Dulci a laborum decipitur sono:

Nec curat Orion leones

Aut timidos agitare lyncas.

40

AD POSTHVMVM. O D E XIV.

Mortem vitari non posse.

Lib. I. Ode 9.

EHEU! fugaces, Posthume, Posthume,

Labuntur anni: nec pietas moram

Rugis & instanti senectae

Afferet, indomitaeque morti.

Non, si trecenis, quotquot eunt dies,

5

Amice, places illacrymabilem

Plutona tauris: qui ter amplum

Geryonen Tityonque tristi

Compescit unda: scilicet omnibus,

Quicunque terrae munere vescimur,

10

Enaviganda: sive reges,

Sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,

Fractisque ranci fluctibus Adriae:

Frustra per autumnos nocentem

15

Corporibus metuemus Austrum.

Visendus ater flumine languido

b Cocytus errans, & Danaïgenus

Infame, damnatusque longi

Sisyphus Æolides laboris.

20

Linquenda tellus, & domus, & placens

Uxor; neque harum, quas colis, arborum

Te, praeter invisas cupressos,

Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet heres Caecuba dignior,

Servata centum clavibus: & mero

Tinget pavimentum superbo,

Pontificum potiore coenis.

In sui seculi circa aedificia luxum.

Lib. 1. Ode 9.

JA M pauca aratro jugera regiae
 Moles relinquent: undique latius
 Extenta visentur Lucrino
 Stagna lacu: platanusque coelebs
 Evincet ulmos: tum violaria, &
 Myrtus, & omnis copia narium,
 Spargent olivetis odorem,
 Fertilibus domino priori.
 Tum spissa ramis laurea fervidos
 Excludet ictus: non ita Romuli
 Praescriptum & intonsi Catonis
 Auspiciis, veterumque norma.
 Privatus illis census erat brevis,
 Commune, magnum: nulla decempedis
 Metata privatis opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges sinebant, oppida publico
 Sumtu jubentes & deorum
 Tempa novo decorare saxo.

AD GROSPHVM. ODE XVI.

*Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam-
que coërcendis cupiditatibus comparari.*

Lib. 1. Ode 2.

OT I U M divos rogat in a patenti
 Prensus Ægæo, simul atra nubes
 Condidit Lunam, neque certa fulgent
 Sidera nautis:
 Otium bello furiosa Thrace,
 Otium Medi pharetra decori,
 Grophe, non gemmis, neque purpura ve-
 nale, nec auro.
 Non enim gazæ, neque consularis
 Summovet lictor miseros tumultus
 Mentis, & curas laqueata circum
 Tecta volantes.
 Vivitur parvo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum:

Nec

Nec leves somnos timor aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriae quis exul
Se quoque fugit.

20

Scandit aeratas vitiosa naves
Cura: necturmas equitum relinquit,
Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro.

Laetus in praesens animus, quod ultra est
Oderit curare: & amara *b* laeto
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.

25

Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.

30

Te greges centum, Siculaeque circum
Mugiant vaccae, tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa, te bis Afro
Murice tinctae

35

Vestiunt lanae: mihi parva rura &
Spiritus Grajae tenuem Camoenae
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

A D MÆCENATEM, QUUM

convalesceret. O D E XVII.

Lib. I. Ode 9.

CVR me querelis exanimas tuis?
Nec diis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande decus columenque rerum.

5

Ah, te meae si partem animae rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus aequae, nec superstes
Integer? ille dies utramque

10

Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Utcunque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimaerae spiritus igneae,

Nec,

Nec, si resurgat centimanus & Gyas,

Divellet unquam: sic potenti

Justitiae placitumque Parcis.

Seu Libra seu me Scorpius aspicit

Formidolosus, pars violentior

Natalis horae, seu tyrannus

Hesperiae Capricornus undae:

Utrumque nostrum incredibili modo

Consentit astrum. te Jovis impio

Tutela Saturno refulgens

Eripuit, volucrisque fati

Tardavit alas, quum populus frequens

Laetum theatri ter crepuit sonum:

Ne truncus illapsus cerebro

Sustulerat, nisi Faunus ictum

Dextra levasset, Mercurialium

Custos virorum. reddere victimas

Aedemque votivam memento

Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se sua sorte, & mediocri fortuna contentum vivere.

— u — / u — / u —

u — / u — / u — / u — / u — / u —

NON ebur, neque aureum

Mea renidet in domo lacunar,

Non trabes Hymettiae

Premunt columnas ultima recitas

Africa: neque Attali

Ignotus heres regiam occupavi:

Nec Laconicas mihi

Trahunt honestae purpuras clientae;

At fides & ingeni

Benigna vena est: pauperemque dives

Me petit: nihil supra

Deos laceſſo: nec potentem amicum

Largiora flagito,

Satis beatus unicus Sabinis.

Traditur dies die,

Novaeque pergunt interire Lunae:

Tu secanda marmora

Locas sub ipsam funus: & sepulcri

Immemor, stans domos:

Gyge

Maris.

Marisque Bajis obstrepentis urges
Summovere littora,

Parum locuples continente ripa
Quid quod usque proximos
Revellis agri terminos, & ultra
Limites clientium

25

Salis avarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
Et uxor, & vir, sordidosque natos.
Nulla certior tamen

Rapacis Orci a fine destinata
Aula divitem manet

30

Herum, quid ultra tendis? Æqua tellus
Pauperi recluditur,

Regumque pueris: nec fatelles Orci
Callidum Promethea

35

Revexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantali

Genus coercet: hic levare functum
Pauperem laboribus,

Vocatus atque non vocatus audit.

40

IN BACCHUM. O D E. XIX.

*Sibi fas esse Bacchi laudes, ut ejus numine pleno
& concitato, canere.*

Lib. I. Ode 9.

BACCHUM in remotis carminarupibus
Vidi docentem, credite, posteri,
Nymphasque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.

5

Euoë, recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum

Laetatur. euoë, parce, Liber,

Parce, gravi metuende thyrsos.

Fas pervicaces & est mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis & uberes

10

Cantare rivos, atque truncis

Lapsa cavis iterare mella.

Fas & beatæ conjugis additum

Stellis honorem, tectaque Penthei

Disiecta non leni ruina,

15

Thracis & exitium Lycurgi.

Tu flectis amnes, tu mare Barbarum;

Tu separatis avidus in jugis

Nodo

& sede. & sit.

Nodo coerces viperino
 Bistonidum sine fraude crines. 20
 Tu, quum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia:
 b Rhoecum retorsisti leonis
 Unguibus horribilique mala:
 Quanquam choreis aptior & jocis 25
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnae ferebaris: sed idem
 Pacis eras mediusque belli.
 Te vidit insons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterens 30
 Caudam, & recedentis trilingui
 Ore pedes tetigitque crura.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Famam suam aeternam fore.

Lib. 1. Ode 9.

Non usitata nec tenui ferar
 Penna biformis per liquidum æthera
 Vates: neque in terris morabor
 Longius: invidiaque major
 Urbes relinquam: non ego pauperum 5
 Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
 Dilecte Maecenas, obibo,
 Nec Stygia cohibebor unda.
 Jam jam residunt cruribus asperae
 Pelles: & album mutor in alitem, 10
 Supernè: nascunturque leves
 Per digitos humerosque plumae.
 Jam Daedaleo ocior Icaro
 Visam gementis littora Bospori,
 Syrtesque Gaetulas canorus 15
 Ales, Hyperboreosque campos.
 Me Colchus, & qui dissimulat metum
 Marfae cohortis, Dacus, & ultimi
 Noscent Geloni: me peritus
 Discet Iber, Rhodanique potor. 20
 Absint inani funere naeniae,
 Luctusque turpes & querimoniae:
 Compesce clamorem, ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

Q. HORATII FLACCI

O D A R V M

LIBER III.

ODE I.

Non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

Lib. 1. Ode 9.

ODI profanum vulgus, & arceo.

Favete linguis: carmina non prius

Audita, Musarum sacerdos,

Virginibus puerisque canto.

Regum timendorum, in proprios greges, 5

Reges in ipsos, imperium est Jovis,

Clari Giganteo triumpho,

Cuncta supercilio moventis.

Est ut viro vir latius ordinet

Arbusta sulcis: hic generosior 10

Descendat in Campum petitor:

Moribus hic, meliorque fama

Contendat: illi turba clientium

Sit major: Æqua lege necessitas

Sortitur insignes & imos: 15

Omne capax movet urna nomen.

Districtus ensis cui super impia

Cervice pendet, non Siculae dapes

Dulcem elaborabunt saporem,

Non avium citharaeque cantus 20

Somnum reducent. somnus agrestium

Lenis virorum non humiles domos

Fallidit, umbrosamque ripam,

Non Zephyris agitata Tempe.

Desiderantem quod satis est, neque 25

Tumultuosum sollicitat mare,

Nec saevus Arcturi cadentis

Impetus, aut orientis Hoedi:

Non verberatae grandine vineae,

Fundusque mendax: arbore nunc aquas 30

Culpante, nunc torrentia agros

Sidera, nunc hiemes iniquas.

Contracta pisces aequora sentiunt,
Jactis in altum molibus: huc frequens
Caementa demittit redemptor

35

Cum famulis, dominusque terrae
Fastidiosus: Sed timor & minae
Scandant eodem quo dominus: neque
Decedit aerata triremi, &

40

Post equitem sedet atra cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit usus, nec Falerna

Vitis, & Achaemeniumque costum:
Cur invidendis postibus, & novo
Sublime ritu moliar atrium?

45

Cur valle permutem Sabina
Divitias operosiores?

A D A M I C O S. O D E II.

*Pueros ab ineunte aetate assuefaciendos esse rei
militari, & vitae laboriosae.*

Lib. 1. Ode 9.

ANGUSTAM, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroces

Vexet eques metuendus hasta:
Vitamque sub a^dio & trepidis agat
In rebus: illum ex moenibus hosticis
Matrona bellantis tyranni

5

Prospiciens, & adulta virgo
Suspiret, Eheu, ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum

10

Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira caedes.
Dulce & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem ^bpersequitur virum:
Nec pareit imbellis juventae

15

Poplitibus, & timidoque tergo.
Virtus, repulsa nescia sordidae,
Intaminatis fulget honoribus:

Nec sumit aut ponit secures
Arbitrio popularis aurae.

20

Virtus, recludens immeritis mori
Coelum, negata tentat iter via:

Coetus-

^a Achaemeniumve, ^a divo ^b consequitur.
^c timidoque,

Coetusque vulgares & udam
 Spernit humum fugiente penna.
 Est & fideli tuta silentio
 Merces. vetabo, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcanæ, sub iisdem
 Sit trabibus, & fragilemque mecum
 Solvat e phaselum. saepe Diespiter
 Neglectus, incesto addidit integrum:
 Raro antecedentem scelestum
 Deseruit pede poena claudo.

24

30

O D E III.

Virtute praeditum virum nihil extimescere.

Lib. 1. Ode 9.

I V S T U M & tenacem propositi virum,
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solida: neque Auster,
 Dax inquieti turbidus a Adriæ,
 Nec fulminantis magna b Jovis manus.
 Si fractus illabatur orbis,

5

Impavidum ferient ruinae.
 Hac arte Pollux, & vagus Hercules
 c Innixus, arces attigit igneas:
 Quos inter Augustus recumbens
 Purpureo bibit ore nectar.

10

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
 Vexere tigres, indocili jugum
 Collo trahentes: hac Quirinus
 Martis equis Acheronta fugit:

15

Gratum eloquuta consilientibus
 Junone divis: Ilion, Ilion
 Fatalis incestusque iudex

20

Et mulier peregrina vertit
 In pulverem, ex quo destituit deos
 Mercede pacta Laomedon: mihi
 Castaeque damnatum Minervæ
 Cum populo & duce fraudulento.

25

Jam nec Lacaenæ splendet adulteræ
 Famosus hospes, nec Priami domus
 Perjura pugnaces Achivos
 Hectoris opibus refringit:

Nostrique ductum seditionibus

Bel-

D 2

a Fragilemve. b phaselon.

a Hadriæ. b manus Jovis. c Enisus

Bellum refedit: protinus & graves

30

Irasc, & invisum nepotem,

⁊ Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo: illum ego lucidas

Inire sedes, ducere nectaris

Succos, & adscribi quietis

35

Ordinibus patiar deorum.

Dum longus inter saeviat Ilion

Romamque pontus, qualibet exules

In parte regnanto beati:

Dum Priami Paridisque busto

40

Insultet armentum, & catulos ferae

Celent inultae: stet Capitolium

Fulgens, triumphatisque possit

Roma ferox dare jura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas

45

Extendat oras: qua medius liquor

Secernit Europen ab Afro,

Qua tumidus rigat arva Nilus:

Aurum irreperitum, & sic melius situm

Quam terra celat, spernere fortior,

50

Quam cogere humanos in usus,

Omne sacrum rapiente dextra.

Quicumque e mundi terminus obstitit,

Hunc tangat armis, visere gestiens

Qua parte debacchentur ignes,

55

Qua nebulae, pluviique rores.

Sed bellicosus fata Quiritibus

Hac lege dico, ne nimium pii,

Rebusque fidentes, avitae

Tecta velint reparare Trojae.

60

Trojae renascens alite lugubri

Fortuna tristi clade iterabitur,

Ducente victrices catervas

Conjuge me Jovis & sorore.

Ter si resurgat murus aëneus

65

Auctore Phoebus, ter pereat meis

Excisus Argivis, ter uxor

Capta virum puerosque ploret.

Non fhaec jocosae conveniunt lyrae:

Quò, Musa, tendis? desine, pervicax,

75

Referre sermones dearum, &

Magna modistenuare parvis.

AD

AD CALLIOPEN. ODE IV.

*Musarum praesidio è periculis ereptum se dicit,
eodemque tutum semper fore sperat.*

Lib. I. Ode 9.

Descende coelo, & dic, age, tibia
Regina longum Calliopemelos,
Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus, citharave Phoebi.

Auditis? an me ludit amabilis

5

Infania? audire & videor pios

Errare per lucos, amoenae

Quos & aquae subeunt & aerae.

Me fabulosae vulture in Appulo,

Altricis extra limen Apuliae,

10

Ludo fatigatumque somno,

Fronde nova puerum palumbes

Texere, mirum quod foret omnibus,

Quicumque celsae nidum Acherontiae,

Saltusque Bantinos, & arvum

15

Pinguetenent humilis Ferenti:

Ut tuto ab atris corpore viperis

Dormirem, & ursis: ut premerer sacra

Lauroque, collataque myrto,

Non sine diis animosus infans.

20

Vester, Camoenae, vester in arduos

Tollor Sabinos: seu mihi frigidum

Praeneste, seu Tibur supinum,

Seu liquidae placuere Bajae.

Vestris amicis fontibus & choris,

25

Non me Philippis versa acies retro,

Devota non extinxit a arbor,

Nec Sicula Palinurus unda.

Utcunque mecum vos eritis, libens

Infanientem navita Bosporum

30

Tentabo, & arentes arenas

Littoris Assyrii, viator.

Visam Britannos hospitibus feros,

Et laetum equino sanguine Concanum.

Visam pharetratos Gelonos

35

Et Scythicum inviolatus amnem.

Vos Caesarem altum, militia simul

Festas

D 3

Fessas cohortes *b* abdidit oppidis,
 Finire quaerentem labores,
 Pierio recreatis antro. 40
 Vos lene consilium & datis, & dato
 Gaudetis, almae. scimus ut impios
 Titanas, immanemque turmam,
 Fulmine sustulerit *c* caduco,
 Qui terram inertem, qui mare temperat 45
 Ventosum, & *d* urbes, regnaque tristia,
 Divosque, mortalesque turbas
 Imperio regit unus aequo.
 Magnum illa terrorem intulerat Jovi,
 Fidens, juvenus horrida, brachiis, 50
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
 Aut quid minaci Porphyryon statu,
 Quid *e* Rhoecus, evulsisque truncis 55
 Enceladus jaculator audax,
 Contra sonantem Palladis Ægida
 Possent ruentes? hinc avidus stetit
 Vulcanus, hinc matrona Juno, &
 Nunquam humeris positurus arcam, 60
 Qui rore puro Castaliae lavit
 Crines solutos, qui Lyciae tenet
 Dumeta, natalemque sylvam,
 Delius & Patareus Apollo.
 Vis consilii expers mole ruit sua, 65
 Vim temperatam dii quoque provehunt
 In majus. iidem odere vires
 Omne nefas animo moventes.
 Testis mearum centimanus *f* Gyges
 Sententiarum notus, & integrae 70
 Tentator Orion Dianae,
 Virginea domitus sagitta.
 Injecta monstris terra dolet suis:
 Moeretque partus fulmine luridum
 Missos ad Orcum: nec peredit 75
 Impositam celer ignis Ætnam:
 Incontinentis nec Tityi jecur
 Relinquit ales, nequitiae additus
 Custos: amatorem trecentae
 Pirithoum cohibent catenae. 80

M. Attilii Reguli constantia, & ad Poenos reditus.

Lib. 1. Ode 9.

C O E L O tonantem credidimus Jovem
Regnare: praesens divas habebitur
Augustus, adjectis Britannis
Imperio, gravibusque Persis.
Milesne Crassi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium,
Pro curia, inversique mores!
Consenuit focerorum in *a* armis,
Sub rege Medo, Marsus & Appulus,
Anciliorum, *b* nominis & togae
Oblitus, aeternaeque Vestae,
Incolumi Jove, & urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli,
Dissentientis conditionibus
Foedis; & exemplo trahenti
Perniciem veniens in aevum:
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine caede, dixit,
Derepta vidi: vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portasque non clausas, & arva
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum: neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, quum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se *c* credidit hostibus:
Et Marte Poenos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem.
d Hic unde vitam sumeret *e* inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Carthago probrosis

D 4

Altior

a arvis. *b* et nom. et. *c* dedit. *d* hinc *e* aptius.

Altior Italiae ruinis.

40

Fertur padicae conjugis osculum,
 & arvosque natos, ut capitis minor,
 f A se removisse, & virilem

Torvus humi posuisse vultum:

Donec labantes consilio patres
 Firmaret auctor nunquam alias dato,
 Interque moerentes amicos

45

Egregius properaret exul.

Atqui sciebat quae sibi Barbarus
 Tortor pararet. non aliter tamen

50

Dimovit obstantes propinquos,
 Et populum redivus morantem.

Quam si clientum longa negotia
 Djudicata lite relinqueret,

Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedaemonium Tarentum.

60

AD ROMANOS. ODE VI.

Corruptor suae aetatis mores infectatur.

Lib. 1. Ode 9.

DELICTA majorum immeritus lues,
 Romane: donec templa refeceris,
 Aedesque labentes deorum, &
 Foeda nigro simulacra fumo.

Dii te minorem quod geris, imperas:
 Hinc omne principium, huc refer exitum.

5

Dii multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luctuosae.

Jam bis Monaeses, & Pacori manus
 Non auspicatos contudit impetus

10

Nostros: & adjecisse praedam
 Torquibus exiguis renidet.

Pene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus & Aethiops:

15

Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagittis.

Faecunda culpae secula nuptias
 Primum inquinavere, & genus, & domos.

Hoc fonte derivata clades
 a In patriam populumque fluxit.

20

Motus doceri gaudet Ionicos
 Matura virgo: & fingitur artibus

Jam

f Ab se a Inque patres

Jam nunc: & incestos amores
De tenero meditatur ungui.

Mox juniores quaerit adulteros

25

Inter mariti vina: neque eligit

Cui donet impermissa raptim

Gaudia, luminibus remotis:

Sed jussa coram non sine conscio

Surgit marito: seu vocat institor,

30

Seu navis Hispanae magister,

Dedecorum pretiosus emtor.

Non his juvenus orta parentibus

Infecit aequor sanguine Punico:

Pyrrhumque & ingentem cecidit

35

Antiochum, Annibalemque dirum:

Sed rusticorum mascula militum

Proles, Sabellis docta ligonibus

Versare glebas, & severae

Marris ad arbitrium recisos

40

Portare fustes: sol ubi montium

Mutaret umbras, & juga demeret

Bobus fatigatis, amicum

Tempus agens abeunte curru.

Damnosa quid non imminuit dies?

45

Aetas parentum, pejor avis, tulit

Nos nequiores, mox datuos

Progeniem vitiosiore.

AD ASTERIEN. ODE VII.

Solatur eam, de viri sui absentia moestam & sollicitam.

Lib. I. Ode 5.

QUID fies, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,

Thyna merce beatum,

a Constanti juvenem fide

Gygen? ille Notis actus ad Oricum

5

Post insana Caprae sidera, frigidas

Noctes non sine multis

Insomnis lacrymis agit.

Arqui sollicitae nuntius hospitae,

Suspirare Chloen, & miseram tuis

10

Dicens ignibus uri,

Tentat mille vafer modis.

Ut Proetum mulier perfida credulum

Falsis

D 5

a Constantis

Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti

15

Maturare necem, refert.

Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magnesiam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docentes

b Fallax historias *c* monet,

20

Frustra: nam scopulis sordior Icarum
Voces audit adhuc integer; at tibi
Ne vicinus Enipeus

Plus justo placeat cave:

Quamvis non alius flectere equum sciens
Æque conspicitur gramine Martio:

25

Nec quisquam citus æque

Tusco denatat alveo.

Prima nocte domum claude, neque in vias
Sub cantu querulae despice tibiae:

Et te saepe vocanti

Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM. ODE VIII.

*Cur Kal. Martiis, quum uxorem non habeat,
nihilominus sacrificet, ac epuletur.*

Lib. 1. Ode 2.

MARTIIS coelebs quid agam calendis:

Quid velint flores, & acerra thuris

Plena, miraris, positusque carbo in

Cespite vivo,

5

Docte sermones utriusque linguae.

Voveram dulces epulas, & album

Libero caprum, prope funeratus

Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte festus,

Corticem astrictum pice dimovebit

10

Amphorae fumum bibere institutae

Consule Tullo.

Sume, Maecenas, cyathos amici

Sospitis centum: & vigiles lucernas

Perfer in lucem: procul omnis esto

15

Clamor & ira.

Mitte civiles super Urbe curas.

Occidit Daci Cotisonis agmen:

Medus *a* infestus sibi *b* luctuosus

Disidet armis:

Servit

b Pellax *c* movet. *a* infestis *b* luctuosus.

Servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber, fera domitus catena:
Jam Scythae laxo meditantur arcu
cedere campis.

c Negligens, ne qua populus laboret,
Parce privatus nimium cavere: *d* &
Dona praesentis *e* rape laetus horae, *f* ac
Linque severa.

25

DIALOGVS HORATII
ET LYDIAE. ODE IX.

Dialogus Horatii & Lydiae.

Lib. I. Ode. 3.

H O R. **D**ONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Cervici juvenis dabat:

Persarum vigui rege beatior.

L Y D. Donec non *a* alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloen:

5

Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.

H O R. Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos, & citharae sciens, 10

Pro qua non metuam mori,
Si parcent animae fata superstiti.

L Y D. Me torret face mutua
Thurini Calais filius *b* Ornithi:

Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.

15

H O R. Quid si prisca redit Venus,
Diductosque jugo cogit aëneo?

Si flava excutitur Chloë,
Reiectaeque patet janua Lydiae?

20

L Y D. Quanquam fidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice, & improbo
Iracundior *c* Adria:

Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

AD LYCEN. ODE X.

Ut posita duritie, aliqua ipsius misericordia capiatur.

Lib. I. Ode 6.

EXTREMUM Tanain si biberes, Lyce,
Saevo nupta viro, me tamen asperas

Por-

c Neglegens *d* dele &c. *e* cape *f* &c.
a aliam *b* Ornyti *c* Hadria

a Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis quo strepitu janua, quo nemus

Inter pulcra *b* situm tecta renugiat

c Ventis: & positas ut glaciet nives

d Puro numine Jupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam:

Ne currente *e* retro funis eat *f* rota.

Non te Penelopen difficilem procis

Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,

Nec tinctus viola pallor amantium,

Nec vir Pieria pellice saucius

Curvat: supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior aesculo,

Nec Mauris animum mitior anguibus.

Non hoc semper erit liminis aut aquae

Coelestis patiens latus.

AD MERCURIUM. Ode XI.

Ut cantus sibi dictet, quibus Lyde flecti possit.

Lib. 1. Ode 2.

MERCURI (nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides, canendo)

Tuque testudo, resonare septem

Callida nervis:

(Nec loquax olim, neque grata, nunc &

Divitum mensis & amica templis)

Dic modos, Lyde quibus obstinatas

Applicet aures.

Quae, velut latis equa trima campis,

Ludit exultim: metuitque tangi,

Nuptiarum expers, & adhuc protervo

Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque sylvas

Ducere, & rivos celeres morari.

Cessit immanis tibi blandienti

Janitor aulae

Cerberus: quamvis furiale centum

Muniant angues caput *a* ejus, atque

Spiritus teter saniesque manet

Ore trilingui.

Quin & Ixion Tityosque vultu

Risit

a Proiectum *b* satum *c* sentis *d* Duro *e* rota *f* retro,
a forte exeatque

Risit invito: stetit urna paulum
Sicca, dum grato Danaï puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas 25
Virginum poenas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo:

Seraque fata,
Quæ manent culpas etiam sub Orco.
Impiæ: nam quid potuere majus? 30
Impiæ sponfos potuere duro
Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, & in omne virgo 35
Nobilis ævum.

Surge, quæ dixit juveni marito,
Surge, ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: focerum & scelestas 40
Falle sorores.

Quæ velut nactæ vitulos leaenæ,
Singulos, eheu! lacerant: ego illis
Mollior, nec te feriam, *b* nec intra
Claustra tenebo.

Me pater sævis oneret catenis, 45
Quod viro clemens misero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe releget.

I, pedes quo terapiunt & auræ:
Dum favet nox, & Venus: i secundo 50
Omne: & nostri memorem sepulcro
c Sculpe querelam.

AD NEOBULEN. ODE XII.

*Eam Hebri adolescentis amore captam inertiae
se ac desidia dedidisse.*

Duo priores uu -- /uu -- /uu -- u

Tertius uu -- /uu -- /uu -- /uu --

MISERARUM est, *a* neque amorì dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere: aut ex-
animare, metuentes patruæ verbera linguae.

Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operosæque Minervæ 5
Stadium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri.
Eques

b neque *c* Scalpe. *a* nec.

Eques ipso melior Bellerophonte,
 Neque pugno, neque segni pede victus,
 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
 Catus idem per apertum fugientes 10
 Agitato grege cervos jaculari, &
 Celer *b* alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIAE.

ODE XIII.

Commendat ejus amoenitatem.

Lib. 1. Ode 5.

O Fons *a* Blandusiae, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hoedo:

Cui frons turgida cornibus
 Primis, & Venerem & proelia destinat. 5

Frustra: nam gelidos inficiet tibi
 Rubro sanguine rivos

Lascivi soboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculae

Nescit tangere: tu frigus amabile 10

Fellis vomere tauris

Praebes, & pecori vago.

Fies nobilium tu quoque fontium:

Me dicente cavis impositam ilicem

Saxis: unde loquaces 15

Lymphae desiliunt tuae.

AUGUSTI LAUDES.

ODE XIV.

Lib. 1. Ode 2.

HERCULIS ritu modo dictus, *o* plebs,

Morte venalem petiisse laurum,

Caesar, Hispana repetit penates

Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito

Prodeat, *a* justis operata Divis:

Et soror clari ducis, & decorae

Supplice vitta

Virginum matres, juvenumque nuper

Sospitum: vos *o* pueri & puellae 10

Jam virum expertae, male *b* ominatis

Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atrox

Eximet

b arto *a* Bandusiae, *a* castis oper. sacris *b* inominatis

Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Caesare terras.

15

I, pete unguentum, puer, & coronas
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſiqua potuit vagantem
Fallere teſta.

20

Dic & argutae properet Neaerae
Myrrheum nodo & cohibere crinem.
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.

25

Lenit albescens animos capillus
Litium & rixae cupidos protervae.
Non ego hoc ferrem, calidus juvena,
Conſule Planco.

IN CHLORIN. O D E XV.

Ut ſaltem vetula nequitiae ac libidini modum ſtatuat,
Lib. 1. Ode 3.

V X O R pauperis Ibyci,
Tandem nequitiae & pone modum tuae,
Famoliſque laboribus:

Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.

5

Non, ſi quid Pholoën ſatis,
Et te, Chlори, decet: filia rectius
Expugnat juvenum domos,
Pulſo *b* Thyas uti concitat tympano.

10

Illam cogit amor Nothi
Lascivae ſimilem ludere capreae:
Te lanae prope nobilem
Tonſae Luceriam, non citharae, decent,
Nec flos purpureus roſae,
Nec poti vetulam faecetenus cadi.

15

AD MÆCENATEM. O D E XVI.

Se mediocritate ſua contentum eſſe.

Lib. 1. Ode 6.

I N C L U S A M Danaën turris ahenea,
Robuſtaeque fores, & vigilum canum
Trifles excubiae, munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:

Si

& cohibente *a* ſige *b* Thyias

Si non Acrisium, virginis abditae
 Custodem pavidum, Jupiter & Venus
 Risissent. Fore enim tutum iter & patens,
 Converso in pretium deo.
 Aurum per medios ire satellites,
 Et perrumpere amat saxa, potentius
 Ictu fulmineo. concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demersa a excidio, diffidit urbium
 Portas vir. Macedo, & subruit aemulos
 Reges muneribus. munera navium
 Saevos illaqueant duces.
 Crescentem sequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames. jure perhorru
 Late conspicuum tollere verticem,
 Maecenas, equitum decus.
 Quanto quisque sibi plura negaverit,
 A diis plura feret. nil cupientium
 Nudus castra peto: & transfuga, divitum
 Partes linquere gestio:
 Contemptae dominus splendidior rei,
 Quam si, quicquid arat & non piger Appulus.
 Occultare meis dicerer horreis,
 Magnas inter opes inops.
 Purae rivus aquae, sylvaque jugerum
 Paucorum, & segetis certa fides meae,
 Fulgentem imperio fertilis Africae
 Fallit sorte beator.
 Quanquam nec Calabrae mella ferunt apes,
 Nec Laestrygonia Bacchus in amphora
 Languescit mihi, nec pingua Gallicis
 Crescunt vellera pascuis:
 Importuna tamen pauperies abest:
 Nec, si plura velim, tu dare deneges.
 Contracto melius parva cupidine
 Vectigalia porrigam:
 Quam si Mygdoniis regnum e Alyattici
 Campis continuem. Multa petentibus
 Defunt multa: bene est cui Deus obtulit
 Parca, quod satis est, manu.

A D

dis

& exitio b Ab dis c impiger d Fulgente e Alyattici.

OD. LIBER III.
AD ÆLIUM LAMIAM.

65

ODE XVII.

Eum laudat, & ad genio indulgendum invitat.

Lib. 1. Ode 9.

ÆLI, vetusto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos)

Auctore ab illo *a* ducis originem

Qui Formiarum moenia dicitur.

Princeps, & innantem Maricae

Littoribus tenuisse *b* Leirin,

Late tyrannus: cras foliis nemus

Multis & alga littus inutili

Demissa tempestas ab Euro

Sternet, aquae nisi fallit augur

Annosa cornix: dum *c* potes, aridum

Compone lignum: cras Genium mero

Curabis, & porco bimestri,

Cum famulis operum solutis.

AD FAUNUM. ODE XVIII.

Ut sibi propitius sit.

Lib. 1. Ode 2.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,

Per meos fines & aprica rura

Lenis incedas, abeasque parvis,

Æquus alumnis:

Si tener pleno cadit hoedus anno:

Larga nec defunt Veneris sodali

Vina craterae: vetus ara multo

Fumat odore:

Ludit herbofo pecus omne campo:

Quum tibi Nonae redeunt Decembres:

Festus in pratis vacat otioso

Cum bove pagus:

Inter audaces lupo errat agnos:

Spargit agrestes tibi sylvæ frondes:

Gaudet invisam pepulisse fossor

Ter pede terram.

E

a ducit *b* Lirim. *c* potis.

A D

*Ne veterum historiarum studio deditus, vi-
tam jucundam negligat.*

Lib. 1. Ode 3.

QUANTUM distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Illo:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus:
Quo praebente domum, & quota,
Pelignis caream frigoribus, taces:
Da lunae propere novae,
Da noctis mediae, da, puer, auguris
Murenæ. tribus aut novem
a Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates: tres prohibet supra
Rixarum in metuens tangere Gratia,
Nudis juncta sororibus.
Infanire juvat: cur Berecynthiae
Cessant flamina tibiae?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: sparge rosas, audiat invidus
Dementem strepitum Lycus,
Et vicina feni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem, Telephe, Vespero,
Tempestiva petit b Chloë:
Melentus Glycerae torret amor meae.

AD PYRRHUM. ODE XX.

Ne formosum puerum à puella abstrahere conetur.

Lib. 1. Ode 2.

NON vides quanto moveas periculo,
Pyrrhe, Gactulae catulos leaenae
Dura post paulo fugies inaudax
Proelia raptor,

Quum

Quum per obstantes juvenum catervas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi praeda cedat
Major an illi.

5

Interim dum tu celeres sagittas
Promis, haec dentes acuit timendos:
Arbiter pugnae posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

10

15

AD AMPHORAM. ODE XXI.

Ut in Corvini gratiam vina vetusta promat.

Lib. 1. Ode 9.

O Nata mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, five geris jocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem, pia testa, somnum:
Quocunque lectum nomine Massicum
Servas, moveri digna bono die:
Descende, Corvino jubente,
Promere languidiora vina.

5

Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te a negliget horridus.

10

Narratur & prisci Catonis
Saepe mero *b* caluisse virtus.

Tu lenet tormentum ingenio admoves
Plerunque duro: tu sapientium
Curas & arcanum jocofo

15

Consilium retegis Lyaco:
Tu spem reducis mentibus anxiiis,
Viresque: & addis cornua pauperi,
Post te *c* neque iratos trementi

Regum apices, neque militum arma. 20

Te Liber, & si laeta aderit Venus,
Segnesque nodum solvere Gratiae,
Vivaeque producent lucernae:

Dum rediens fugat astra Phoebus.

Q. HOR. FLACCI
INDIANAM. ODE XXII.

Ei consecrat pinum villae suae propinquam.

Lib. 1. Ode 9.

MONTIUM custos nemorumque, virgo;
Quae laborantes atero puellas
Ter vocata audis, adimisque letho,
Diva triformis:
Imminens villae tua pinus esto:
Quam per exactos ego laetus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDYLEN. ODE XXIII.

*Ut Deos puris manibus, & conscientia bene-
actae vitae colat.*

Lib. 1. Ode 9.

CELLO supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidyle:
Si thure placaris & horna
Frage Lares, avidaque porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Foecunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Promifero grave tempus anno.
Nam quae nivali pascitur Algido
Devota, quercus inter & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum a seures
Cervice tinget: te nihil attinet
Tentare multa caede bidentium,
Parvos coronantem marino.
Rore deos fragilique myrto.
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumtuosa blandior hostia,
Mollibit averfos Penates
Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS ODE XXIV.

Lib. 1. Ode 3.

INTACTIS opulentior
Thesauris Arabum, & divitis Indiae.

Cacmentis

Caementis licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis & mare Apulicum:
 Si figit adamantinos
 Summis verticibus dira Necessitas
 Clavos: non animum metu,
 Non mortis laqueis expedies caput.
 Campanestres melius Scythae,
 Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, 10
 Vivunt, & rigidi Getae:
 Immetata quibus jugera liberas
 Fruges & Cererem ferunt:
 Nec cultura placet longior annua,
 Defunctumque laboribus 15
 Æquali recreat sorte vicarius,
 Illic matre carentibus
 Privignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata regit virum
 Conjux, nec nitido fidit adultero: 20
 Dos est magna, parentium
 Virtus, & metuens alterius viri
 Certo foedere castitas:
 Et peccare nefas, aut pretium est mori:
 O a quisquis volet impias 25
 Caedes, & rabiem collere civicam:
 Si quaeret, Pater urbium
 Subscribi statuis, indomitam audeat
 Refraenare licentiam,
 Clarus post-genitis, quatenus, heu nefas, 30
 Virtutem incolumem odimus,
 Sublatam ex oculis quaerimus invidi.
 Quid tristes querimoniae,
 Si non supplicio culpa reciditur,
 Quid leges sine moribus 35
 Vanae proficiunt? si neque fervidis
 Pars inclusa caloribus
 Mundi, nec Boreae finitimum latus,
 Durataeque b solo nives
 Mercatorem abigunt? horrida callidi 40
 Vincunt aequora navitae?
 Magnum pauperies opprobrium jubet
 Quidvis & facere & pati,
 Virtutisque viam c deserit arduae.
 Vel nos in Capitolium, 45
 Quo

E 3

a quis, quis b gelu c deferere

Quo clamor vocat & turba faventium:
 Vel nos in mare proximum
 Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
 Summi *d* materiam mali,
 Mittamus, scelerum si bene poenitet,
 Eradenda cupidinis
 Pravi sunt elementa: & tenerae nimis
 Mentis asperioribus
e Formandae studiis: nescit equo rudis
 Haerere ingenuus puer
 Venarique timet: ludere doctior
 Seu Graeco jubeas trocho,
 Seu malis vetita legibus alea.
 Quum perjura patris fides
 Consortem socium fallat & *f* hospitem,
 Indignoque pecuniam
 Heredi properet: scilicet improbae
 Crescunt divitiae, tamen
 Curtae nescio quid semper abest rei.

50

55

60

AD BACCHUM. ODE XXV.

*Se ejus afflatu concitatum nova quaedam &
 inaudita de Augusto dicturum.*

Lib. 1. Ode 3.

Quo me, Bacche, rapis tui
 Plenum? quae in nemora aut quos agor in specus,
 Velox mente nova? quibus
 Antris, egregii Caesaris audiar
 Aeternum meditans decus
 Stellis inferere & concilio Jovis?
 Dicam insigne, recens, adhuc
 Indictum ore alio. non secus in jugis
 Ex somnis stupet Euias,
 Hebrum prospiciens, & nive candidam
 Thracen, ac pede Barbaro
 Lustratam Rhodopen. *b* ut mihi devio
 Rupes & vacuum nemus
 Mirari libet: ô Naiadum potens,
 Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos,
 Nil parvum aut humili modo,
 Nil mortale loquar. Dulce periculum est,

5

10

15

O Le.

d materiam *e* firmandae *f* hospites
a Edonis *b* ac *c* Rivos, vulgo ripas.

● Lenaeae, sequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

20

AD VENEREM. ODE XXVI.

Se jam senem factum amatoria arma Veneri dicare.

Lib. 1. Ode 9.

VIXI puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Laevum marinae qui Veneris latus
Custodit. hic hic ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppositis foribus minaces.
O quae beatam, diva, tenes Cyprum, &
Memphin carentem Sithonia nive,
Regina, sublimi flagello
Tange Chloen semel, arrogantem.

5

10

AD GALATEAM. ODE XXVII.

Deterret eam praecipue exemplo Europae.

Lib. 1. Ode 2.

IMPIOS parvae recinentis omen
Ducat, & praegnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Foetaque vulpes:

a Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittae
Terruit mannos. ego cui timebo,
Providus auspex?

5

Antequam stantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminetum,
Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.

10

Sis licet felix ubicunque mavis,
Et memor nostri, Galatea, vivas:
Teque nec laevus b vetet ire picus,
Nec vaga cornix:

15

Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
c Adriae novi sinus: & quid albus
Peccet Iapyx.

20

Hostium uxores puerique caecos

Sentiant

E 4

a Rumpit b vetat c Hadriae

Sentiant motus orientis Austri, &
Æquoris nigri fremitum, & tementes
Verbere ripas.

Sic & Entope niveum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum mediasque fraudes
Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitae Nymphis opifex coronae,
Nocte sublustris, nihil astra praeter
Vidit & undas.

Quae simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, Pater ô relictum
Filiae nomen, pietasque, dixit
Victa furore.

Unde? quo veni? levis una mors est
Virginum culpa: vigilansne ploro
Turpe commissum? an e vitiis carentem
Ludit imago

Vana, quae porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliusne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Siquis infamem mihi nunc juvenem
Dedat iratae, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua f tauri.

Impudens liqui patrios Penates,
Impudens Orcum moror: ô deorum
Siquis haec audis, utinam inter errem
Nuda leones.

Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneraeque succus
Defluat praedae, speciosa quaero
Pascere tigres.

Vilis Europe, pater urget absens:
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te g sequuta
h Laedere collum.

Sive te rupes & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellae
Crede veloci: nisi herile mavis
Carpere pensum,

Regius

Regius sanguis: dominaeque tradi
 Barbarae pellex. Aderat querenti
 Perfidum ridens Venus, & remisso
 Filius arcu.

65

Mox ubi lussit satis, Abstineto,
 Dixit, irarum, calidaeque rixae,
 Quam tibi invisus laceranda reddet
 Cornua taurus.

70

Uxor invicti Jovis esse nescis?
 Mitte singultus: bene ferre magnam
 Disce fortunam: tua sectus orbis
 Nomina ducet.

75

AD LYDEN ODE XXVIII.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

Lib. 1. Ode 3.

FESTO quid potius die
 Neptuni & faciam? prome reconditum,
 Lyde strenua, Caecubum:

Munitaeque adhibe vim sapientiae,
 Inclinare meridiem

5

Sentis: ac, veluti steter volucris dies,

Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.

Nos cantabimus invicem

Neptunum & virides Nereidum comas: 10

Tu curva recines lyra

Latonam, & celeris spicula Cynthiae:

Summo carmine, quae Cnidon

Fulgentesque tenet Cycladas, & b Paphon

Junctis visit oloribus.

15

Dicetur merita Nox quoque naenia.

AD MÆCENATEM. ODE XXIX.

Invitat eum ad coenam.

Lib. 1. Ode 9.

TYRRHENA regum progenies, tibi
 Non ante verso lene merum cado

Cum flore, Maecenas, rosarum, &

Pressa tuis balanus capillis

E 5

Jam-

Verse jam tibi. & facias b Paphum.

Jamdudum apud me est: eripe te morae:

Ne semper udum Tibur & Æsulæ

Declive contempleris arvum, &

Telegoni juga patricidæ.

Fastidiosam desere copiam, &

Molem propinquam nubibus arduis,

Omitte mirari beatæ

Fumum & opes strepitumque Romæ.

Plerunque gratae divitibus vices,

Mundæque parvo sub lare pauperum

Coenæ, sine aulaeis & ostro,

Sollicitam explicuere frontem.

Jam clarus occultum & Andromedæ pater

Ostendit ignem: jam Procyon furit,

Et stella vesani leonis,

Sole dies referente siccos.

Jam pastor umbras cum grege languido

Rivumque fessus quaerit, & horridi

Dumeta Sylvani: caretque

Ripa vagistaciturna ventis.

Tu, civitatem quis deceat status,

Curas: & Urbi sollicitus, times

Quid Seres & regnata Cyro

Bactra parent, Tanaisque discors,

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus,

Ridetque si mortalis ultra

Fas trepidat. quod adest, memento

Componere æquus: cetera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Etruscum

In mare, nunc lapides adesos,

Stirpesque raptas, & pecus & domos

Volventis una, non sine montium

Clamore, vicinaeque sylvæ:

Quum fera diluvies quietos

Irritat amnes. Ille potens sui

Laetusque deget, cui licet, in diem

Dixisse, Vixi: cras vel atra

Nube polum Pater occupato

Vel sole puro: non tamen irritum

Quodcunque retro est, efficiet: neque

Distinget, infectumque reddet,

Quod

Quod fugiens semel hora vexit
Fortuna saevo laeta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,

50

Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo manentem; si celeres quatit
Pennas, resigno quae dedit: & mea
Virtute me involvo, probamque
Pauperiem sine dote quaero.

55

Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere: & votis pacisci,

60

Ne Cypriae Tyriaeque merces
Addant avaro divitias mari.

¶ Tunc me biremis praesidio scaphae,
Tutum per Aegaeos tumultus
Aura c feret, geminusque Pollux.

AD MELPOMENEN MUSAM.

O D E XXX.

Carminum suorum gloriam aeternam fore.

Lib. I. Ode I.

E X E G I monumentum aere perennius,
Regalique situ pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaue pars mei
Vitabit Libitinam: usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquae Daunus agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens
Princeps Aëolium carmen ad Italos
Deduxisse modos: sume superbiam
Quaesitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene comam.

5

10

15

Q. H O.

O D A R U M

LIBER IV.

AD VENEREM

ODE I.

*Se jam ea aetate esse, ut à rebus Veneris alieno
animo esse debeat.*

Lib. 1. Ode 3.

INTERMISSA Venus dia,
Rursus bella moves? parce, precor, precor;
Non sum qualis eram bonae
Sub regno Cynarae. desine, dulcium
Mater saeva Cupidinum, 5
Circa lustra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis: abi
Quo blandae juvenum te revocant preces.
Tempestivius in a domo
Pauli, purpureis ales oloribus, 10
Comessabere Maximi:
Si torrere jecur quaeris idoneum.
Namque & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium, 15
Late signa feret militiae tuae.
Et quandoque potentior
b Largis muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream, sub trabecitrea. 20
Illic plurima naribus
Duces thura: clyraeque & Berecynthiae
Delectabere d tibiae
Mistis carminibus, non sine fistula.
Illic bis pueri die 25
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Saliùm ter quatiant humum.
Me nec femina, nec puer
Jam, nec spes animi credula mutui, 30
Nec

in a domum b largi c lyraeque & Berecynthia d tibia

Nec certare juvat mero:
 Nec vincere novis tempora floribus.
 Sed cur, heu, Ligurine, cur
 Manat rara meas lacryma per genas?
 Cur facunda parum decoro
 Inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis & te ego somniis
 Jam captum teneo: jam volucrem sequor
 Te per gramina Martii
 Campi, te per aquas, dure, volubiles.

35

40

AD ANTONIUM IULUM.

ODE II.

Laudat Pindarum, eumque imitari periculisum dicit.

Lib. 1. Ode 2

Pindarum quisquis studet aemulari,
 Jule, ceratis ope Daedalea
 Nititur pennis, vitreo daturus

Nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis, imbres
 Quem super notas aluere ripas,
 Fervet, immensusque ruit profundo

Pindarus ore:

Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaces nova dithyrambos
 Verba devolvit, numerisque fertur

Lege solutis:

Sen deos & regesque canit, deorum
 Sanguinem, per quos cecidere iusta
 Morte Centauri: cecidit tremendae

Flamma Chimaerae:

Sive, quos Elea domum reducit
 Palma coelestes: pugilemve equumve
 Dicit, & centum potiore signis

Munere donat:

Flebili sponsae juvenemve raptum
 Plorat: & vires animumque moresque
 Aureos deducit in astra, nigroque

Invidet Orco.

Multa Dircaeum levat aura cyncum
 Tendit, Antoni, quoties in altos

Nabium

& Bentl. delet te. a regesve

Nubium tractus: ego, apud Matinae
more modoque,

Grata carpentis thyma per laborem

Plurimum, circa nemus, uvidique

Tiburis *b* ripas, operosa parvus

Carmina fingo.

Concines majore poeta plectro

Caesarem, quandoque trahet feroces

Per Sacrum clivum, merita decorus

Fronde, *c* Sicambros:

Quo nihil majus meliusve terris

Fata donavere, bonique divi:

Nec dabunt, quamvis redeant in aurum

Tempora priscum.

Concines laetosque dies, & urbis

Publicum ludum super impetrato

Fortis Augusti reditu, forumque

Litibus orbem.

Tum meae (si quid *d* loquor audiendum)

Vocis accedet bona pars: & , O sol

Pulcer, ô laudande, canam, recepto

Caesare felix.

e Tuque dum procedis, Io Triumphæ,

Non semel dicemus, Io Triumphæ,

Civitas omnis: dabimusque divi;

Thura benignis.

Te decem tauri, totidemque vaccae,

Me tener solvet vitulus relicta

Matre, qui largis juvenescit herbis

In mea vota:

Fronte curvatos imitatus ignes

Tertium lunae referentis ortum,

Qua notam duxit, niveus videri,

Cetera fulvus.

AD MELPOMENEN. ODE III.

Se artis poëticae beneficio immortalitatem consecuturum esse.

Lib. 1. Ode 3.

QUEM tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris,

Illum

Sigambros *b* rivos *c* Sigambros. *d* vulgo loquar. *e* Isque dum pro-

Illum non labor Isthmius
 Clarabit pugilem, non equus impiger
 Curru ducet Achaico 5
 Victorem, neque res bellica Deliis
 Ornatum foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio:
 Sed quae Tibur aquae fertile perfluunt, 10
 Et spissae nemorum comae,
 Fingent Æolio carmine nobilem.
 Romae principis urbium
 Dignatur soboles inter amabiles
 Vatum ponere me choros: 15
 Et jam dente minus mordeor invido.
 O testudinis aureae
 Dulcem quae strepitum, Pieri, temperas:
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cycni, si libeat, sonum: 20
 Totum muneri hoc tui est,
 Quod monstror digito praetereuntium
 Romanae fidicen lyrae:
 Quod spiro, & placeo, si placeo, tuum est.

DRUSI LAUDES. ODE IV.

Ejus victoriam de Rhoetis & Vindelicis celebrat.

Lib. I. Ode 9.

QUALEM ministrum fulminis alitem,
 (Cui rex deorum regnum in aves vagas
 Permisit, expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo)
 Olim juvenas & patrius vigor 5
 Nido laborum propulit inscium:
 Vernique, jam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nixus
 Venti paventem: mox in ovilia
 Demisit hostem vividus impetus: 10
 Nunc in reluctantes dracones
 Egit amor dapis atque pugnae:
 Qualemve laetis caprea pascuis
 Intenta, fulvae matris ab ubere
 Jam lacte depulsum leonem, 15
 Dente novo peritura vidit:

Videre

Videre a Rhaeti bella sub Alpibus
 Drusum gerentem & Vindelici: quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi 20
 Dextras obarmet, quaerere distuli:
 (Nec scire fas est omnia) sed diu
 Lateque victrices catervae,
 Consiliis juvenis b revictae,
 Sensere quid mens rite, quid indoles 25
 Nutrita c faustis sub penetralibus
 Posset, quid Augusti paternus
 In pueros animus Neronēs.
 Fortes creantur fortibus: & bonis
 Est in juvencis, est in equis patrum 30
 Virtus: d nec imbellem feroces
 Progenerant aquilae columbam.
 Doctrina sed vim promovet insitam:
 Rectique cultus pectora roborant:
 Utcunque defecere mores, 35
 Dedecorant bene nata culpa.
 Quid debeas, o Roma, Neronibus,
 Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
 Devictus, & pulcer fugatis
 Ille dies Latio tenebris, 40
 Qui primus alma risit adorea:
 Dirus per urbes Afer ut Italas,
 Ceu flamma per taedas, vel Eurus
 Per Siculas equitavitundas.
 Post hoc secundisusque laboribus 45
 Romana pubes crevit: & impio
 Vastata Poenorum tumultu
 Fana deos habuere rectos:
 Dixitque tandem perfidus Annibal:
 Cervi, luporum praeda rapacium, 50
 Sectamur ultro, quos opimus
 Fallere & effugere est triumphus.
 Gens, quae cremato fortis ab Illo
 Jactata Tuscis aequoribus sacra,
 Natosque, maturosque patres 55
 Pertulit Ausonias ad urbes:
 Duris ut ilex tonsa bipennibus
 Nigrae feraci frondis in Algido,
 Per damna, per caedes, ab ipso

Dacit

a Rhaetis b repressae c sanctis d neque

Ducit opes animumque ferro.
Non Ilydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem:

60

Monstrumve summisere Colchi
Majus, Echioniaeve Thebae.
Menses profundo, pulcrior evenit:
Luctere, multa e proruet integrum
Cum laude victorem: f geretque
Proelia conjugibus loquenda.

65

Carthagini jam non ego nuntios
Mittam superbos. occidit, occidit
Spes omnis & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interemto.

70

Nil Claudia non g efficient manus:
Quas & benigno numine Jupiter
Defendit, & curae sagaces
Expediunt per acuta belli.

75

AD AUGUSTUM. ODE V.

Ut reditum in urbe maturet.

Lib. I. Ode 6.

Divisorte bonis, optime Romulae
Custos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuae, dux bone, patriae.
Instar veris enim vultus ubi tuus
Assulsi, populo gratior it dies,
Et soles melius nitent.

Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris aequora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet à domo,

10

Votis ominibusque & precibus vocat,
Curvo nec faciem littore demovet:
Sic desiderii ista fidelibus
Quaerit patria Caesarem.

15

Tutus bos etenim rura perambulat,
Nutrit a rura Ceres, almaque Faustitas:
Pacatum volitant per mare navitae:
Calpari metuit fides:

20

Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos & lex maculosum edomuit nefas:

Lau.

F

e praeuit f geritque g perficiunt. vulgo perficiunt.
e sarra

Laudantur simili prole puerperae:

Culpam poena premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen? 25

Quis, Germania quos horrida parturit

Foetus, incolumi Caesare? quis ferae

Bellum curet Iberiae?

Condit quisque diem collibus in suis,

Et vitem viduas ducit ad arbores: 30

Hinc ad vinab' redit laetus, & alteris

Te mensis adhibet deum.

Te multa prece, te prosequitur mero

Defuso pateris: & Laribus tuum

Miscet numen, uti Graecia Castoris, 35

Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, dux bone ferias

Praestes Hesperiae: dicimus integro

Sicci mane die, dicimus uvidi,

Quum sol Oceano subest. 40

AD APOLLINEM. ODE VI.

Carmen Saeculare.

Lib. 1. Ode 2.

DIVE, quem proles Niobaea magnae

Vindicem linguae, Tityosque raptor

Sensit, & Trojae prope victor altae

Phthius Achilles,

Ceteris major, tibi miles impar: 5

Filius quamvis Thetidos marinae

Dardanas turres quateret tremenda

Cuspide pugnax.

Ille, mordaci velut icta ferro

Pinus, aut impulsa cupressus Euro, 10

Procidit late, posuitque collum in

Pulvere Teucro.

Ille, non inclusus equo, Minervae

Sacra mentito, male feriatos

Troas & laetam Priami choreis 15

Falleret aulam:

Sed palam captis gravis, heu nefas, heu!

Nescios fari pueros Achivis

Ureret flammis, etiam a latentes

Matris in alvo: 20

Ni

Ni tuis b victus Venerisque gratae
Vocibus divum pater annuisset
Rebus Aeneae potiore ductos
Alite muros.

Doctor argutae fidicen Thaliae,
Phoebe, qui Xantho lavis amne crines:
Dauniae defende decus Camoenae,
Levis Agyieū.

Spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
Carminis, nomenque dedit poetae.
Virginum primae, puerique claris
Patribus orti,

Deliae tutela deae, fugaces
Lyncas & cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem, meique
Pollicis ictum.

Rite Latonae puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Volvere menses.

Nupta jam dices, Ego diis amicum,
Seculo festas referente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQUATUM. O D E VII.

Veris adventu, & aequa moriendi conditione praeposita, ad laetè vivendum invitāt.

Primus versus est Heroicus Hexameter,
Secundus versus est dimidium pentametri Elegiaci.

Diffugere nives: redeunt jam gramina campis,
Arboribusque comae.

Mutat terra vices, & decrescientia ripas
Flumina praetereunt.

Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres, monet annus, & alium
Quae rapit hora diem.

Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit aestas,
Interitura, simul

Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.

Damna tamen celeres reparant coelestia Lunae:
Nos ubi decidimus

Quo *a* pius Aeneas, quo Tullus dives, & Ancus, 15
Pulvis & umbra sumus.

Quis scit an adjiciant hodiernae crastina summae
Tempora dii superi?

Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
Quae dederis animo. 20

Quum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas:

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum 25
Liberat Hippolytum:

Nec Lethaea valet Theseus abrumperé caro
Vincula Pirithoo.

AD C. MARCIUM CENSORINUM.

O D E VIII.

Nihil carminibus esse potentius ad sui nominis memoriam ab oblivione vindicandam.

Lib. 1. Od. 1.

DONAREM pateras grataque commodus,
Censorine, meis aera sodalibus:

Donarem tripodas, praemia fortium

Grajorum, neque tu pessima munerum

Ferres, divite me scilicet artium, 5

Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,

Hic saxo, liquidis ille coloribus

Solers nunc hominem ponere, nunc deum.

Sed non haec *a* mihi vis: nec tibi talium

Res est aut animus deliciarum egens. 10

Gaudes carminibus: carmina possumus

Donare, & pretium dicere muneri.

Non incisa notis marmora publicis,

Per quae spiritus & vita redit bonis

Post mortem ducibus: non celeres fugae, 15

Reiectaeque retrorsum Annibalis ininae,

Non incendia Carthaginiis impiae,

Ejus, qui domita nomen ab Africa

Lucretus rediit, clarius indicant

Laudes, quam Calabrae Pierides: neque, 20

Si chartae fileant quod bene feceris,

Mercedem tuleris. Quid foret Iliac

Mavortisque puer, si taciturnitas

Obsta-

Obstaret meritis invida Romuli?
 Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
 Virtus & favor & lingua potentium
 Vatum Divitibus consecrat Insulis.
 Dignum laude virum Musa verat mori,
 Coelo Musa beat: sic Jovis interest
 Optatis epulis impiger Hercules:
 Clarum Tyndaridae sidus ab infimis
 Quassas eripiunt aequoribus rates:
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

25

30

AD LOLLIUM. O D E IX.

Sua & aliorum scripta nunquam interitura.

Lib. 1. Ode 9.

NE forte credas interitura quae
 Longe sonantem natus ad Ausidum,
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor socianda chordis.
 Non, si priores Maeonius tenet
 Sedes Homerus, Pindaricae latent,
 Ceiaque, & Alcaei minaces,
 Stesichorique graves Camoenae.
 Nec, siquid olim lussit Anacreon,
 Delevit aetas: spirat adhuc amor,
 Vivuntque commissi calores
 Æoliae fidibus puellae.
 Non sola comtos arsit adulteri
 Crines, & aurum vestibis illitum
 Mirata regalesque cultus,
 Et comites, Helene Lacaena:
 Primusve Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu: non semel Ilios
 Vexata: non pugnavit ingens
 Idomeneus Sthenelusve solus
 Dicenda Musis proelia: non ferox
 Hector, vel acer Deiphobus graves
 Excepit ictus pro pudicis
 Conjugibus puerisque, primus.
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi: sed omnes illacrymabiles
 Urgentur, ignotique longa
 cœte: carent quia vate sacro.

10

15

20

25

Pa

Paulum sepultae distat inertiae

Celata virtus: non ego te meis

30

Chartis inornatam a sileri,

Totve tuos patiar labores

Impune, Lolli, carpere lividas

Obliviones: est animus tibi

Rerumque prudens, & secundis

35

Temporibus dubiisque rectus:

Vindex avarae fraudis, & abstinens

Ducentis ad se cuncta pecuniae:

Consulque non unius anni,

Sed quoties bonus atque fidus

40

Judex honestum praetulit utili, &

Rejecit alto dona nocentium

Vultu: & per obstantes catervas

Explicuit sua victor arma.

Non, possidentem multa, vocaveris

45

Recte beatum: rectius occupat

Nomen beati, qui deorum

Muneribus sapienter uti,

Duramque callet pauperiem pati:

Pejusque letho flagitium timet.

50

Non ille pro caris amicis

Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

Lib. 1. Ode 11.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,

Insperata tuae quum veniet a pluma superbiae:

Et quae nunc humeris involitant, deciderint comae:

Nunc & qui color est Puniceae flore prior rosae,

Mutatus, b Ligurinum in faciem verterit hispidam. 5

Dices, Heu, quoties te in speculo videris alterum,

Quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit?

Vel cur his animis incolumes non redeunt genae?

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

Invitat eam ad epulas.

EST mihi nonum superantis annum

Plenus Albani cadus: est in horto,

Phylli,

Phylli, nectendis apium coronis:

Est ederae vis

Multa, qua crines religata fulges: 5

Ridet argento domus: ara, cultis

Vincta verbenis, avet immolato

Spargier agno.

Cuncta festinat manus: huc & illuc

Curstant mistae pueris puellae: 10

Sordidum flammae trepidant rotantes

Vertice fumum.

Ut tamen noris quibus advoceris

Gaudiis: Idus tibi sunt agenda:

Qui dies mensem Veneris marinae 15

Findit Aprilem:

Jure solennismihi, sanctiorque

Pene natali proprio: quod ex hac

Luce Maecenas meus affluentes

Ordinat annos. 20

Telephum, quem tu petis, occupavit;

Non tuae sortis juvenem, puella

Dives, & lasciva: tenetque grata

Compede vinctum.

Terret ambustus Phaëthon avaras 25

Spes: & exemplum grave praebet ales

Pegasus, terrenum equitem gravatus

Bellerophonten,

Semper ut te digna sequare: &, ultra

Quàm licet sperare, nefas putando, 30

Disparem vites: age jam meorum

Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo

Femina) condisce modos, amanda

Voce quos reddas: minuentur atrac 35

Carmine curae.

AD VIRGILIUM. O D E XII.

Describit Veris adventum.

Lib. I. Ode 6.

JAM veris comites, quae mare temperant,

Impellunt animae lintea Thraciae:

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt

Hiberna nive turgidi.

E 4

Nidum

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
 Infelix avis, & Cecropiae domus
 Aeternum opprobrium, quod male Barbaras
 Regum est ultra libidines.

5

Dicunt in tenero gramine pinguium
 Custodes ovium carmina fistula:
 Delectantque Deum, cui pecus & nigri
 Colles Arcadiae placent.

10

Adduxere sitim tempora, Virgili:
 Sed pressam Calibus ducere Liberam
 Si gestis, juvenum nobilium cliens,
 Nardo vina b merebere.

15

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
 Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
 Spes donare novas largus, amaraque
 Curarum eluere efficax.

20

Ad quae si properas gaudia, cum tua
 Velox merce veni: non ego te meis
 Immunem meditor tingere poculis,
 Plena dives ut in domo.

Verum pone moras, & studium lucri:
 Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
 Misce stultitiam consiliis brevem.
 Dulce est desipere in loco.

25

IN LYCEN. ODE XIII.

*Insultat ei, quum jam anus fiat, & libidine flagrans
 a juvenibus contemnatur.*

Lib. 1. Ode 5.

AUDIVERE, Lyce, dii mea vota, dii
 Audivere, Lyce: sis anus, & tamen
 Vis formosa videri:

Ludisque, & bibis impudens:
 Et cantu tremulo, pota, Cupidinem
 Lentum sollicitas: ille virentis &
 Doctae psallere Chiae
 Pulcris excubat in genis.

5

Importunus enim transvolat aridas
 Quercus: & refugit, te quia luridi
 Dentes, te quia rugae
 Turpant & capitis nives.

10

Ne

a nigrae b merebe ris.

Nec Coae referunt jam tibi purpurae,
Nec a clari lapides, tempora quae semel
Notis condita fastis

15

Incluserit volucris dies.

Quo fugit Venus? heu! quove color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quae spirabat amores?

20

Quae me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notaque, & artium
Gratarum facies: sed Cynarae breves
Annos fata dederunt,

Servatura diu parem

Cornicis vetulae temporibus Lycen:
Possent ut juvenes visere fervidi,
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

25

AD AUGUSTUM. O D E XIV.

*Senatu populoque Romano dignos ei honores
tribui non posse.*

Lib. 1. Ode 9.

QUAE cura Patrum, quaeve Quiritium,
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in aevum

Per titulos memoresque fastos

Aeternet? ô qua soli habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinae

5

Vindelici didicere nuper,

Quid Marte posses: milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennosque veloces, & arces

10

Alpibus impositas tremendis

Dejecit acer plus vice simplici.

Major Neronum mox grave proelium
Commisit, immanesque Rhaetos

15

Anspiciis pepulit secundis:

Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberae

Quantis fatigaret ruinis:

Indomitas prope qualis undas

20

F 5

Exer.

cari Indomitus

Exercet Auster, Pleiadam choro
 Scindente nubes: impiger hostium
 Vexare turmas, & frementem
 Mittere equum medios per ignes.

Sic tauriformis volvitur Aufidus, 25

Qui regna Dauni praefluit Appuli:
 Quum saevit, horrendamque cultis
 Diluviem & meditatur agris:

Ut Barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu: 30

Primosque & extremos metendo,
 Stravit humum, sine clade victor:

Te copias, te consilium & tuos
 Praebente divos: nam tibi, quo die
 Portus Alexandria supplex 35

Et vacuum patefecit aulam,
 Fortuna lustro prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus,
 Laudemque, & optatum peractis
 Imperiis decus arrogavit. 40

Te Cantaber non ante domabilis,
 Medusque, & Indus, te profugus Scythes
 Miratur, ô tutela praesens
 Italiae, dominaeque Romae:

Te, fontium qui celat origines 45
 Nilusque, & Ister, te rapidus Tigris,

Te, belluosus qui remotis

Obstrepat Oceanus Britannis,

Te, non d' paventis funera Galliae, 50
 Duraeque tellus audit Iberiae:

Te caede gaudentes & Sicambri
 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDE S.

O D E XV.

Lib. 1. Ode 9.

PHOEBUS volentem proelia me loqui,
 Victas & urbes, increpuit lyra:

Ne parva Tyrrenum per aequor

Vela darem. Tua, Caesar, aetas

Fruges & agris rettulit uberes: 5

Et signa nostro restituit Jovi,

D erepta

qua & minitatur & paventes. & Sigambri

Derepta Parthorum superbis
Postibus, & vacuum duellis
Janum Quirini clausit: & ordinem
Rectum evaganti frena licentiae 10
Injecit, amovitque culpas,
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen & Italiae
Crevere vires, famaue, & imperi
Porrecta majestas ad ortum 15
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Caesare, non furor
Civilis aut vis eximet otium:
Non ira, quae procudit enses,
Et miseras inimicat urbes. 20
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia: non Getae,
Non Seres, infidive Persae,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nosque & proestis lucibus & sacris, 25
Inter jocos munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute sanctos, more patrum, duces,
Lydis remisso carmine tibiis, 30
Trojamque, & Anchisen, & almae
Progeniem Veneris canemus.

E P O D O N
LIBER

A D M A E C E N A T E M.

C A R M E N I.

se cum eo ad bellum Actiacum proficiscente ire velle.

u - / u - / u - / u - / u - / u u.

u - / u - / u - / u u

IB i s Liburnis inter alta navium,
 Amice, propugnacula:
 Paratus omne Caesaris periculum
 Subire, Maecenas, tuo.

Quid nos? quibus te vita & sit superstita
 Jucunda: si contra, gravis:

Utrumne jussi persequemur otium,
 Non dulce, ni tecum simul?

An hunc laborem mentelaturi, decet
 Qua ferre non molles viros,

Feremus? & te vel per Alpium juga,
 Inhospitalem & Caucasum,
 Vel Occidentis usque ad ultimum sinum,
 Forti sequemur pectore?

Roges, tuum labore quid juvenem meo,
 Imbellis, ac firmus parum.

Comes minore *b* sum futurus in metu,
 Qui major absentes habet:

Ut assidens implumibus pullis avis,
 Serpentium allapsus timet

Magis relictis: non, *c* ut adsit, auxili
 Latura plus praesentibus.

Libenter hoc & omne militabitur
 Bellum in tuae spem gratiae:

Non ut juvenis illigata pluribus
 Aratra nitantur *d* meis:

Pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet *e* pascua:

f Nec ut superni villa candens Tusculi
 Circaea tangat moenia.

Satis

a si b sum e uti sit. d mea e pascuis f Neque ut supina

Satis superque me benignitas tua
 Ditavit: haud paravero
 Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam,
 Discinctus aut perdam ut nepos.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES.

CARMEN II.

ut supra.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
 (Ut prisca gens mortalium)

Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni fœnore:

Neque excitatur classico miles truci,

5

a Neque horret iratum mare:

Forumque vitat, & superba civium

Potentiorum limina.

Ergo aut adulta vitium propagine

Altas maritat populos:

10

Aut in reducta valle mugientium

Prospectat errantes greges:

b Inutilesque falce ramos amputans,

Feliciores inserit?

Aut pressa puris mella condit amphoris:

15

Aut tondet infirmas oves:

Vel quum decorum mitibus pomis caput

Autumnus *c* arvis extulit,

Ut gaudet insitiva decerpens pyra,

Certantem & uvam purpuræ!

20

Qua muneretur te, Priape, & te, pater

Sylvane, tutor finium.

Libet jacere, modo sub antiqua ilice,

Modo in tenaci gramine.

Labuntur altis interim ripis aquae:

25

Queruntur in sylvis aves:

Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,

Somnos quod invitet leves.

At quum tonantis annus hibernus Jovis

Imbres nivesque comparat:

30

Aut trudit acres hinc & hinc multa cane

Apros in obstantes plagas,

Aut amite levi rara tendit retia,

Turdis edacibus dolos:

d Pavidumque leporem, & advenā laqueo græm.

35

Jucunda captat præmia.

c u's

a vulgo nec *b* inutilesve *c* agris *d* Pavidumve.

Quis non malarum quas amor curas habet,

Haec inter obliviscitur?

Quod si pudica mulier in partem juvet

Domum atque dulces liberos:

40

(Sabina qualis, aut perusta solibus

Pernicis uxor Appuli)

Sacrum vetustis extruat lignis focum,

Lassi sub adventum viri:

Claudensque textis cratibus laetum pecus,

45

Distenta siccet ubera:

Et horna dulci vina promens dolio,

Dapes inemptas apparet:

Non me Lucrina juverint conchylia,

Magisve rhombus, aut scari,

50

Siquos Eois intonata fluctibus

Hiems ad hoc vertat mare:

Non Afra avis descendat in ventrem meum,

Non attagen Ionicus

Jucundior, quam lecta de pinguisissimis

55

Oliva ramis arborum,

Aut herba lapathi prata amantis, & gravi

Malvae salubres corpori:

Vel agna festis caesa Terminalibus,

Vel hoedus ereptus lupo.

60

Has inter epulas, ut juvat pastas oves

Videre properantes domum!

Videre fessos vomerem inversum boves

Collo trahentes languido:

Positosque vernas, ditis examen domus,

65

Circum renidentes Lares!

Haec ubi loquutus foenerator Alphius,

Jam jam futurus rusticus,

Omnem erelegit Idibus pecuniam:

70

Quaerit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM

CARMEN III.

Ut supra.

Allii detestatio.

PARENTIS olim si quis impia manu

Senile guttur fregerit:

Edit cicutis allium nocentius.

O dura messorum ilia!

Quid

Quid hoc veneni saevit in praecordiis?

5

Num viperinus his cruor

Incoctus herbis me fefellit? an malas

Canidia tractavit dapes?

Ut Argonautas praeter omnes candidum

Medea mirata est ducem,

10

Ignota tauris illigaturum juga,

Perunxit hoc Jasonem:

Hoc delibutis ultra donis pellicem,

Serpente fugit alite.

Nec tantus unquam siderum infedit vapor

15

Siticulosae Apuliae:

Nec munus humeris efficacis Herculis

Inarsit aestuosius.

At, siquid unquam tale concupiveris,

Jocose Maecenas, precor

20

Manum puella suavio opponat tuo,

Extrema & in sponda cubet.

AD MENAM LIBERTUM

POMPEJI MAGNI.

CARMEN IV.

Ut supra.

In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam invehitur.

LUPIS & agnis quanta sortito obtigit,

Tecum mihi discordia est,

Ibericis peruste funibus latus,

Et crura dura compede.

Licet superbus ambules pecunia,

5

Fortuna non mutat genus.

Videsne, Sacram metiente te viam

Cum bis a ter ulnarum toga,

Ut ora vertat huc & huc euntium

Liberrima indignatio?

10

Sectus flagellis hic Triumviralibus,

Praeconis ad fastidium.

Arat Falerni mille fundi jugera,

Et Appiam mannis terit:

Sedilibusque magnus in primis eques

15

Othone contempto sedet.

Quid attinet tot ora navium gravi

Rostrata duci pondere

Contra latrones atque servilem manum,

20

Hoc hoc tribuno militum?

IN

& triumph

Ut supra.

AT ò deorum quicquid in coelo regit
 Terras & humanum genus,
 Quid iste fert tumultus? & quid omnium
 Vultus in unum me truces?
 Per liberoste, si vocata partibus 5
 Lucina veris affuit:
 Per hoc inane purpurae decus precor:
 Per improbaturum haec Jovem.
 Quid ut noverca me intueris, aut uti
 Petita ferro bellua? 10
 Ut haec a trementi questus ore, constitit
 Insignibus raptis puer,
 Impube corpus, quale posset impia
 Mollire Thracum pectora:
 Canidia brevibus implicata viperis 15
 Crines & incomtum caput,
 Jubet sepulcris caprifiscos erutas,
 Jubet cupressus funebres,
 Et uncta turpis ova ranae sanguine,
 Plumamque nocturnae strigis, 20
 Herbasque quas Jolcos atque Iberia
 Mittit, venenorum ferax,
 Et ossa ab ore rapta jejunae canis,
 Flammis aduri Colchicis.
 At expedita Sagana, per totam domum 25
 Spargens Avernales aquas,
 Horret capillis, ut marinus, asperis,
 Echinus, aut b currens aper.
 Abacta nulla Veja conscientia,
 Ligonibus duris humum 30
 Exhaustabat, ingemens laboribus:
 Quo posset infossus puer
 Longo die bis cterve mutatae dapis
 Inemori spectaculo:
 Quum promineret ore, quantum extant aqua 35
 Suspensa mento corpora:
 d Exusta uti medulla, & aridum jecur,
 Amoris esset poculum:
 Interminato quum semel fixae cibo
 Intabuissent pupulae 40

Non

Non defuisse masculae libidinis
 Ariminensem Foliam,
 Et otiosa credidit Neapolis,
 Et omne vicinum oppidum,
 Quae sidera excantata voce Thessala,
 Lunamque coelo deripit. 45
 Hic irrefectum saeva dente livido
 Canidia rodens pollicem,
 Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
 Non infideles arbitrae, 50
 Nox, & Diana, quae silentium regis,
 Arcana quum fiunt sacra:
 Nunc, nunc adeste: nunc in hostiles domos
 Iram, atque numen vertite,
 Formidolosus dum latent silvis ferae, 55
 Dulci sopore languidae,
 Senem, quod omnes rideant, adulterum
 Latrent Suburranae canes,
 Nardo perunctum, quale non perfectius
 Meae laborarunt manus. 60
 Quid accidit? cur dira barbarae minus
 Venena Medae valent,
 Quibus superbam fugit ultra pellicem,
 Magni Creontis filiam,
 Quum palla, tabo munus imbutum, novam 65
 Incendio nuptam abstulit?
 Atqui nec herba nec latens in asperis
 Radix fefellit me locis.
 Indormit unctis omnium cubilibus:
 Oblivione pellicam. 70
 Ah, ah, solutus ambulat veneficae
 Scientiores carmine.
 Non usitatis, Vare, potionibus
 (O multa steturum caput!)
 Ad me recurre: nec vocata mens tua 75
 Marsis redibit vocibus.
 Majus parabo, majus infundam tibi
 Fastidienti poculum:
 Priusque coelum fidet inferius mari,
 Tellure porrecta super, 80
 Quam non amore sic f meo flagres uti
 Bitumen atris ignibus.
 Sub haec puer, jam non, ut ante, mollibus
 G Lenire

Lenire verbis impias:

Sed dubius unde rumperet silentium,

85

Misit Thyesteas preces.

Venena, magnum fas nefasque, non valent

Convertere humanam vicem.

Diris agam vos: dira detestatio

Nulla expiatur victima,

90

Quin, ubi perire jussus g' expiavero,

Nocturnus occurram furor:

Petamque vultus umbra curvis unguibus:

(Quae vis deorum est Manium)

Et inquietis assidens praecordiis,

95

Pavore somnos auferam.

Vos turba vicatim hinc & hinc saxis petens

Contundet, obscenas anus.

Post, insepulta membra different lupi,

Et Esquilinae alites.

100

Neque hoc parentes, heu, mihi superflites,

Effugerit spectaculum.

CARMEN VI.

In Cassium Severum, Poëtam maledicum,

Ut supra.

QUID immerentes hospites vexas, canis,

Ignavus adversum lupos?

Quin huc inanes, si potes, vertis minas,

Et me remorsurum petis?

Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,

5

(Amica vis pastoribus)

Agam per altas aure sublata nives,

Quaecunque praecedet fera.

Tu quum timenda voce complesti nemus,

Projectum odoraris cibum.

10

Cave, cave namque in malos asperrimus

Parata tollo cornua:

Qualis Lycambae spreus infido gener,

Aut acer hostis Bupalus.

An, si quis atro dente me petiverit,

15

Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

CARMEN VII.

In bellum civile gestum contra Brutum & Cassium,

Ut supra.

QUO, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris

Aptantur enses conditi?

Parumne campis atque Neptuno super
 Fusum est Latini sanguinis?
 Non ut superbas invidae Carthaginiis
 Romanus arces ureret:
 Intactus aut Britannus ut descenderet
 Sacra catenatus via:
 Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
 Urbs haec periret dextera.
 Neque hic lupis mos nec fuit leonibus
 a Unquam, nisi in dispar feris.
 Furorne b caecus, an rapit vis acrior?
 An culpa? responsum date.
 Tacent: & c ora pallor albus inficit.
 Mentisque perculsae stupent.
 Sic est: acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternae necis:
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

5

10

15

20

CARMEN VIII.

In animum libidinosam,

Ut supra.

ROGARE longo putidam te saeculo,
 vires quid enervet meas?
 Quum sit tibi dens ater, & rugis vetus
 Frontem senectus exaret:
 Hietque turpis inter aridas nates
 Podex, velut crudae bovis.
 Sed incitat me pectus, & mammae putres,
 Equina quales ubera:
 Venterque mollis, & femur tumentibus
 Exile furis additum.
 Esto beata, funus atque imagines
 Ducant triumphales tuum:
 Nec sit marita quae rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid, quod libelli Stoici inter sericos
 Jacere pulvillos amant?
 Illiterati num minus nervi rigent?
 Minusve languet fascinum?
 Quod ut superbo provoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi.

5

10

15

20

AD

G 2

a Numquam. b caecos c albus ora pallor.

Ut supra.

QUANDO repostum Caecubum ad festas dapes,
 Victore laetus Caesare,
 Tecum sub alta, sic Jovi gratum, domo,
 Beate Maecenas, bibam,
 Sonante *b* mistum tibiis carmen lyra,
 Hac Dorium, illis Barbarum?
 Ut nuper, actus quum freto Neptunius
 Dux fugit, astis navibus,
 Minatus urbi vincla, quae detraxerat
 Servis amicus perfidis.
 Romanus (eheu posterī negabitis)
 Emancipatus feminae,
 Fert vallum & arma miles, & spadonibus
 Servire rugosis potest:
 Interque signa turpe militaria
 Sol aspicit conopeum.
 Ad *c* hunc frementes verterunt bis mille equos
 Galli canentes Caesarem:
 Hostiliumque navium portu latent
 Puppes sinistrorsum citae.
 Io, Triumphē, tu moraris aureos
 Currus, & intactas boves.
 Io, Triumphē, nec Jugurthino parem
 Bello reportasti ducem,
 Neque *d* Africano: cui super Carthaginem
 Virtus sepulcrum condidit.
 Terra marique victus hostis, Punico
 Lugubre mutavit sagum:
 Aut ille centum nobilem Cretam urbibus,
 Ventis iturus non suis,
 Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
 Aut fertur incerto mari.
 Capaciores affer huc, puer, scyphos,
e Et Chia vina, aut Lesbia:
 Vel, quod fluentem nauscam coerceat,
 Metire nobis Caecubum.
 Curam metumque Caesaris rerum juvat
 Dulci Lyaeo solve.

IN

IN MÆVIUM POETAM. CARMEN X.

Tempestatem & naufragium ei imprecatur.

Ut supra.

MALA soluta navis exit alite,
 Ferens olentem Maevium.
 Ut horridis utrunque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus.
 Niger rudentes Eurus, inverso mari,
 Fractosque remos differat.
 Infurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementes ilices.
 Nec sidus atra nocte amicum appareat,
 Qua tristis Orion cadit.
 Quietiores nec feratur aequore,
 Quam Graia victorum manus:
 Quum Pallas usto vertit iram ab Illo
 In impiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis,
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces & aversum ad Jovem:
 Jonius udo quum remugiens sinus
 Notus carinam ruperit.
 Opima quod si praeda curvo litore
 Porrecta mergos juveris,
 Libidinosus immolabitur caper
 Et agna Tempestatibus.

AD PETTIUM. CARMEN XI.

Versus primus ut *Ibis Liburnis inter alta navium* Lib.
 5. Od. 1. Secundus versus, ut *Arboribusque comae.*
 Lib. 3. Ode 7. Tertius versus, ut is qui subjun-
 gitur in praecedentibus hujus libri.

*Se amore captum non posse ad versus faciendos
 operam & studium conferre.*

PETTI, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos
 Amore & perculsum gravi:
 Amore, qui me, praeter omnes, expetit
 Mollibus in pueris
 Aut in puellis urere.
 Hic tertius December, ex quo destiti

G 3

Inachia

& projecta. & perculsum.

Inachia furere,

Sylvis honorem decutit.

Heu me, per urbem, nam pudet tanti mali. 10

Fabula quanta fui!

Conviviorum *b* & poenitet,

In queis amantem & languor & silentium

Arguit & latere

Petitus imo spiritus. 15

c Contraque lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium

Querebar, applorans tibi:

Simul calentis inverecondus deus

Fervidiore mero 20

Arcana promorat loco.

Quod si meis inaeftuet praecordiis

Libera bilis, ut haec

Ingrata ventis dividat

Fomenta, vulnus nil malum levantia, 25

Desinet imparibus

Certare sommotus pudor.

Ubi haec severus te palam laudaveram,

Iussus abire domum,

Ferebar incerto pede. 30

Ad non amicos, heu, mihi postes, &, heu

Limina dura, quibus

Lumbos & infregi latus.

Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam

Vincere *d* mollitia, 35

Amor Lycisci me tenet:

Unde expedire non amicorum queant

Libera consilia,

Nec contumeliae graves:

Sed alius ardor aut puellae candidae, 40

Aut teretis pueri,

Longam renodantis comam.

C A R M E N XII.

In animum foedam quae illius amores ambiebat.

Lib. 1. Ode 7.

Q U I D tibi vis, mulier nigris dignissima barris?

Munera *a* cur mihi quidve tabellas

Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesae?

Namque sagacius unus odoror,

Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis: 5

Quam

b us *c* Contrane *d* mollitiae *a* quid

Quam canis acer, ubi lateat fus.
 b Quis sudor vietis & quam malus undique membris
 Crescit odor, quum pene soluto
 Indomitam properat rabiem sedare: & nec illi
 Jam manet humida creta, colorque 10
 Stercore fucatus crocodili: jamque subando
 Tenta cubilia rectaque rumpit.
 Vel mea quum saevis agitat fastidia verbis:
 Inachia langues minus ac me
 Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum 15
 Mollis opus. pereat male quae te
 Lesbia, quaerenti taurum, monstravit inertem:
 Quum mihi Cous adesset Amyntas,
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhaeret: 20
 Muricibus Tyriis iteratae vellera lanae
 Cui properabantur? tibi nempe,
 Ne foret aequales inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua quam te.
 O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres 25
 Agna lupos, capreaeque leones.

AD a AMICOS. CARMEN XIII.

Primus versus est Hexameter Heroicus, } plane ut Lib.
 Tertius est dimidium Pentametri Elegiaci, } 3. Ode 7.
 Secundus est iambus: u - / u - / - - / u -

H O R R I D A tempestas coelum contraxit & imbres
 Nivesque deducunt Jovem
 Nunc mare, nunc sylvae
 Threïcio Aquilone sonant: rapiamus, b amici,
 Occasionem de die:
 Dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato move
 Consule pressa meo.
 Cetera mitte loqui: deus haec fortasse benigna 10
 Reducet in sedem vice.
 Nunc & c Achaemenia
 Perfundi nardo juvat, & fide Cyllenaea
 Levare d diris pectora
 Sollicitudinibus: 15
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno,
 Invicte mortalis, dea
 Nate puer Thetide,

G 4

Te

b qui & neque a AMICUM. b amice c Achaemenio d dario

Te manet Atiaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,

20

Lubricus & Simois.

Unde tibi reditum certo subtemine Parcae

Rupere: nec mater domum

Caerula te revehet.

Illic omne malum vino cantuque levato,

25

Deformis aegrimoniae

Dulcibus alloquiis.

AD MAECENATEM, CARMEN XIV.

Ut duo priores versus praecedentis Odae.

Phrynes amorem obstare quo minus jambos promissos absolvat.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem sensibus,

Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerim:

Candide Maecenas, occidis saepe rogando.

5

Deus deus nam me vetat,

Inceptos, olim promissum carmen, jambos

Ad umbilicum adducere

Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo

Anacreonta Téium:

10

Qui per saepe cava testudine flevit amorem,

Non elaboratum ad pedem.

Ureris ipse miser: quod si non pulcrior ignis

Accendit obsessam Ilion,

Gaude sorte tua: me libertina neque uno

15

Contenta Phryne macerat.

AD NEÆRAM. CARMEN XV.

Ut supra.

Non servatam ab ea fidem conqueritur.

NOX erat, & coelo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera,

Quum tu, magnorum numen laesura deorum,

In verba jurabas mea,

Arctius atque edera procera astringitur ilex,

5

Lentis adhaerens brachiis:

Dum pecori lupo, & nautis infestus Orion

a Turbarer hibernum mare,

Intonsoque *b* agitarer Apollinis aura capillos,

Fore hunc amorem mutuum.

10

O dolitura mea multum virtute, Neaera.

Nam siquid in Flacco viri est,

lit b a Turbarit *b* agitarit.

Non

Non feret assiduas potiori te dare noctes,
 Et quaeret iratus parem:
 Nec semel *c* offensae cedit constantia formae, 15
 Si certus intrarit dolor.
d At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
 Superbus incedis malo,
 Sis pecore & multa dives tellure licebit,
 Tibique Pactolus fluat: 20
 Nec te Pythagorae fallant arcana renati:
 Formaue vincas Nirea:
 Eheu translatos alio moerebis amores:
 Ast ego vicissim risero.

AD POPULUM ROMANUM.

C A R M E N XVI.

Primus quisque est Hexameter Heroicus,
 Secundus, ut *Ibis Liburnis &c.* Lib. 5. Ode 1.
 Sed hic omnes jambi puri sunt.

Queritur bellorum civilium nullum esse finem.

ALTERA jam teritur bellis civilibus aetas,
 Suis & ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marfi,
 Minacis aut Etrusca Porſenae manus,
 Æmula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer, 5
a Novisque rebus infidelis Allobrox,
 Nec fera caerulea domuit Germania pube,
b Parentibusque abominatus Annibal:
 Impia perdemus devoti sanguinis aetas:
 Ferisque rursus occupabitur solum. 10
 Barbarus heu cineres insistet victor, & urbem
 Eques sonante verberabit ungula:
 Quaeque carent ventis & solibus, ossa Quirini,
 (Nefas videre) dissipabit insolens.
 Forte, quid expediat, communiter, aut melior 15
 Malis carere quaeritis laboribus. (pars,
 Nulla sit hac potior sententia: Phocaeorum
 Velut profugit execrata civitas:
 Agros atque lares *c* proprios, habitandaque fana
 Apris reliquit & rapacibus lupis: 20
 Ire pedes quocunque ferent, quocunque per undas
 Notus vocabit, aut protervus Africus.
 Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
 Ratem occupare quid moramur alite?
 Sed juremus in haec: Simul imis saxa renarint 25

G 5
c offensi *d* Et *a* Nivise *b* Parentibusve *e* patrios Vadis

Vadis levata, ne redire sit nefas:
 Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
 Padus Matina laverit cacumina:
 In mare seu celsus procurrerit Apenninus:
 Novaque monstra junxerit libidine 30
 Mirus amor: juvet ut tigres subfidere cervis,
 Adulteretur & columba miluo:
 Credula nec d. flavos timeant armenta leones:
 Amerque falsa levis hircus aequora.
 Haec, & quae poterunt reditus abscindere dulces, 35
 Eamus omnis execrata civitas:
 Aut pars indocili melior grege. mollis & exspes
 Inominata perprimat cubilia.
 Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 Errusca praeter & volate littora. 40
 Nos manet Oceanus circumvagus: arva, beata
 Petamus arva, Divites & insulas:
 Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
 Et imputata floret usque vinea:
 Germinat & nunquam fallentis termes olivae: 45
 Suamque pulla ficus ornat arborem:
 Mella cava manant ex ilice: montibus altis
 Levis crepante lymphæ desilit pede.
 Illic injussae veniunt ad mulctra capellae:
 Refertque tenta grex amicus ubera: 50
 Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
 Nec intumescit alta viperis humus:
 Pluraque felices mirabimur: ut neque largis
 Aquosus Eurus arva radat imbribus:
 Pingua nec siccis urantur semina glebis: 55
 Utrumque rege temperante coelitem.
 Non huc Argoo contendit remige pinus:
 Neque impudica Colchis intulit pedem:
 Non huc Sidonii torserunt cornua nautae,
 Laboriosa nec cohors Vlyssæi 60
 Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
 Gregem aestuosa torret impotentia.
 Jupiter illa pia se crevit littora genti,
 Ut inquinavit aere tempus aureum:
 Ære, dehinc ferro duravit secula: quorum 65
 Pius secunda, vate me, datur fuga.

AD

EPODON LIBER.
AD CANIDIAM VENEFICAM,
Palinodia. CARMEN XVII.

107

Ut sibi tandem ignoscat.

Ut Ibis Liburnis &c. Lib. 5. Ode 1.

IAM I AM efficaci do manus scientiae
Supplex, & oro regna per Proserpinae,
Per & Dianae non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa coelo devocare sidera: 5
Canidia, parce vocibus tandem sacris,
Citumque retro solve solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinarat agmina
Myforum, & in quem tela acuta torserat. 10
a Unxere matres Iliae addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem.,
Postquam relictis moenibus rex procidit
(Heu) pervicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus 15
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente *b* Circe membra: tunc mens, & sonus
c Relatus atque notus in vultus honor.
Dedi fatis superque poenarum tibi,
Amata nautis multum & institoribus. 20
Fugit juvenas, & verecundus color
Reliquit *d* ossa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum à labore me reclinat otium:
Urget diem nox, & dies noctem: neque est 25
Levare tenta spiritu praecordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marfa dissilire naenia.
Quid amplius vis? ô mare *e* & terra, ardeo, 30
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana fervida
f Furens in Aetna flamma: *g* tu, donec cinis
Injuriosis aridus ventis ferar,
h Cales venenis officina Colchicis. 35
Quae finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide poenas luam:
Paratus expiare, seu poposceris

Cen-

a Luxere *b* Circa *c* Relapsus *d* ora *e* & terra, *f* vulgo vi-
tens, *g* tua *h* Galet.

Centum iuvencos : sive mendaci lyra
 Voles sonari, tu pudica, tu proba,
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helena Castor offensus k vice,
 Fraterque magni Castoris, victi prece,
 Adempta vati reddidere lumina.
 Et tu (potes nam) solve me dementia,
 O nec paternis obsoleta sordibus,
 Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendiales dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, & purae manus:
 Tuusque venter m partumeius, & tuo
 Cruore rubros obstretrix pannos lavit,
 Utcunque fortis exilis puerpera.

30

45

50

CANIDIAE RESPONSIO.

*Canidia respondet, ostendens nullis se
 precibus exorari posse.*

Ut supra.

Q V I D obsecratis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis furdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo.
 Inultus ut tu riseris Coryttia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis:
 Et Aesquilini pontifex venefici
 Impune ut urbem nomine impleris meo?
 Quid a proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum,
 b Si tardiora fata te votis manent?
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas c doloribus.
 Optat quietem Pelopis d infidus pater,
 Egens benignae Tantalus semper dapis:
 Optat Prometheus obligatus aliti:
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum: sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis desilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere:
 Frustraque vincla gutturi e innectes tuo,
 Fastidiosa tristis aegrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
 Meaeque terra cedit insolentiae,
 An quae movere cereas imagines,

5

10

15

20

Ut

i iuvenis k vicem l Neque m Partumeius.

d e lall a proderat b Sed e laboribus d infidi e neptes.

Ut ipse nosti, curiosus, & polo
 Deripere lunam vocibus *f* possum meis:
g Possum crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare *h* poculum:
 Florem artis in te nil habentis exitum?

25

Q. HORATII FLACCI
 CARMEN SECVLARE.

Pro Imperii Romani incolumitate.

Ut Lib. 1. Ode 2.

PHOEBE, sylvarumque potens Diana,
 Lucidum coeli decus, ô colendi
 Semper, & culti, date quae precamur
 Tempore sacro:

Quo Sibyllini monuere versus,
 Virgines lectas, puerosque castos,
 Diis, quibus septem placuere colles,
 Dicere carmen.

5

Alme Sol, curru nitido diem qui
 Promis & celas, aliusque & idem
 Nasceris: possis nihil urbe Roma
 Visere majus.

10

Rite maturos aperire partus
 Lenis Ilithyia, tuere matres:
 Sive tu Lucina probas vocari,
 Seu *a* Genitalis.

15

Diva, producas sobolem: patrumque
 Prosperes decreta super jugandis
 Feminis, prolisque novae feraci
 Lege marita:

20

Certus undenos decies per annos
 Orbis ut cantus referatque ludos,
 Ter die claro, totiesque grata
 Nocte frequentes.

25

Vosque veraces cecinisse Parcae,
 Quod semel *b* dictum est, stabilisque rerum
 Terminus servat, bona jam peractis
 Jungite fata.

30

Fertilis frugum pecorisque tellus
 Spicea donet Cererem corona:
 Nutriant foetus & aquae salubres,
 Et Jovis aerae.

Condito mitis placidusque telo

Sup-

f possum *g* Possum *h* pocula.

a Genetyllis *b* dictum stabilis Per aevum,

QUINTI HORATII
FLACCI
SERMONUM
LIBRI VI.

*Quorum duo Satyrarum vulgo, duo
Epistolarum inscribuntur.*

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM,
SEU SATYRARUM,
LIBER I.

*Quorum duo Satyrarum vulgo, duo Epistolarum
inscribuntur.*

SATYRA PRIMA.

QUI fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
Sen ratio dederit, seu fors objecerit, illa
Contentus vivat? laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore. 5
Contra mercator, navim jactantibus austris,
Militia est potior; quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat. 10
Ille datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium: ne te morer, audi
Quo rem deducam: Siquis Deus, En ego, dicat, 15
Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus: eia,
Quid statis? nolint: atqui licet esse beatis.
Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas 20
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi 25
Doctores, elementa velint ut discere prima.
Sed tamen anoto quæramus seria ludo.
Ille gravem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem 30
Sese ferre, fenes ut in otia tuta recedant,
Ajunt, quum sibi sint congesta cibaria: sicut
Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris

Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo;
 Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri. 35
 Quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepat: & illis utitur ante
 Quæsitis, *a* sapiens: quum te neque fervidus æstus
 Demoveat lucro, *b* neque hiems, ignis, mare, ferrum:
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter: 40
 Quid juvat immensum te argenti pondus & auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.
 At ni id sit, quid habet pulcri constructus acervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum, 45
 Non tuus hoc capiet venter plus: quam meus: ut si
 Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
 Qui nihil portarit: vel dic, quid referat intra
 Naturae fines viventi, jugera centum an 50
 Mille aret? at suave est ex magno tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
 Vel cyatho: & dicas, Magno de flumine *d* mallem 60
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere: eo fit
 Plenior ut siquos delectet copia iusto,
 Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
 At qui *e* tantulo eget *f* quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, *g* neq; vitam amittit in undis.
 At bona pars hominum, decepta cupidine falso.
 Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis
 Quid facias illi? jubeas *h* miserum esse libenter,
 Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus, ac dives, populi contemnere voces 65
 Sic solitus, Populus me sibilat, at mihi plaudo
 Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca.
 Tantalus à labris sitiens fugientia captat
 Flumina: quid rides? mutato nomine de te
 Fabula narratur: congestis undique saxis 70
 Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
 Cogaris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quo valeat nummus? quem praebeat usum?
 Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
 Quae humana sibi doleat natura negatis. 75
 An vigilare metu exanimem, noctesque diesque

For.

a vulgo patiens *b* nec *c* ac *d* malim *e* tantuli *f* quanto
g nec. *h* miseram.

Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent fugientes: hoc juvat? horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus; 80
 Aut alius casus lecto te afflixit: habes qui
 Assideat, fomenta paret, medicum roget ut te
 Suscitet, ac reddat gnatis carisque propinquis?
 Non uxor saluum te vult, non filius: omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ 85
 Miraris, quum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet quem non merearis amorem?
 k At si cognatos, nullo natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos:
 Infelix operam perdas: ut si quis a sellum 90
 In campo doceat parentem currere frænis.
 Denique sit finis quærendi: quoque habeas plus,
 Pauperiem metuas minus: & finire laborem
 Incipias, parto quod avebas: / nec facias quod
 Ummidius m quidam (non longa est fabula) dives, 95
 Ut metiretur nummos: ita sordidus ut se
 Non unquam servo melius vestiret: ad usque
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat: at hunc liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndaridarum. 100
 Quid mî igitur suades? ut vivam n Nævius? aut sic
 Ut Nomentanus? Pergis pignantia secum
 Frontibus adversis componere: non ego, avarum
 Quum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem:
 Est inter Tanaim quiddam socerumque Viselli. 105
 Est modus in rebus: sunt certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
 Illuc, unde abii, redeo: nemon' ut avarus
 Se probet, ac potius laudet diversa sequentes?
 Quodque aliena capella gerat distentius uber, 110
 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbæ comparet? hunc atque hunc superare laboret?
 Sic festinanti semper locupletior obstat;
 Ut quum carceribus missos rapit ungula currus,
 instat equis auriga, suos vincentibus, illum 115
 Præteritum temnens extremos inter euntem.
 Inde fit ut raro, qui se vixisse beatum
 Dicat & exacto contentus tempore o virae
 Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.

Jam satis est: ne me Crispini scrinia *p* lippi 120
 Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

A MBUBAJARUM collegia, phar macopolae,
 Mendici, mimæ, balatrones: hoc genus omne
 Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
 Quippe benignus erat: contra hic ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico, 5
 Frigus quo duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur atque parentis
 Præclaram ingrata stringat malus ingluvie rem;
 Omnia conductis coemens obsonia nummis:
 Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi, 10
 Respondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positus in fœnore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat: atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget. 15
 Nomina sectatur, modo sumta veste virili,
 Sub patribus duris, tironum maxime, quis non,
 Jupiter, exclamat, simulatque audivit. at i i se
 Pro quæstu sumtum facit. hic, vix credere possis
 Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti 20
 Fabula quem miserum a nato vixisse fugato,
 Inducit, non se pejus cruciaverit atque hic.
 Siquis nunc quærat quo res hæc pertinet: illuc,
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 b Malthinus tunicis demissis ambulat, est qui 25
 Inguen ad obscœnum subductis usque facetus:
 Pastillos Rufillus olet, c Gorgonius hircum.
 Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas
 Quarum subscuta talos tegat iustita veste:
 Contra alius, nullam nisi d olenti in fornice stantem.
 Quidam notus homo quum exiret fornice, Maeste
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simulac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes æquum est descendere, non alienas
 Permolere uxores. Nolim laudari, inquit, 35
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Au tre est operæ pretium, procedere recte
 Qui e mœchis non vultis, ut omni parte laborent:
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,

At-

b Philippum. a gnato. b Malchinus. c Gargonius. d e
 e mœchos.

Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla. 40
 Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
 Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
 Prædonū in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
 Hunc perminxerunt calones, quinetiam illud
 Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem 45
 f Demeteret ferrum. jure, omnes: Galba negabat.
 Tutior at quanto merx est in classe secunda:
 Libertinarum dico: Sallustius in g quas
 Non minus insanit, quam qui mœchatur. at hic si,
 Quà res, quà ratio suaderet, quaque modeste 50
 Munificum esse licet, vellet bonus arque benignus
 Esse: daret quantum satis esset, nec sibi damno
 Dedecorique foret. verum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, h hoc laudat, Matronam nullam ego tango:
 Ut quondam Marfæus amator Originis, ille 55
 Qui patrum mimæ donat fundumque laremque:
 Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum mimis, est cum meretricibus: unde
 Fama malum gravius, quam res trahit. an tibi abunde
 Personam satis est, non illud quicquid ubique 60
 Officit, evitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est ubicunq; quid inter-
 Est in matrona, ancilla, i peccesve togata:
 Villius in Fausta, Syllae gener (hoc miser uno
 Nomine deceptus) pœnas dedit usque, superque 65
 Quam satis est: pugnis cæsus, ferroque petitus,
 Exclusus fore, quum Longarenus foret intus.
 Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
 Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nunquid ego à te
 Magno prognatum deponco consule cunnum, 70
 Velatumque stola, mea quum conferbuit ira?
 Quid responderet? Magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiæque istis,
 Dives opis natura suæ, tu si modo recte
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis 75
 Immiscere: tuo vitio, rerumne, labores,
 Nil referre putas? quare, ne pœniteat te:
 Desine matronas sectarier: unde laboris
 Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus
 Nec magis huic inter niveos viridesque lapillos, 80-
 (Sit licet k hoc Chærinte / tuum) tenerum est femur, aut
 Rectius: atq; etiam melius persæpe m togatæ. (crus
 Ad-

H 3

f Demeterent ferro. g qua h & i peccesne. k o / tuo m to-
 gatae est.

Adde huc, quod mercem sine fucis gestat: aperte
 Quod venale habet, ostendit: nec, siquid honesti est,
 Jactat, habetque palam, quærit quo turpia celet. 85
 Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, opertos
 Inspiciunt: ne, si facies, (ut sæpe) decora
 Molli fulta pede est, emitorem inducat hiantem,
 Quod pulcræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
 Hoc illi recte: p ne corporis optima q Lynceis 90
 Contemplere oculis, Hypsæa cæcior, illa
 Quæ mala sunt spectes. O crus, ô brachia: Verum
 Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
 Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
 Cetera, ni Catia est, demissa veste tegentis. 95
 Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
 Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
 Custodes, lectica, cinifiones, parasitæ,
 Ad talos stola demissa, & circumdata palla:
 Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem. 100
 Altera nil obstat: Cois tibi penè videre est
 Ut nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
 Metiri possis oculo latus: an tibi mavis
 Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta 105
 In nive sectatur, positum sic tangere nolit:
 Cantat, & apponit: Meus est amor huic similis: nam
 Transvolat in medio posita, & fugientia captat.
 Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus curasque graves è pectore v pelli? 110
 Nonne cupidinibus x statuit natura modum? quem,
 Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
 Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
 Num, tibi quum fauces urit sitis, aurea quæris
 Pocula? num esuriens fastidis omnia præter 115
 Pavonem, rhombumque? tument tibi quum inguina:
 num, si

Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?

Non ego: nanq; parabilem amo venerem, facilemq;
 Illam, Post paulo, sed pluris, si exierit vir: 120
 Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
 Ster pretio, y neque cunctetur, quum est iussa, venire.
 Candida rectaque sit munda hætenus, ut neq; longa,
 Nec magis alba velit, quam det natura videri.

Hæc

neque. o docet. p tu q Lyncei. y Contemplant. s spectas.
 tolli. sectetur v tolli. x statuat. y nec.

Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lævum, 125
 Ilia & Egeria est: do nomen quodlibet illi.

Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurat:
 Janua frangatur, latret canis: undique magno
 Palsa domus strepitu resonet: & vae pallida lecto
 Desiliat mulier: miseram se conscia clamet: 130
 Cruribus hæc metuat, & doti deprensa, egomet mi.
 Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
 Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
 Deprehendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

S A T Y R A III.

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Ut nunquam inducant animum cantare, rogati:
 Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
 Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
 Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
 Quicquam proficeret. si collibuisse, ab ovo
 Usque ad mala & citaret, Io Bacche, modo summa
 Voce, modo hac resonat quæ chordis quattuor ima.
 Nil æquale homini fuit illi. sæpe velut qui
 Currebat fugiens hostem: persæpe velut qui 10
 Junonis sacra ferret, b habebat sæpe ducentos,
 Sæpe decem servos: modo reges atque tetrarchas,
 Omnia magna loquens: modo, Sit mihi mensa tripes, &
 Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
 Quamvis crassa queat. Decies centena dedisses 15
 Huic parco paucis contento, quinque diebus
 Nil erat in oculis. noctes vigilabat ad ipsum
 Mane, diem totum sternebat. nil fuit unquam
 Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
 Nullane habes vitia? imo alia, c haud fortasse minora.
 Mænius absentem Novium quum carperet, Heus tu,
 Quidam ait, Ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
 Stultus & improbus hic amor est, dignusque notari.
 Quum tua d pervideas oculis e mala lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi contra
 Evenit, inquirant vitia ut tua rursus & illi.
 Iracundior est paullo, minus aptus acutis
 Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod 30
 Rusticius tonso toga defluit, & male laxus

H 4

In

ne pallida. & doti hæc dep. & iteraret. b habebat & c
 & praevidetas. & male.

In pede calceus haeret. at est bonus ut melior vir
Non alius quisquam. at tibi amicus: at ingenium
ingens

Inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
Concute, num qua tibi vitiorum iniecit olim 35
Natura, aut etiam consuetudo mala. namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.

Illuc praevertamur: amatorem quod amicae
Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec
Delectant: veluti Balbinum polypus f Agnae 40
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.

At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Siquod sit vitium, non fastidire; strabonem
Appellat paetum pater; & pullum, male parvus 45
Sicui filius est, ut abortivus fuit olim

Sisyphus: hunc, varum, distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paulo est? concinnus amicis 50

Postulat ut videatur: at est truculentior, atque
Plus aequo liber? simplex fortisque habeatur.
Caldior est? acres inter numeretur. opinor,
Haec res & jungit, junctos & servat amicos.
At nos virtutes ipsas invertimus atque 55

Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis
Nobiscum vivit? multum g est demissus homo: h illi
Tardo, i cognomen pingui damus: hic fugit omnes
Insidias, nullique malo latus obdit apertum?

Quum genus hoc inter vitae k versetur, ubi acris 60
Invidia atque vigent ubi crimina) pro bene sano
Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.

Simplicior l si quis (qualem me saepe libenter
Obtulerim tibi, Maecenas) ut forte legentem
Aut tacitum m impellat quovis sermone molestus: 65

Communi sensu plane caret, inquit: eheu
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequum est,
Cum mea compenset vitiis bona: pluribus hisce, 70

(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet: amari
Si volet. hac lege, in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,

f Hagnae. g dele est h ille i ac cogn. k versemur
l quis & est m impediatur.

Postulat, n̄ ignoscat verrucis illius. aequum est,
 Peccatis veniam poscentem, reddere rursus. 75
 Denique, quatenus excidi penitus vitium irae,
 Cetera item nequeunt stultis haerentia: cur non
 Ponderibus modulisque suis ratio utitur? ac res
 Ut quaeque est, ita suppliciis delicta coercent?
 Siquis eam servum, patinam qui tollere iussus, 80
 Semesos pisces tepidumque ligurierit jus,
 In cruce suffigat: o Labeone insanior inter
 Sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
 Majus peccatum est? paulum deliquit amicus?
 Quod nisi concedas, habere insuavis: acerbus 85
 Odisti: & fugis, ut p̄ Drusonem debitor aeris:
 Qui, nisi quum tristes misero venere Calendae,
 Mercedem aut nummos unde unde extricat: amaras
 Porrecto jugulo historias, captivus ut, audit.
 Commiinxit lectum potus: mensave catillum 90
 Euandri manibus q̄ tritum dejecit: ob hanc rem,
 Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens: minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
 Prodiderit commissa fide? sponsumve negarit? 95
 Queis paria esse fere placuit peccata, laborant,
 Quum ventum ad verum est: sensus moresque re-
 pugnant,

Atque ipsa utilitas, justī prope mater & aequi.
 Quum prorepserunt primis animalia terris, (pter,
 Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia pro-
 Unguibus & pugnīs, dein fustibus, atque ita porro
 Pugnant armis, quae post fabricaverat usus.
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 Nominaque invenere. dehinc absistere bello,
 Oppida coeperunt munire, & ponere leges, 105
 Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
 Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos venerem incertam rapientes, more ferarum,
 Viribus editior caedebat ut in grege taurus.
 Jura inventa metu injusti fateare necesse est,
 Tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec natura potest justo secernere iniquum,
 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis.
 Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet idemque,
 Qui

H 5

n̄ ignoscet. o Labieno. p̄ Rusonem. q̄ tortum.

Qui teneros caules alieni ⁊ fregerit horti,
 Et qui nocturnus /divum sacra legerit. adsit
 Regula, peccatis quae poenas irroget aequas:
 Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
 Nam ut ferula caedas meritum majora subire 120
 Verbera, non vereor: quum dicas esse pares res
 Furta latrociniiis, & magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
 Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex: 125
 Cur optas quod habes? Non nosti quid pater (inquit)
 Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam
 Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens ⁊ quo?
 Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
 Optimus est modulator: ut Alfenus vafer omni 130
 Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
 ⁊ Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus, sic rex. Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri: quos tu ⁊ nisi fuste coerces,
 Urgeris turba circum te stante: miserque 135
 Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
 Ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
 Praeter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
 Ignoscent, siquid ⁊ peccavero stultus, amici, 140
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter:
 Privatusque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EUpolis, atque Cratinus Aristophanesque poëtae:
 Atque alii quorum comoedia prisca virorum est:
 Siquis erat dignus describi, quod malus, ⁊ aut fur:
 Quod moechus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famossus: multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce sequutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque: facetus,
 Emunctae naris, durus componere versus.
 Nam fuit hoc vitiosus, in hora saepe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat, stans pede in uno.
 Quum flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem:
 Scribendi recte: nam ut multum, nil moror: ecce,
 Crispinus ⁊ minimo me provocat: accipe, si vis,

AC

⁊ infregerit. /sacra divum. ⁊ qui? ⁊ Tonsor. ⁊ alii
 pescare. ⁊ alii. ⁊ minimo.

Accipe jam tabulas. detur nobis locus, hora,
 Custodes: videamus uter plus scribere possit.
 Dii bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro & perpauca *d* loquentis,
 At tu conclusas hircinis follibus auras,
 Usque laborantes dum ferrum *e* molliat ignis,
 Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis & imagine: quum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis: ob hanc rem,
 Quod sunt quos genus hoc minime juvat: utpote
 plures

Culpari dignos. quemvis media ferue turba:
 Aut *g* ob avaritiam, aut misera ambitione laborat:
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor, stupet Albius aere:
 Hic mutat merces surgente à sole, ad enim quo
 Vespertina tepet regio: quin per mala praeceps
 Fertur, uti pulvis collectus turbine: nequid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
 Omnes hi metuunt versus, odere *h* poëtas.
 Foenum habet in cornu, longe fuge: dummodo risum
 Executiat sibi, non hic cuiquam parcat amico:
 Et, quodcunque semel chartis illeverit, omnes
 Gestiet à furno redeunt scire, lacuque,
 Et pueros & anus. Agedum pauca accipe contra.
 Primum ego me illorū, dederim quibus esse *i* poëtas:
 Excerpam numero: neque enim concludere versum
 Dixeris esse satis: neque, *k* si quis scribat uti nos,
 Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam
 Ingenium cui sit, cui mens diviniior, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam, comoedia, necne poëma
 Esset, quaesivere: quod acer spiritus ac vis
 Nec verbis nec rebus inest: nisi quod pede certo
 Differt sermoni sermo merus. at pater ardens
 Saevit, quod meretrice nepos insanus amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recusset,
 Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus: nunquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? ergo
 Non satis est puris verū perscribere verbis:
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem
 Quo personatus pacta pater. his, ego quae nunc,
 Olin

e vulgo Accipiam. *d* loquentem. *e* molliat. *f* elige.
g ab avaritia. *h* poëtam. *i* poëta. *k* si qui.

Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tempora certa modosque, &, quod prius ordi-
ne verbum est,

Posterius facias, praeponens ultima primis:
Non, ut si solvas, (Postquam discordia terra 60
Bellī ferratos postes portasque refregit:)

Invenias etiam disiecti membra poetæ.
Haftenus haec: alias, justum sit necne poema,
Nunc illud tantum quaeram: meritone tibi sit

Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer 65
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis:

Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis
Et / puris vivat manibus, contemnat utrumque
Ut sis tu similis Coeli Birrique, Latronum,

Non ego sim *m* Capri, neque Sulci: cur metuas me? 70
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,

Queis manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigelli.
n Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus:

Non ubivis, coramve quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quique lavantes: 75
Suave locus voci resonat conclusus. inanes

Hoc juvat, haud illud quaerentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. Laedere gaudes,

o Inquis: & hoc studio pravus facis. Unde petatum
Hoc in me jactas? est auctor quis denique eorum, 80
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,

Qui non defendit, alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famamque dicacis:

Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit hic niger est, hunc tu, Romane, caveto. 85
Saepe tribus lectis videas coenare quaternos:

E quibus unus *p* avet quavis aspergere cunctos,
Praeter eum qui praebet aquam: post, hanc quo-
que potus,

Condita quum verax aperit praecordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur, 90
Infesto nigris. ego, si risi quod ineptus

Pastillos Rufillus olet, *q* Gorgonius hircum,
Lividus & mordax videor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis injecta Petilli

Te coram fuerit: defendas ut tuus est mos: 95
Me Capitolinus convictore usus amicoque

A puero est, causaque mea permulta rogatus
Fecit:

l vivat puris *m* Caprii. *n* Nec recitem quicquam.
o Inquit. *p* amet *q* Gorgonius.

Te coram fuerit: defendas ut tuus est mos: 95
Me Capitolinus convictore usus amicoque

A puero est, causaque mea permulta rogatus
Fecit:

l vivat puris *m* Caprii. *n* Nec recitem quicquam.
o Inquit. *p* amet *q* Gorgonius.

Te coram fuerit: defendas ut tuus est mos: 95
Me Capitolinus convictore usus amicoque

Fecit: &, incolumis laetor quod vivit in urbe:
 Sed tamen admiror quo pacto iudicium illud
 Fugerit. hic nigrae succus loiiginis, haec est 100
 Ærugo mera: quod vitium procul abfore chartis,
 Atque animo prius, ut siquid promittere de me
 Possum aliud, vere promitto, liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius: hoc mihi juris
 Cum venia dabis insuevit pater optimus hoc me 105
 Ut fugerem, exemplis vitiorum quaeque notando.
 Quum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
 Nonne vides, Albî ut male vivat filius? & utque
 / Barrusinops? magnum documentum, ne patriam rē
 Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
 Quum deterreret, & Scetani dissimilis sis.
 Ne sequerer moechas, concessa quam venere uti
 Possem, Deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat. Sapiens, vitatu quidque petitu 115
 Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis eges, vitam famamque tueri
 Incolumem & possim. simulac duraverit aetas
 Membra animumque tuum, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum dictis: & sive jubebat (120
 Ut facerem quid, Habes auctorem quo facias hoc:
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat:
 Sive vetabat, An hoc inhonestum & inutile factu
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo quum 125
 Hic atque ille? Avidos vicinum funus ut aegros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria saepe
 Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quaecunque ferunt: mediocribus, & queis
 Ignoscas, vitiis teneor, fortassis & istinc (130
 Largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
 Consilium proprium. neque enim, quum lectulus aut
 Porticus excepit, desum mihi: Rectius hoc est: (me
 Hoc faciens, vivam melius: sic dulcis amicis
 Occurram. hoc quidam non bellè: num quid ego illi
 Imprudens olim faciam simile? Haec ego mecum
 Compressis agito labris. ubi quid datur oî,
 Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
 Ex vitiis unum, cui si concedere & nolis, 140
 Multa

e ut qui / Panis inops & Scetani & possim & noles.

Multa poëtarum y veniat manus, auxilio quae
Sit mihi. nam multo plures fumus: ac veluti te
Judaei cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSUM magna me a excepit Aricia Roma
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus. inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos 5
Praecinctis unum. minus est gravis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat b deterrima, ventri
Indico bellum, coenantes haud animo aequo
Expectans comites. Jam nox inducere terris
Umbras, & coelo diffundere signa parabat: 10
Tum pueri nautis, pueris convicia nautae
Ingerere. huc appelle. trecentos inferis: ohe,
Jam satis est. dum aes exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranaeque palustres
Avertunt somnos. absentem c cantat amicam 15
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit: ac missae pastum retinacula mulae
Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
Jamque dies aderat, d quum nil procedere lintrem 20
Sentimus: donec cerebrosus profilit unus,
Ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
Fuste dolat. quarta vix demum exponimur hora.
Ora manusque tua e lavimus Feronia lympa.
Millia tum pransi tria repimus: atque subimus 25
Impositum saxi late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Maecenas optimus, atque
Coccejus: missi magnis de rebus uterque
Legati, averfos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus 30
Illinere. interea Maecenas advenit, atque
Coccejus: Capitoque simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco praetore libenter
Linquimus, insani ridentes praemia scribae,
Pretextam, & latum clavum, prunaeque batillum.
In Mamurrarum lassī deinde urbe manemus,
Marena praebente domum, Capitone culinam.

Po.

y veniet a alii accepit. b deterrima c ut cant. d nil
e lavimur.

Postera lux oritur multo gratissima namque
 Plotius & Varius Sinuessae Virgiliusque 40
 Occurrunt: animae, quales neque candidiores
 Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.
 O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo, sanus, amico.
 Proxima Campano ponti quae villula, tectum 45
 Praebuit: & parochi quae debent ligna salemque,
 Hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
 Lulum it Maecenas: dormitum ego, Virgiliusque:
 Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
 Hinc nos Cocceji recipit plenissima villa, 50
 Quae super est Clandi cauponas. nunc mihi paucis
 Sarmenti scurrae pugnam Messique f Cicerri,
 Musa, velim memores: & quo patre natus uterque
 Contulerit lites. Messî clarum genus Osci,
 Sarmenti domina extat, ab his majoribus orti 55
 Ad pugnam venire. prior Sarmentus, Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
 Messius, Accipio. caput & movet. O, tua cornu
 Ni foret execto frons, inquit, quid faceres? quum
 Sic mutilus g minitaris? At illi foeda cicatrix
 Setosam laevi frontem turpaverat oris.
 Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
 Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat,
 Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa h Cicerrus ad haec, donasset jam ne catenam
 Ex voto Laribus, quaerebat. scriba quod esset,
 i Deterius nihilo dominae jus esse rogabat
 Denique cur unquam fugisset: cui satis una
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde coenam k produximus illam.
 Tendimus hinc recta Beneventum ubi sedulus hospes
 i Pene arsit, macros dum turdos versat in igne.
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam.
 Vulcano, summum properabat lambere tectum.
 Convivas avidos coenam servosque timentes 75
 Tum rapere, atque omnes restringere velle videres.
 Incipit ex illo montes Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus: & quos
 Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo, 80
 Udos

fCicirri g miniteris h Cicirrus i Nihilo deterius do-
 minae k prodicimus. i Pene macros arsit turdos dum
 versat in igni.

Udos cum foliis ramos urente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad mediam noctem expecto, somnus tamen aufert
 Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum,
 Quattuor hinc rapimur viginti & millia rhedis
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 Signis perfacile est. vaenit vilissima rerum
 Hic aqua: sed panis longe pulcerrimus, *m* ultro
 Callidus ut soleat humeris portare viator. 90
 Nam Canusi lapidosus: aquae non ditior urna
 Qui locus à forti Diomede est conditus olim
 Flentibus *n* hinc Varius discedit moestus amicis.
 Inde Rubos fessi pervenimus, ut pote longum
 Carpentem iter, & factum corruptius imbri. 95
 Postera tempestas melior: via pejor adusque
 Barî moenia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
 Iratis exstructa dedit risusque jocosque:
 Dum flamma sine, thura liquefcere limine sacro
 Persuadere cupit. credat Judaeus Apella: 100
 Non ego. namque deos didici securum agere aevum:
 Nec, siquid miri faciat natura, deos id
 Tristes ex alto coeli demittere tecto.
 Brundisium longae finis chartaeque viaeque.

SATYRA VI.

NON, quia, Maecenas, Lydorum quicquid E-
 truscos

Incoluit fines, nemo generosior est te:
 Nec, quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus *a* imperitarint: 5
 Ut plerique solent, naso suspendis adunco
 Ignotos: ut me, libertino patre natum:
 Quum referre negas, quali sit quisque parente
 Natus, dum ingenuus. persuades hoc tibi vere,
 Ante potestatem Tullî, atque ignobile regnum, 10
 Multos saepe viros nullis majoribus ortos,
 Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
 Contra, Laevinum, Valerî genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus *b* fuit, unius assis
 Non unquam pretio pluris licuisse: notante 15
 Judice, *c* quem nosti, populo: qui stultus honores
 Saepe dat indignis, & famae servit ineptus:
 Qui stupet in titulis & imaginibus. quid oportet

Nos

m ultra *n* hic *e* deia. *a* imperitarent. *b* fugit *c* quo,

Nos facere, à vulgo longe & latèque remotos?
 Namque esto: populus Laevino mallet honorem 20
 Quam Decio mandare, novo: censorque moveret
 Appius, ingenuo si non essem patre natus:
 Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem,
 Sed fulgente trahit coustrictos gloria curru
 Non minus ignotos generosis. quo tibi, f Tulli, 25
 Sumere depositum clavum: fierique g tribunum?
 Invidia accrevit, privato quae minor esset.
 Nam ut quisque infans nigris medium impediit crus
 Pellibus, & latum demisit pectore clavum:
 Audit continuo, Quis homo hic h est? i quo patre na-
 Ut siqui aegrotet quo morbo Barrus, haberi (tus?
 k Ut cupiat formosus, eat quacunque, puellis
 Injiciat curam quaerendi singula: quali
 Sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit, cives, Urbem sibi curae, 35
 Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
 Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 Omnes mortales curare & quaerere cogit.
 Tunc Syri, Damae, aut Dionysi filius, audes
 Dejicere è saxo cives, aut tradere Cadmo? 40
 At Novius collega gradu post me sedet uno.
 Namq; est ille, pater quod erat meus. hsc tibi Paulus
 Et Messala videris. at hic, si plostra ducenta,
 Concurrantque foro tria funera, magna sonabit
 Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.
 Nunc ad me redeo, libertino patre natum:
 Quem rodunt omnes libertino patre natum:
 Nunc, quia / Maecenas tibi sum convictor: at olim,
 Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
 Dissimile hoc illi est, quia non ut forsit honorem
 Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum: 50
 Praesertim cautum dignos assumere, prava
 Ambitione procul. felicem dicere non hoc
 Me m possum casu, quod te sortitus amicum.
 Nulla etenim n mihi te fors obtulit. optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem. 55
 Ut veni coram, singultim pauca loquutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro narum patre, non ego circum
 Me Saturejano vectari rura caballo,
 Sed, quod eram, narro. respondes (ut tuus est mos) 60
 I Pan-

d vos & longeque f Tulli. g tribuno. h dele est. i aut. k
 20. k vulgo Et. l sum tibi Maecenas. m possunt. n tibi

Pauca. abeo: & revocas nono post mense, jubesque
 Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
 Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
 Non patre praeclaro, sed vita & pectore puro.
 Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis 65
 Mendosa est natura, alioqui recta (velut si
 Egregio insperfos reprehendas corpore naevos)
 Si neque avaritiam, neque sordes, nec mala lustra
 Objiciet vere quisquam mihi: purus & insons
 (Ut me collaudem) si & vivo, carus amicis: 70
 Causa fuit pater his: qui macro pauper agello
 Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 Quo pueri magnis è centurionibus orti,
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant octonis referentes idibus aera. 75
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat quivis eques atque senator
 Semet prognatos. vestem servosque sequentes,
 In magno ut populo p' si quis vidisset, avita
 Ex re praebere sumtus mihi crederet illos. 80
 Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
 Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
 (Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum facto, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim 85
 Si praeco parvas: aut (ut fuit ipse) coactor,
 Mercedes sequeretur, neque ego essem questus. q ob
 hoc nunc

Laus illi debetur, & à me gratia major.
 Nil me poeniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars, 90
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. longe mea discrepat istis
 Et vox & ratio. nam si natura juberet
 A certis annis aevum remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum quoscunque parentes 95
 Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
 Fascibus & fellis nolim mihi sumere: demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo: quod (stum
 Nollem onus (haud unquam solitus) portare mole-
 Nam mihi continuo major quaerenda foret res, 100
 Atque salutandi plures: ducendus & unus
 Et comes alter, uti ne solus rusve peregreve

Exi-

Exirem: plures calones atque caballi
 Pascendi: ducenda petorruta. nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum,
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques ar-
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, & Tulli, (mos.
 Quum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu, praeclare senator,
 Millibus atque aliis, vivo. quacunque libido est,
 Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
 Fallacem Circum, vespertinumque pererro
 Saepe forum: assisto divinis: inde domum me
 Ad porri & ciceris refero laganique catinum.
 Coena ministratur pueris tribus: & lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
 Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo: post hanc vagor: aut ego lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet. ungor olivo.
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
 Admonuit, fugio strabiosi tempora signi.
 Pransus non avide, quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. haec est
 Vita solutorum misera ambitione gravique:
 His me consolor, & victurus suavius, ac si
 Questor avus, pater atque meus patruusq; fuissent.

S A T Y R A VII.

PROscripti Regis Rupili pus atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas:
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem
 Confidens, tumidusque; adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
 Ad Regem redeo: postquam nihil inter utrumque
 Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti
 Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. inter
 Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem

Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 Summa fuit. duo si discordia & vexet inertes: 15
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedī
 Cum Lycio Glaucō: discedat pigrior, ultro
 Muneribus missis) Bruto praetore tenente
 Ditem Asiam, Rupili & Persi par pugnāt, uti non
 y Compositus melius cum Bitho Bacchius: in ius 20
 Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
 Persius exponit causam: ridetur ab omni
 Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem.
 Solem Asiae Brutum appellat, stellasque salubres.
 Appellat comites, excepto Rege: canem, illum, 25
 Invisum agricolis fidus, venisse. ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Praenestinus falso & multumque fluenti
 Expressa arbuſto regerit convicia, durus
 Vindemiator, & invictus, cui saepe viator 30
 Cessisset, magna compellans voce cucullum.
 At Graecus, postquam est Italo perfusus aceto
 Persius, exclamat, Per magnos, Brute, deos te
 Oro, qui reges & consueris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? operum hoc (mihi crede)
 tuorum est. 35

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
 Quum faber, incertus scamnum faceretne
 Priapum,
 Maluit esse deum. deus inde ego, furum, aviumque
 Maxima formido, nam fures dextra coercet,
 Obscoenoque ruber porrectus ab inguine palas: 5
 Ast importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis confidere in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum 10
 Pantolabo scurrae, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Hic dabat: heredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatium, & quo modo tristes 15
 Albis informem spectabant ossibus agrum.

Quum

AA & verset y Compositi & multoque & consueſti, & qua-

Quum mihi non tantum furesque feraeque, suetae
 Hunc vexare locum, curae sunt atque labori:
 Quantum, carminibus quae versant atque venenis
 Humanos animos. has nullo perdere possum 20
 Nec prohibere modo, simulac vaga luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem. (pallor utraque 25
 Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
 Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
 Coeperunt. cruor in fossam confusus: ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanea & effigies erat, altera, cerea: major
 Lanea, quae poenis compesceret inferiorem. 30
 Cerea suppliciter stabat, servilibus, & utque
 Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, saevam
 Altera Tisiphonem. serpentes, atque videres
 Infernas errare canes: Lunamque rubentem, 35
 Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 Mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
 Corvorum: atq; in me *d* veniant mictum atq; cacatum
 Julius & fragilis Pediatia, furque Voranus. (tes
 Singula quid memorem? quo pacto alterna loquen,
 Umbrae cum Sagana *e* resonarent triste & acutum?
 Utque lupi barbam variae cum dente colubrae
 Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
 Largior arserit ignis? & ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum & facta duarum? 45
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffissa nate ficus. at illae currere in urbem.
 Canidiae dentes, altum Saganacae caliendum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacerti s
 Vincula, cum magno risuque jocoque videres. 50

S A T Y R A I X.

I B A M *a* forte via Sacra (sicut meus est mos)
 Nescio quid meditans nugarum, *b* & totus in illis:
 Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
 Atreptaque manu, Quid agis, dulcissime, rerum
 Suaviter, ut nunc est, inquā & cupio omnia quae vis? 5
 Quum assēderetur, Num quid vis? occupo. at ille,
 Noris nos, inquit, docti sumus. Hic ego, Pluris

Hoc (inquam) mihi eris. Misere discedere quaerens,
 Ire modo ocius, interdum consistere: in aurem
 Dicere nescio quid puero. quum sudor ad imos 10
 Manaret talos: ô te g Bollane cerebri
 Felicem, aiebam tacitus. quum quidlibet ille
 Garriret, vicos, urbem laudaret: ut illi
 Nil respondebam. Misere cupis (inquit) abire:
 Jamdudum video. sed nil agis: usque tenebo, 15
 h Persequar. hinc quo nunc iter est tibi: Nil opus est te
 Circumagi: quemdam volo visere, non tibi notum:
 Trans Tiberim longe cubatis, prope Caesaris hortos.
 Nil habeo quod agâ, & non sum piger: usq; sequar te
 Demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus, 20
 Quum gravius dorso subiit onus. Incipit ille,
 Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
 Non Varium facies. nam quis nie scribere plures
 Aut citius possit versus? quis membra movere
 Mollius? invideat quod & Hermogenes, ego canto. 25
 Interpellandi locus hîc erat, Est tibi mater,
 Cognati, queis te salvo est opus? Haud mihi quisquam:
 Omnes composui. Felices. nunc ego resto:
 Confice, nanque instat fatum mihi triste Sabella
 Quod puero cecinit, i divina mota anus urna. 30
 Hunc neque dira venena nec hosticus auferet ensis,
 Nec laterum dolor aut tussis nec tarda podagra:
 Garrulus hunc quando consumet cunque. loquaces,
 Si sapiat, vitet, simulatque adoleverit aetas.
 Ventum erat ad Vestae quarta jam parte diei 35
 Praeterita: & casu, tunc respondere k vadato
 Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
 Si me amas, inquit, paulum hîc ades. Inteream si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
 Et propero quo scis. Dubius sum quid faciam, inquit:
 Tene relinquam, an rem. Me sodes. Non faciam, ille.
 Et praecedere coepit. ego (ut contendere duram / est
 Cum victore) sequor. Maecenas quomodo tecum?
 Hinc reperit. Paucorum hominum, & mentis be-
 ne sanae.

Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes 45
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem velles si tradere. dispeream ni
 Summos illes omnes. Non isto m vivimus illic
 Quo tu rere modo. domus hac nec purior ulla est,

Nec

vivit. g Bolane. h Persequar. i mora divina. k vadatus
 dele est. m vivitur.

Nec magis his aliena malis. nil mihi officit nunquam,
 Ditor hic, aut est quia doctior, est locus uni-
 Cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
 Sic habet. Accendis quare cupiam magis illi
 Proximus esse. Velis tantummodo: quae tua virtus,
 Expugnabis, & est qui vinci possit: eoque 55
 Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
 Muneribus servos corrumpam: non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam: tempora quaeram:
 Occurram in triviis: deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. Haec dum agit, ecce, 60
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus: & illum
 Qui pulcre nosset. consistimus. Unde venis? &
 Quo tendis? rogat: & respondet. vellere coepi.
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. male falsus 65
 Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
 Certe nescio quid secreto velle loqui te
 Aiebas mecum. Memini bene: sed meliori
 Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. o vin' tu
 Curtis Judaeis oppedere? Nulla mihi (inquam) 70
 Religio est. At mi. sum paulo infirmior, unus
 Multorum. ignosces: alias loquar. Hunc cine solem
 Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me
 Sub cultro linoit. Casu venit obvius illi
 Adversarius: & Quo tu turpissime magna 75
 p Exclamat voce: & Licet antestari? Ego vero
 Oppono auriculam. rapit in jus, clamor utrinque,
 Undique concursus: sic me servavit Apollo.

S A T Y R A X.

NE M P E in composito dixi pede currere versus
 Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur? at idem quod sale multo
 Urbem defricuit charta laudatur eadem.
 Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera.
 nam sic 5
 Et Laberii mimos, ut pulcra poemata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris: & est quaedam tamen hic quoque virtus:
 Est brevitatis opus: ut currat sententia, nea se
 Impediat verbis lassas onerantibus aures. 10
 Et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso:

I 4

De-

inquam. o vis tu. p. exclamat.

Defendente vicem modo rhetoris, atque poëtae,
 Interdum urbani, parcentis viribus, atque
 Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
 Fortius, & melius magnas plerunque fecat res. 15
 Illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
 Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcer
 Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
 Nil praeter Calvum & doctus cantare Catullum.
 At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis 20
 Miscuit. ô feri studiorum, quine putetis
 Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
 Contigit. At sermo lingua concinnus utraque
 Suavior: ut Chio nota si commissa Falerni est.
 Quum versus facias, te ipsum percontor, an & quum
 Dura tibi peragenda rei sit causa Petillî,
 Scilicet oblitus patriaeque patrisque a Latini,
 Quum Pedius causas exsudet Poplicola, atque
 Corvinus, patriis intermiscere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis? 30
 Atque ego quum Graecos facerem, natus mare citra,
 Versiculos: vetuit b me tali voce Quirinus,
 Post mediam noctem visus, quum somnia vera:
 In sylvam non ligna feras infanius, ac si
 Magnas Graecorum malis implere catervas. 35
 Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
 Dissingit Rheni luteum caput: haec ego ludo
 Quae c nec in aede sonent certantia iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris,
 Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta 40
 Eludente senem, comis garrere libellos,
 Unus vivorum, Fundani. Pollio regum
 Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
 Ut nemo, Varius d ducit: molle atque facetum
 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camoenae. 45
 Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 Inventore minor. neque ego illi detrahere ausim
 Haerentem capiti e multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentam, saepe ferentem 50
 Plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
 Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
 Nil comis tragici mutat Lucilius f Atti?
 Non ridet versus Ennî gravitate minores,

Quum
 a vulgò Latine. b talis me c neque d Faber: ductu.
 cum multa. f Acci.

Quum de se loquitur, non ut majore reprehensus
 Quid vetat & nosmet Lucilî scripta legentes,
 Quaerere num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos, & euntes
 Mollius? ac si quis pedibus quid claudere senis
 Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos 60
 Ante cibum versus, totidem coenatus, Etrusci
 Quale fuit Cassi rapido ferventius anni
 Ingenium: capsis quem Fama est esse librisque
 Ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
 Comis & urbanus: fuerit limatior idem, 65
 Quam rudis, & Graecis intacti carminis auctor:
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in aevum,
 Detereret sibi multa: recideret omne quod ultra
 Perfectum traheretur: & in versu faciendo 70
 Saepe caput scaberet, vivos & roderet ungues.
 Saepe stylum vertas, iterum, quae digna legi sint,
 Scripturus: neque te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus an tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis? 75
 Non ego: nam satis est equitem mihi plaudere: ut
 audax,

Contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
 Men' moveat cimex Pantilius; aut g cruciet quod
 Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli? 80
 Plotius, & Varius, Maecenas, Virgiliusque,
 Valgius, & probet haec Octavius optimus, atque
 Fuscus: & haec utinam Viscorum laudet uterque.
 Ambitione relegata, te dicere possum,
 Pollio, te, Messala, tuo cum fratre: simulque 85
 Vos h Bibuli, & Servi: simul histe, candide Furni:
 Complures alios, doctos ego quos & amicos
 Prudens praetereo: quibus haec, i sint qualiacunque,
 Arridere velim: doliturus, si placeant spe
 Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli, 90
 Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
 I, puer, atque meo citus haec subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM,
SEU SATYRARUM
LIBER SECUNDUS.

SATYRA I.

SUNT quibus in satyra videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: sine nervis altera, quic-
quid

Composui, pars esse putat: similesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, praescribe. Quiescas. Ne faciam inquis,
Omnino versus? Aio. Peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te arapit, aude 10
Caesaris invicti res dicere, multa laborum
Praemia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt. neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo b describat vulnera Parthi. 15
Attamen & injustum poteras & scribere fortem,
Scipiadem ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Quum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem:
Cui male si palpere, d recalcitrat undique tutus. 20
Quanto rectius hoc quam tristi laedere versu
Pantolabum scurram e Nomentanumque nepotem:
Quum sibi quisque timet, quamquam est intactus,
& odit?

Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
Accessit fervor capiti, numerusque lucernis. 25
Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba,
Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim 30
Credebat libris: neque, si male fcefferat: usquam
De-

scribitur a capit b describit e Scipiadam d recalcitrat.
f Nomentanumve f gesserat.

Decurrens alio, neque si bene. quo fit ut omnis
 Votiva pateat veluti descripta tabella,
 Vita senis. sequor hunc, Lucanus an Appulus,
 anceps.

Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus, 35
 Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis:

Sive quod Appulagens, seu quod Lucania bellum
 Incuteret violenta. sed hic stylus haud petet ultro
 Quenquā animantem: & me veluti custodiet ensis 40

Vagina reclusus, quem cur distringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus? O pater & rex

Jupiter, ut pereat positum rubigine telum,
 Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
 Qui me commoritur (melius non tangere, clamo) 45

Flebit, & insignis tota cantabitur urbe.
 Servius iratus leges minitatur & urnam:

Canidia Albuti, quibus est inimica, venenum:

Grande malum Turius, si quis se iudice h̄ certet:

Ut, quo quisque valet, suspectos terreat, utque 50

Imperet hoc natura potens, sic collige mecum.

Dente lupus, cornu taurus petit. unde, nisi intus

Monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti

Matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum:

Ut neque calce lupus quemquam, neque dente
 petit bos)

Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.

Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus

Expectat, seu mors atris circumvolat alis:

Dives, inops, Romae, seu fors ita jusserit, exul,

Quisquis erit vitae, scribam, color. O puer, ut sis 60

Vitalis, metuo, & majorum nequis amicus

Frigore te feriat. Quid quum est Lucilius ausus

Primus in hunc operis componere carmina morem?

Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora

Cederet, introrsum turpis? nunc Laelius, i aut qui 65

Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,

Ingenio offensi? aut laeso doluere Metello,

Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui

Primores populi attipuit, populumque tributum:

Scilicet uni aequus virtuti, atque ejus amicis. 70

Quin ubi se à vulgo & scena in secreta remorant

Virtus Scipiadae & mitis sapientia Laeli:

Na-

Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti. quicquid sum ego, quamvis
 Infra Lucili censum ingeniumque, tamen me 75
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia: & fragili quaerens illidere dentem,
 Offendet solido. nisi quid tu, docte Trebati,
 Dissentis. Equidem nihil *k* hinc diffindere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas (ne forte negoti 80
 Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum)
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est,
 Judiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis,
 Judice condiderit *l* laudatur Caesare. Siquis
 Opprobriis dignum *m* laceraverit, integer ipse, 85
 Solventur risu tabulae: tu missus abibis.

SATYRA II.

QUAE virtus & quanta, boni, sit vivere parvo:
 [Nec meus hic sermo est, sed *a* quem prae-
 cepit Ofellus,
 Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva]
 Discite non inter lances, mensasque nitentes,
 Quum stupet insanis acies fulgoribus, & quum 5
 Acclinis falsis animus, meliora recusat:
 Verum hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
 Dicam si potero. male verum examinat omnis
 Corruptus iudex. leporem sectatus, equove
 Lassus ab indomito, vel, si Romana fatigat 10
 Militia assuetum graecari: seu pila velox,
 Molliter austerum studio fallente laborem:
 Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco:
 Quum labor *b* extuderit fastidia, siccus, inanis
 Sperne cibum vilem: nisi Hymettia mella Falerno 15
 Ne biberis diluta. foris est promus, & atrum
 Defendens pisces hiemat mare: Cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
 Qui partum? non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in teipso est. tu pulmentaria quaere 20
 Sudando. pinguem vitiis, albumque *c* nec ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius quam gallina tergere palatum,
 Corruptus vanis rerum: quia veneat auro 25
 Rara avis, & picta pandat spectacula cauda:

Tan-

k hinc diffingere *l* laudatus *m* laceraverit.
a quae *b* expulerit *c* neque.

Tanquam ad rem attineat quicquam. num vesce-
ris ista,

Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamvis distat nihil hac magis illa.
Imparibus formis deceptum te patet. esto. 30
Unde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? pontesne inter jactatus, an amnis
Oſſia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
Mullum: in singula quem minuas pulmenta neces-
se est.

Ducit te species, video. quo pertinet ergo 35
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus,
Jejunus & stomachus raro vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at vos 40
Praesentes Austri coquite horum obsonia, e quamvis
Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachum: quum rapula plenus
Atque acidas mavult inulas. necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam vilibus ovis, 45
Nigrisque est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni praeconis erat acipensere mensa
Infamis. quid? tum rhombos minus faequor alebat?
Tutus erat rhombus; tutoque ciconia nido,
Donec vos auctor docuit praetorius. ergo 50
Siquis nunc mergos suaves edixerit assos,
Parebit pravi docilis Romana juvenus.
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Judice. nam frustra vitium vitaveris illud,
Si te alio g pravam detorseris. Avidienus, 55
Cui Canis ex vero dictum cognomen adhaeret,
Quinquennes oleas est, & sylvestria corna:
Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum: &
Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
Ille repotia, natales aliosve dierum 60
Festos albatu celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens utetur? & horum
Utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.
Mundus erit, h qui non offendet sordibus, atque 65
In neutram partem cultus miser. hic neque servis,
Albuti senis exemplo, dum munia didit,

Sac-

d ali raro stomachus *e alii* quamquam faequora ale-
bant *g* pravus *h* qua non offendat.

Saevus erit : & neque , sicut simplex Naevius , unctam
 Cōvivis praebebit aquam : vitium hoc quoque magnum.
 Accipe nunc , victus tenuis quae quantaque secum 70
 Afferat . in primis valeas bene . nam variae res
 Ut noceant homini , credas , memor illius escae ,
 Quae simplex olim tibi federit . at simul assis
 Miscueris elixa , simul conchylia turdis :
 Dulcia se in bilem vertent , stomachoque tumultum 75
 Lenta feret pituita . vides ut pallidus omnis
 Coena defurgat dubia ? quin corpus onustum
 Hesternis vitiis animum quoque praegravat unā ,
 Atque k affligit humo divinae particulam aerae .
 Alter , ubi dicto citius curata sopori 80
 Membra dedit , vegetus praescripta ad munia surgit .
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam ,
 Sive diem festum rediens advexerit annus ,
 Seu recreare volet tenuatum corpus : ubique
 Accedent anni , & tractari mollius aetas 85
 Imbecilla volet . tibi quidnam accedet ad istam
 Quam puer & validus praesumis molliem ? seu
 Dura valetudo inciderit , seu tarda senectus ?
 Rancidum aprum antiqui laudabant : non quia natus
 Illis nullus erat , sed , credo , hac mente , quod hospes
 Tardius adveniens , vitiatum commodius quam
 Integram edax dominus cōsumeret . hos utinam inter
 Heroas natum tellus me prima tulisset .
 Das aliquid famae , quae carmine gratior aurem
 / Occupat humanam ? grandes rhombi patinaeque 95
 Grande ferunt unā cum damno dedecus . adde
 Iratum patrum , vicinos , te tibi iniquum ,
 Et frustra mortis cupidum , quam deerit egenti
 As , laquei pretium . Jure (m inquis) n Trasius istis
 Jurgatur verbis : ego vectigalia magna , 100
 Divitiasque habeo tribus amplas regibus . Ergo
 Quod superat , non est melius quo insumere possis ?
 Cur eget indignus quisquam , te divite ? quare
 Templarum antiqua deūm ? cur improbe carae
 Non aliquid patriae tanto emetiris acervo ? 105
 Uni nimirum tibi recte semper o erunt res ?
 O magnus posthac inimicis risus ! uterne
 Ad casus dubios fides sibi certius ? hic , qui
 Pluribus assuerit mentem corpusque superbum :
 An qui , contentus parvo , metuensque futuri , 110

In

i nec k vulgo affligit / Occupet m inquit n Trasius
 o erunt,

In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius usum,
 Quam nunc accisis. videas metato in agello
 Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum, 115
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quicquam praeter olus, fumosae cum pede pernae,
 Ac mihi p quum longum post tempus venerat hospes.
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis, 120
 Sed pullo atque hoedo. tum pensilis uva secundas
 Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
 Post hoc ludus erat q cupa potare magistra:
 Ac venerata Ceres r ut culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractae seria frontis. 125
 Saeviat atque novos moveat fortuna tumultus,
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius,
 aut vos

O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriae telluris herum natura neque illum,
 Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille: 130
 Illum aut nequities, aut vafri inscitia juris,
 f Postremo expellet certe vivacior heres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dictus, t erit nulli proprius: sed ucedet in usum
 Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes, 135
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

S A T Y R A III.

a S I C raro scribis, ut toto non quater anno
 Membranam poscas, scriptorum quaeq; retexens,
 Iratus tibi quod vini somnique benignus
 Nil dignum sermone canas. quid fiet? b ab ipsis
 Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo 5
 Dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est.
 Cul pantur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratis natus paries diis atque poëtis.
 Atqui vultus erat multa praeclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto. 10
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro:
 Eupolin c Archilochum comites educeret tantos?
 Invidiam placare paras virtute relicta?
 Contemnere, miser. vitanda est improba Siren

De-

p seu q vulgo culpa r ita f Postremum s erat s cedit,
 e si raro scribes. b at c Archilochus.

Desidia: aut, quicquid vita meliore parasti, 15
 Ponendum aequo animo. Dii te, Damasippe, deaeque
 Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
 Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea Janum
 Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
 Excussus propriis. olim nam quaerere amabam 20
 Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus aere,
 Quid sculptum infabre, quid fustum durius esset.
 Callidus huic signo ponebam millia centum:
 Hortos egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale 25
 Imposuere mihi cognomen compita. Novi:
 Et d morbi miror purgatum te illius. Atqui
 Emovit veterem mire novus, ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri e capitisque dolore:
 Ut lethargicus hic, quum sit pugil, & medicum urget.
 Dum nequid simile huic, esto ut libet. O bone ne te
 Frustrere: insanis & tu stultique prope omnes?
 Siquid Stertinius veri crepat: unde ego mira
 Descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
 Solatus, iussit sapientem pascere barbam, 35
 Atque à Fabricio non tristem ponte reverti:
 Nam male re gesta quum vellem mittere operto
 Me capite in flumen: dexter stetit; &, Cave faxis
 Te quicquam indignū. pudor, inquit, te malus furget,
 Insanos qui inter vereare insanus haberi, 40
 Primum nam inquiram, quid sit furere. hoc si erit in te
 Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, & g quaecunque inscitia veri
 Caecum agit, insanum Chrysippi porticus & grex
 Autumat. haec populos, haec magnos formula reges.
 Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
 Desipiant omnes aequae ac tu, qui tibi nomen
 Insano posuere. velut sylvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit:
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utrique 50
 Error, sed variis illudit partibus. hoc te
 Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille;
 Qui te deridet, caudam trahat, est genus unum
 Stultitiae, nihilum metuenda timentis: ut ignes,
 Ut rupes. fluviosque in campo obstare queratur. 55
 Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluviosque ruentis. clamet amica,

Ma-

d miror morbi e capitisve tangit g quemcunque

Mater, honesta foror, cum cognatis, pater, uxor
 Hic fossa est ingens, hinc rupes maxima: serva:
 Non magis audierit, quam *h* Fusius ebrius olim, 60
 Quum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
 Mater te appello, clamantibus. huic ego; *i* vulgum
 Errori similem cunctum insanire docebo.

Insanit veteres statuas Damasippus emendo.

Integer est mentis Damasippi creditor? esto. 65

Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
 Tune insanus eris, si acceperis? an magis excors,
 Rejecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
 Scribe decem à Nerio. non est satis: adde Cicutae
 Nodosi tabulas centum: mille adde catenas: 70
 Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus,
 Quum rapies in jus, malis ridentem alienis,
 Fiet aper, modo avis, modo saxum, &, quum
 volet, arbor.

Si male rem gerere, insani *k* est: contra, bene *l* sani:
 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli, 75
 Dictantis quod tu nunquam rescribere possis.

Audire atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala aut argenti pallet amore:

Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet. huc propius me, 80
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.

Danda est hellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.

Heredes Staberî summam incidere sepulcro:

Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum 85

Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio *m* Arri:

Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,

Seu recte, hoc volui: ne sis patruus mihi. Credo

Hoc Staberî prudentem animum vidisse. Quid ergo

Sensit, quum summam patrimonî inculpere saxo 90

Heredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens

Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius, ut si

Forte minus locuples uno quadrante periret,

Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,

Virtus, fama, decus, divina humanaque pulcris 95

Divitiis parent: quas qui construxerit, ille

Clarus erit, fortis, justus, *n* sapiens etiam, & rex,

Et quicquid volet. hoc, veluti virtute paratum,

Speravit magnae laudi fore. quid simile isti

K

Grac-

h Fusius *i* vulgus *k* uere est. *l* sani est *m* Arri; &
n sapiensne?

Graecus Aristippus? qui servos projicere aurum 100
 In media jussit Libya: quia tardius irent
 Propter onus segnes. uter est insanior horum?
 Nil agit exemplum, lirem quod lire resolvit.
 Siquis emat citharas, eintas comportet in unum,
 Nec studio citharae nec musae deditus ulli: 105
 Si scalpra & formas, non sutor, nautica vela,
 Aversus mercaturis: delirus & amens
 Undique dicatur merito: quid discrepat istis
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Compositis, metuensq; velut contingere sacrum? 110
 Siquis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet, cum longo fuste: neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granam,
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si positis intus Chii veterisque Falerni 115
 Mille cadis (nihil est: tercentum millibus) acre
 Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde-
 Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca,
 Nimirum insanus paucis videatur, eo quod 120
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
 Diis inimice senex, custodis, ne tibi desit?
 Quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
 Ungere si caules oleo meliore caputque 125
 Coeperis impexa foedum porrigine? quare,
 Si quidvis satis est, perjuras, surripis, aufers
 Undique? tun' sanus? populum si caedere faxis
 Incipias, fervosve q tuos quos aere pararis:
 Insanum te omnes pueri clamentque puellae: 130
 Quum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumi capite es? Quid r enim? Neque s tu
 hoc facis Argis,
 Nec ferro, ut demens genitricem r occidit Orestes.
 An tu reris eum occisa insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum furiis, quam 135
 In matris jugulo ferrum te perfecit acutum?
 Quin ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
 Nil sane fecit quod tu reprehendere possis.
 Non Pyladen ferro violare aususve r sororem
 Electram: tantum maledixit utrique, vocando 140
 Hanc, furiam, hunc, aliud, jussit quod splendida bilis.

Pau-

Ne qui p Proiectus q tuo r ni s enim r occidis
 Electram forem est,

EII

MIN

Pauper Opimius argenti positi iutus & auri,
 Qui Vejentanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla, vappamque profestis:
 Quondam lethargo grandi est oppressus: ut heres 145
 Jam circum loculos & claves laetus ovanisque
 Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum. hominē sic erigit. addit & illud, 150
 Ni tua custodis, avidus jam haec auferet heres.
 Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: hoc age. Quid vis?
 Deficient inopem venae te, ni cibus atque
 Ingens & accedat stomacho fultura ruenti.
 Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium oryzae. 155
 Quanti emtae? Parvo. Quāti ergo? y acto assibus. Eheu
 Quid refert, morbo, an furtis & pereamque rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus & insanus. Quid? si quis non sit avarus,
 Continuo sanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam. 160
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic aeger. Recte est igitur? surgetque? Negabit:
 Quod latus aut renes morbo & tententur acuto.
 Non est perjurus, neque sordidus. Immolet aequis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus & audax. 165
 Naviget Anticyram. quid enim differt, b barathrone
 Dones quicquid habes, an nunquam urare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo praedia dives,
 Antiquo censu, natis divisisse duobus
 Fertur: & c haec moriens pueris dixisse vocatis 170
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nuceisque
 Ferre sinu laxo, donare & d ludere vidi:
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem:
 Extimui ne vos ageret vesania discors:
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam, 175
 Quare per divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas, tu, ne majus facias id
 Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
 Praeterea ne vos titillet gloria, jure-
 Jurando obstringam ambo: uter aedilis fueritve 180
 Vestrum praetor, is intestabilis & sacer esto.
 In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Lacus ut in Circo spatiere, e aut aeneus ut stes,
 Nudus agris, nudus nummis, infane, paternis?

K 2

Sci-

& accedit y octo assibus & pereamve & tentantur
 latione & hoc & perdere e & b ba

Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu, 185
 Astuta ingenium vulpes imitata leonem?
 Nequis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum. Nil altra f quaero plebejus. Et aequam
 Rem imperito : g ac sicui videor non justus, inulto
 Dicere, h quae sentit, permitto. Maxime regum, 190
 Dii tibi dent capta classem i reducere Troja :
 Ergo consulere, & mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis?
 Gaudeat ut populus Priami Priamusq; inhumato, 195
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulyssem
 Et Menelaum unà mecum se occidere clamans.
 Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, salsa, 200
 Rectum animi fervas? Quorsum? Insanus quid enim

Ajax

Fecit, quum stravit ferro pecus? abstinuit vim
 Uxore, & gnato, mala multa precatus Atridis.
 Non ille aut Teucrum aut ipsum violavit Ulyssem.
 Verum ego, ut haerentes adverso littore naves 205
 Eriperem, prudens placavi sanguine divos.
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias veris, scelerisque tumultu
 Permissas capiet, commotus habebitur: atque,
 Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira. 210
 Ajax k immeritos dum occidit, desipit, agnos?
 l Quum prudens scelus ob titulos m admittis inanes,
 Stas animo? & purum est vitio tibi quam tumidum
 est cor?

Siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
 Huic vestem ut gnatae paret, ancillas paret, aurum:
 n Pusam aut pusillam appellet: fortique marito
 Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat jus
 Praetor, & ad sanos abeat tutela propinquos:
 Quid? si quis gnatae pro muta devovet agna,
 Integer est animi? ne dixeris. Ergo ubi prava 220
 Stultitia, hinc summa est insania. qui sceleratus,
 Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, luxuriam & Nomentanum arripe mecum.
 Vincet enim stultos ratio insanire nepotes. 225

Hic

it l Tu f quaere galii at h quod i deducere k cum imme-
 os occidit l Tu m cum admittis n Rufam aut Pusillam.

Hic simul accepit patrimonii mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum veniant. o Quid tum? Venere frequētes.
 Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid & horum
 Cuique domi est, id crede tuum: & vel nunc pete,
 vel cras.

Accipe, quid contra juvenis responderit aequus,
 p In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Coenē ego: tu pisces hiberno ex aequore verris: 235
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam aufer:
 Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
 Unde uxor media q curiat de nocte vocata.

Filius Aesopi detractam ex aure Metellae,
 (Scilicet ut decies solidum r exorberet) aceto 240

Diluit insignem baccam. qui sanior ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?

Quinti progenies Arrī, par nobile fratrum
 Nequitia & nugis, pravorum & amore gemellum,
 Luscinias soliti impenso prandere coemptas, 245

Quorsum abeant / sani? creta an carbone t notandi?

Aedificare casas, plostello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Siquem delectet barbatum: amentia verset.

Si puerilius his, ratio esse evincet, amare: 250

Nec quicquam differre, utrumne in pulvere trimus

Quale prius ludas opus, an meretricis amore

Solicitus plores: quaero, faciasne quod olim

Mutatus Polemo: ponas insigniamorbi,

Fasciolas, cubital, focalia. potus ut ille 255

Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,

Postquam est impransi correptus voce magistri.

Porrigis irato puero quum poma, recusat.

Sume, Catelle: negat. si non des, n optat. amator

Exclusus qui distat? agit ubi secum, eat, an non, 260

Quo rediturus erat non arcessitus: & haeret

Invisis foribus. Nec nunc, quum me x vocet ultro,

Accedam? an potius mediter finire dolores?

Exclusit, revocat: redeam? non, si obsecret. ecce

Servus, non paulo sapientior, O here, quae res 265

Nec modum habet, neq; consilium, ratione modoque

Tractari non vult. in amore haec sunt mala, bellum,

K 3

Pax

o Qui cum venere n Tu q currit r absorberet / fa-
 nia? notati n optet x vocat.

Pax rursus. haec si quis tempestatis prope ritum
 Mobilia, & caeca fluitantia sorte, laboret
 Reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si 270
 Insanire paret certa ratione modoque.

Quid? quum Picenis excerpens semina pomis,
 Gaudes si cameram percussi forte, penes te es?

Quid? quum balba feris annoso verba palato,
 Aedificante casas qui sanior? adde cruorem 275

Stultitiae, atque igne gladio scrutare. modo (inquam)

Hellade percussa Marius quum praecipitat se,
 Cerritus fuit? an commotae crimine mentis

Absolves hominem, & sceleris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus? 280

Libertinus erat, qui circum compita ficcus
 Lautis mane senex manibus currebat: & unum,

Quid tam magnum? addens, unum me surpite morti:
 Diis etenim facile est: orabat: sanus utrisque

Auribus atque oculis. mentem, nisi litigiosus, 285
 Exciperet dominus, quum venderet. hoc quoque vulgus

Chrysippus ponit foecunda in gente Menenae.
 Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,

(Mater ait pueri menses jam quinque cubantis)
 Frigida si puerum quartana reliquerit: illo 290

Mane die quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tyberi stabit. casus medicusve levarit

Aegrum ex praecipiti, mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, febrimque reducet.

Quone malo mentem concussa? timore deorum. 295
 Haec mihi Stertinius sapientum octavus amico

Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque

Respicere ignoto discet pendentia tergo.
 Stoice, post damnum sic vendas omnia plaris: 300

y Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.

Quid? caput abscissum & demens quum portat Agave
 Gnati infelicis, ubi tum furiosa videtur?

Stultum me fateor (liceat concedere veris) 305
 Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me

Aegrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Aedificas, hoc est, longos imitaris, ab imo

Ad summum totus modulibipedalis, & idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis 310

Spi-

Quam me stultitiam. & manibus.

Spiritum & incessum: quî ridiculus minus illo?
 An quodcunque facit Maecenas, te quoq; verum est,
 a Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
 Absentis ranae pallis viruli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens 315
 Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
 Quantane? num b tandem, c se inflans, sic magna fuisset.

Major dimidio. Num d tanto? Quum magis atque
 Se magis inflaret. Non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Haec à te non multum abludit imago. 320
 Adde poëmata nunc (hoc est. oieum adde camino)
 Quae si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
 Non dico horrendam rabiem (Jam define) Cultum
 Majorem censu (Teneas, Damasippe, tuis te)
 Mille puellarum, puerorum mille furores. 325
 O major tandem parcas, insane, minori.

S A T Y R A IV.

U N D E, & quo Catius? Non est mihi tempus, aventi
 Ponere signa novis praeceptis: qualia a vincant
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
 Peccatum fateor, quum te sic tempore laevo
 Interpellarim: sed des veniam bonus, oro. 5
 Quod si interciderit tibi nunc aliquid repetes mox:
 Sive est naturae hoc, sive artis, mirus utroque.
 Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem:
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
 Ede hominis nomen: simul, b an Romanus, an hospes.
 Ipsa memor praecepta canam; celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut succi melioris, & ut magis c alba rotundis
 Ponere. Nanque marem cohibent callosa vitellum.
 Caule suburbano, qui siccis crevit in agris 15
 Dulcior. irriguo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam d misto mersare Falerno.
 Hoc teneram faciet. pratenibus optima fungis 20
 Natura est: aliis male creditur. ille salubres
 Aestates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
 Ausidius forti miscebat mella Falerno.
 Mendose: quoniam vacuis committere venis 25

K 4

Nil

a Tantum b tantum c sufflans se magna d tantum
 a vulgo vincunt b & c alma d musto.

Nil nisi lene decet. leni praecordia mulso
 Prolueris melius. si dura morabitur alvus,
 Mitulus & viles pellent obstantia conchae:
 Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes implent conchylia lunae. 30
 Sed non omne mare est generosae fertile testae.
 Murice Bajano melior Lucrina peloris?
 Ostrea Circaeis, Miseno oriuntur echini:
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi coenarum quivi temere arroget artem, 35
 Non prius exacta tenuiratione saporum.
 Nec satis est cara pisces e averrere mensa,
 Ignarum quibus est jus aptius, & quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 Un ber & iligna nutritus glande rotundas 40
 f Curvet aper lances carnem vitantis inertem.
 Nam Laurens malus est, ulvis & arundine pinguis.
 Vineae summittit capreas non semper edules.
 g Focundi leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quae natura & foret aetas, 45
 Ante meum nulli patuit quaesita palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequaquam satis in re una consumere curam:
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, labores,
 Quali perfundat pisces securus olivo. 50
 Massica si coelo h supponas vina sereno,
 Nocturna, siquid crassi est, tenuabitur aura,
 Et decedet odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet faece Falerna 55
 Vina, columbino limum bene colligit ovo:
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis & Afra
 Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho, perna magis ac magis hillis 60
 Flagitat in morsus refici: quin omnia i malit
 Quaecunque immundis fervent allata popinis.
 Est operae pretium duplicis pernoscere juris
 Naturam. simplex e dulci constat olivo:
 k Quod pingui miscere mero muriaque decebit, 65
 Non alia quam qua Byzantia l putruit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit: insuper addes

Pressa

e vulgo avertere f vulgo curvat g Fecundae h suppo.

i mavult k At l putruit

IIII

VI N V V

Pressa Venafranae quod bacca remisit olivae.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo 70
 Nam facie praestant. Vennucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 Hanc ego cum malis, ego faecem primus & alec,
 Primus & invenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis. 75
 Immane est vitium, dare millia terna macello,
 Augustoque vagos pisces urgere catino.
 Magna *m* movent stomacho fastidia, seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
 Sive gravis veteri craterae limus adhaesit. 80
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumtis? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem 85
 Haec habeant, tanto *n* reprehendi justius illis,
 Quae nisi divitibus *e* nequeunt contingere mensis.
 Docte Cati, per amicitiam divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocumque, me *u* ento.
 Nam quamvis *p* referas memori mihi pectore can-
 ctam, 90
 Non tamen interpretantur tandem juveris. adde
 Vultum habitumque hominis, quem tu vidisse beatus,
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitae praecepta beatae. 95

S A T Y R A V.

HOC quoque, Tiresia, praeter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res
 Artibus atque modis. quid rides? Jamne *a* doloso
 Non satis est Ithacam revehi, patriosque penates
 Aspicere? O nulli quicquam mentite, vides ut *q*
 Nudus inopsque domum redeam, te vate. neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
 Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
 Quando pauperiem missis ambagibus horres,
 Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus, 10
 Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc
 Res ubi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
 Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,

K 5

An-

m movent *n* reprehendi. *e* nequeant *p* memori refe-
 ras *a* dolose.

Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitivus: ne tamen illi 15
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 Utne tegam spurco Damae latus? haud ita Trojae
 Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo.
 Et quondam majora tuli. tu protinus, unde 20
 Divitias aerisque ruam, dic, augur, acervos.
 Dixi equidem, & dico. captes altutus ubique
 Testamenta senum: neu, si vafer unus & alter
 Insidiatorem praerolo fugerit hamo,
 Aut spem deponas. aut artem illusus omittas. 25
 Magna minorve foro si res certabitur olim,
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor: fama civem causaque priorem
 Sperne, domi si gnatus erit, foecundave conjux. 30
 Quinte, pura, aut Publi (gaudent praenomine molles
 Auriculae) tibi me virtus tua fecit amicum.
 Jus anceps novi, causas defendere possum.
 Eripiet qui vis oculos citius mihi, quam te
 Contemptum cassa nuce pauperet. haec mea cura est,
 Ne quid tu perdas, neu sis jocus. ire domum atque
 Pelliculam curare jube: si cognitor ipse.
 Persta, atque obdura, sen rubra canicula findet
 Infantes statuas, seu pingui tentus onaso
 Furius hibernas cana nive conspuet Alpes. 40
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquit) ut patiens? ut amicis aptus? ut acer?
 Plures annabunt thynni, & cetaria crescent.
 Sicui praeterea validus male filius in re
 Praeclara sublatus aletur: ne manifestum 45
 Coelibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arrepe officiosus: ut & scribare secundus
 Heres, &, si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias. perraro haec alea fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cunque legendum, 50
 Abnuere, & tabulas à te remove memento:
 Sic tamen ut limis rapias quid prima secundo
 Cera velit versu. solus, multisne coheres,
 Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
 Scriba ex quinque viro corvum deludet hiantem, 55
 Captatorque dabit risus Nasica Corano.

Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
 O Laërtiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede. 60
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Ænea, tellure marique
 Magnus erit: forti nubet procera Corano
 Filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas focero dabit, atque 65
 Ut legat orabit. multum Nasica negatas
 Accipiet tandem, & tacitus leget: invenietque
 Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque.
 Illud ad haec jubeo: mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet, illis 70
 Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque: sed vincit longe prius ipsum
 Expugnare caput. scribet mala carmina vecors?
 Laudato. scortator erit? cave te roget: ultro
 Penelopen facilis potiori trade. Putasne, 75
 Perduci poterit, tam frugi, tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim & magnum donandi parca juvenus,
 Nec tantum Veneris quantum studiosa culinae.
 Sic tibi Penelope frugi est: quae si semel uno 80
 De sene gustarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis à corio nunquam absterrebitur uncto.
 Me sene, quod dicam, factum est, anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata, cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres: 85
 Scilicet elabi si posset mortua; credo,
 Quod nimium institerat viventi. Cautus adito.
 Neu desis operae, neve immoderatus abundes.
 Difficilem & morosum c offendet garrulus ultro.
 Non etiam fileas. Davus sis comicus: atque 90
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare: mone, si increbruit aura,
 Cautus uti velet carum caput: extrahe turba,
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
 Importunus amat laudari? donec, Ohe, jam 95
 Ad coelum manibus sublatis, dixerit, urge, &
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Quum te servitio longo curaue levarit,
 Et certum vigilans, Quartae d sit partis Ulysses,

An:

Audieris, heres: Ergo nunc Dama sodalis 100
Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamque fi-
delem?

Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
e Commissum arbitrio, sine sordibus extrue, funus
Egregie factum laudet vicinia: si quis 105
Forte coheredum senior male tussiet, huic tu
Dic, ex parte tua, seu fundi sive domus sit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina: vive valeque.

SATYRA VI.

HO C erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquae fons,
Et paulum silvae super his foret. auctius atque
Dii melius fecere. bene est. a nihil amplius oro,
Maja nate: nisi ut propria haec mihi munera faxis: 5
Si neque majorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus vitio culpave minorem.
Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum:
O si urnam argenti fors b quae mihi monstres (ut illi,
Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico (ro,
Hercule) si, quod adest, gratum juvat: hac prece te o-
Pingue pecus domino facias, & cetera, praeter
Ingenium: utque soles, custos mihi maximus ad sis, 20
Ergo ubi me in montes & in arcem ex urbe removi,
Quid prius illustrem satyris, musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster,
Autumnusque gravis, Libitinae quae stus acerbac.
Matutine pater, seu Jane libentius audis, 25
Unde homines operum primos vitaeque labores
Instituunt (sic diis placitum) tu carminis esto
Principium. Romae sponforem me rapis: eia,
Ne prior officio quisquam respondeat, urge.
Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem 30
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Postmodo, quod mi obsit, clare certumque loquuto,
Luctandum in turba: c faciunda injuria tardis:
Quid d vis insane? & e quas res agis? Improbis surget
Iratis precibus. tu pulses omne quod obstat, 35

Ad

e Permissam

a nil

b vulgo qua

c & faciunda d tibi

rem.

Ad Maecenatem memori si mente recurras.

Hoc juvat, & melli est: non mentiar. at simul atras

Ventum est Æsquilias, aliena negotia centum
per caput & circa saliunt latus. Ante secundam

Roscus orabat sibi adesles ad Puteal cras. 40

De re communi scribae magna atque nova te

Orabant hodie meminisses. Quinte, reverti.

Imprimat his cura Maecenas signa tabellis.

Dixeris, Experiar: si vis, potes, addit: & instat.

Septimus octavo propior jam fugerit annus, 45

Ex quo Maecenas me coepit habere suorum

In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda

Vellet, iter faciens, & cui concedere nugas

Hoc genus: Hora quota est? Thrax est Gallina Sy-
ro par?

Matutina parum cautos jam frigora mordent: 50

Et quae rimosa bene deponuntur in aure.

Per totum hoc tempus subjectior in diem & horam

Invidiae. noster ludos spectaverat unà,

g Luferat in campo, Fortunae filius, omnes.

Frigidus à Rostris manat per compita rumor: 55

Quicumque obvius est, me consulit: O bone, nam te

Scire, deos quoniam propius contingis, oportet,

Num quid de Dacis audisti? Nil equidem. Ut tu

Semper eris derisor ad omnes! Dii exagitent me,

Si quicquam. Quid? militibus promissa Triquetra 60

Praedia Caesar an est Itala tellure daturus?

Jurantem me scire nihil, h mirantur, ut unum,

Scilicet, egregii mortalem atque silenti.

Perditur haec inter misero lux, non sine votis:

O rus quando ego te aspiciam? quandoque licebit, 65

Nunc veterum libris, nunc somno & inertibus horis

Ducere sollicitae jucunda obliviae vitae?

O quando faba Pythagorae cognata, simulque

Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?

O noctes coenaeque deum: quibus ipse, meique, 70

Ante Larem proprium vescor: vernaesque procaces

Pasco libatis dapibus. i prout cuique libido est,

Siccat inaequales calices conviva, solutus

Legibus infanis: seu quis capit acria fortis

Pocula, seu modicis uvescit laetius. ergo 75

Sermo oritur non de villis domibusve alienis:

Nec, male necne Lepos saltet: sed, quod, magis ad

Per-

nos
i spectaverit g Luferit h miratur i cum, ut cuique.

Pertinet, & nescire malum est, agitamus. utrumne
 Divitiis homines an sint virtute beati:
 Quidve ad amicitias, usus rectumne trahat nos: 80
 Et quae sit natura boni, summumque quid ejus.
 Cervius haec inter, vicinus garrit aniles
 Ex re fabellas. *k* nam si quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur 85
 Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum:
 Asper, & attentus quaesitis, ut tamen arctum
 Solveret hospitiiis animum. quid multa? neque / illi
 Sepositi ciceris nec longae invidit avenae:
 Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi 90
 Frustra dedit: cupiens varia fastidia coena
 Vincere tangentis male singula dente superbo:
 Quum pater ipse domus palca porrectus in horna
 Esset ador, soliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
 Praerupti nemoris patientem vivere dorso?
m Vin' tu homines urbemque feris praepondere sylvis?
 Carpe viam, mihi crede, comes: terrestria quando
 Mortales animas vivunt sortita, neque ulla est
 Aut magno aut parvo lethi fuga. quo, bone, circa 100
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
 Vive memor quam sis aevi brevis. Haec ubi dicta
 Agrestem pepulere, domo levis exilit, inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Moenia nocturni subrepere. jamque tenebat 105
 Nox medium coeli spatium, quum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia: rubro ubi cocco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna superessent fercula coena,
 Quae procul extructis inerant hesternae canistris. 110
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes: nec non *n* verniliter ipsis
 Fungitur officiis, *o* praelambens omne quod affert.
 Ille cubans gaudet mutata sorte: bonisque 115
 Rebus agit laetum convivam: quum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave, magisque
 Exanimis trepidare, simul domus alta Molossis
 Personuit canibus. tum rusticus, Haud mihi vita 120
 Est

k si quis nam *l* ille *m* vis tu *n* vulgo vernaliter
 praelibans.

Est opus hac, ait, & valeas: me sylva cavusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

S A T Y R A VII.

J Am dudum ausculto: & cupiens tibi dicere servus
Pauca, reformido. Davusne? Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod sit satis: hoc est,
Ut vitale putes. Age, libertate Decembri,
Quando ita majores voluerunt, utere: narra. 5
Pars hominum vitiis gaudet constanter, & urget
Propositum: pars multa natat, modo recta capeffens,
Interdum pravis obnoxia. saepe notatus
Cum tribus annellis, modo laeva Priscus inani,
Vixit inaequalis: clavum ut mutaret in horas: 10
Ædibus ex magnis subito se conderet unde
Mundior exiret vix libertinus honeste.
Jam moechus Romae, jam mallet doctus Athenis
Vivere: Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volaneriis, postquam illi justa chiragra 15
Contudit articulos, qui pro se tolleretur atque
Mitteretur in phimum talos, mercede diurna
Conductum pavit, quanto constantior idem
In vitiis, tanto levius miser ac prior a illo,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat. 20
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
Fortunam & mores antiquae plebis: & idem,
Siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse, 25
Aut quia non firmus rectum defendis: & haeres,
Nequicquam coeno cupiens evellere plantam.
Romae rus optas, absentem rusticus Urbem
Tollis ad astra levis. si nusquam es forte vocatus
Ad coenam, laudas securum olus: ac velut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasque,
Quod nusquam tibi sit potandum. jussit ad se
Maecenas seram sub lumina prima venire
Convivam, Nemon' oleum b feret ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, furisque 35
Milvius & scurrae tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
Imbecillus, iners, siquid vis, adde, popino.

Tum,

Tum, quum sis quod ego, & fortassis nequior, ultro 40
 Infectere, velut melior? verbisque decoris
 Obvolvas vitium? quid si me stultior ipso
 Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
 Me vultu terrere, manum stomachumque teneto,
 Dum quae Crispini docuit me janitor edo 45

Te conjux aliena capit, meretricula Davum.
 Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
 Natura incendit, sub clara nuda lucerna
 Quaecunque excepit turgentis verbera caudae,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum: 50
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum ne
 Ditior aut formae melioris mejat eodem.

Tu, quum projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis, ex iudice, Dama
 Turpis, adoratum caput obscurantelacerna, 55
 Non es quod simulas? metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uti virgis, ferroque necari,
 Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis, 60
 Contractum, genibus tangas caput? estne marito
 Matronae peccantis in ambos iusta potestas?
 In corruptorem vel justior? illa tamen se
 Non habitu mutatve loco, peccatve superne.
 Quum te formidet mulier, neque credat amanti. 65
 Ibis sub furcam prudens: dominoque furenti
 Committes rem omnem, & vitam, & cum cor-
 pore famam.

Evasti? c credo, metues, doctusque cavebis.
 Queres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. ô toties servus. quae bellua ruptis, 70
 Quum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum moechus, ais. neque ego, hercule, fur,
 ubi vasa

Praetereo sapiens argentea. tolle periculum,
 Jam vaga profiliet fraenis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque 75
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde d supradictis, quod non levius valeat. nam
 Sive vicarius est, qui servo paret (uti mos
 Vester ait) seu conservus: tibi quid sum ego? nempe 80

Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
Duceris ut nervis alienis mobile & lignum.

Quisnam igitur liber? sapiens, sibi que imperiosus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vin-
cula terrent.

Respondere cupidinibus, contemnere honores 85
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus:

Externi nequid valeat per leve morari.

In quem manca ruit semper fortuna. potesne

Ex his ut proprium quid noscere? quinque talenta

Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum 90

Perfundit gelida: rursus vocat: eripe turpi

Colla iugo, liber, liber sum dic age non quis.

Urget enim dominus mentem non lenis, & acres

Subjectat lasso stimulos, versatque negantem,

Vel quum Pausiaca torpes, insane, tabella, 95

Qui peccas minus atq; ego? quum Fulvi Rutubaeque,

Aut Placidejani contento poplite miror

Proelia, rubrica picta aut carbone: velut si

Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes

Arma viri: nequam & cessator Davus: at ipse 100

Subtilis veterum iudex & callidus audis,

Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens

Virtus atque animus coenis responsat opimis.

Obsequium ventris mihi perniciosius est, cur?

Tergo plector enim. qui tu impunitior illa 105

Quae parvo sumi nequeunt fopsonia captas?

Nempe inamarescunt epulae sine fine petitaec,

Illusque pedes vitiosum ferre recusant

Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer g uva

h Fartivam mutat i strigilem? qui praedia vendit, 110

Nil servile, gulae parens, habet? adde, quod idem

Non horam tecum esse potes, non otia recte

Ponere: neque ipsum vitas fugitivus, & erro:

Jam vino quaerens, jam somno fallere curam:

Frustra. nam comes atra premit sequiturq; fugacem.

Unde mihi lapidem? Quorsum est opus? Unde sagittas:

Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te

Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

S A T Y R A VIII.

U T Nasidieni juvit te coena beati?

Nam mihi a quaerenti convivam, dictus here illic

L

De

e signum f vulgo cum obson. g uvam h Fartiv
i strigili. a convivam quaerenti,

De medio potare die. Sic ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. *b* Da, si grave non est,
 Quae prima iratum ventrem placaverit esca.
 In primis Lucanus aper leni fuit Austro
 Captus, ut ajebat coenae pater. acria circum
 Rapula, lactucae, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum: siser, alec, faecula Coa.
 His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam
 Gausape purpureo mensam perterfit, & alter
 Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
 Posset coenantes offendere: ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Caecuba vina ferens: Alcon, Chium maris expers: *i* **5**
 Hic herus, Albanum, Maecenas, sive Falernum
 Te magis appositis delectat, habemus utrumque:
 Divitias miseras. Sed quaeis coenantibus una,
 Fundani, pulcre fuerit tibi, nosse laboro.
 Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra, *20*
 Si memini, Varius: cum Servilio Balatrone
 Vibidius: quos Maecenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 Ridiculus totas simul obforbere placentas.
 Nomentanus ad hoc, qui siquid forte lateret, *25*
 Indice monstraret digito. nam cetera turba,
 Nos, inquam, coenamus aves, conchylia, pisces,
 Longe dissimilem noto celantia succum:
 Ut vel continuo patuit, quum passeris: atque
 Ingustata mihi *d* porrexerit ilia rhombi. *30*
 Post hoc me docuit, melimela rubere minorem
 Ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
 Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
 Nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti.
 Et calices poscit majores. vertere pallor *35*
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres
 Potiores: vel quod maledicunt liberius, vel
 Fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
 Invertunt Aliphanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque, sequutis omnibus: imi *40*
 Convivae lecti nihilum nocuere lagenis.
 Affertur squillas inter muraena natantes
 In patina porrecta. sub hoc herus, Haec gravida, in-
 quit,
 Capta est, deterior post partum carne futura.

Hic

b alii Dic *c* assi, & *d* porrexerat.

His mistum jus est oleo, quod prima Venafri 45
 Pressit cella: garo de succis piscis Iberi,
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur: (cocto Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud) pipere albo: non sine aceto,
 Quod Methymnaeam vicio mutaverit uvam. 50
 Erucas virides, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere, & illutos Curtillus echinos,
 Ut melius muria quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graves aulaea ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atrii 55
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos majus veriti, postquam nihil esse periculi
 Sensimus, erigimur. Rutilus, posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset; flere. quis esset
 Finis? nisi sapiens sic Nomentanus amicum 60
 Tolleret, Heu Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa compescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Haec est conditio vivendi, aiebat: eoque 65
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Solitudine districtum? ne panis adustus,
 Ne male conditum jus apponatur? ut omnes
 Praecincti recte pueri contique ministrent? 70
 Adde hos praeterea casus: aulaea ruant si,
 Ut modo: si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversae nudare solent: celare secundae.
 Nasidienus ad haec, Tibi dii, quaecunque preceris, 75
 Commoda dent: ita vir bonus es, convivaque comis.
 Et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
 Stridere secreta divisos aure susurros.
 Nullos his mallem ludos spectasse. sed illa
 Redde, age, quae deinceps risisti: Vibidius dum 80
 Quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagena.
 Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumque
 Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo,
 Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. deinde sequuti 85
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre,

Pinguibus & ficis pastum jecur anseris albi,
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
 Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
 Vivimus & merulas poni, & sine clune palumbes:
 Suaves res, si non causas narraret earum &
 Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus: f velut illis
 Canidia afflasset, peior serpentibus g Atris.

f veluti si g atris,

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM

LIBER PRIMUS

AD MAECENATEM.

EPIST. I.

P R I M A dicte mihi, summa dicende camoena;
 Spectatum fatis, & donatum jam rude, quaeris,
 Maecenas, iterum antiquo me includere ludo.
 Non eadem est aetas, non mens. Vejanus, armis
 Herculis ad postem fixis, latet abditus agro: 5
 Ne populum extrema toties exoret arena.
 Est mihi purgatam crebro qui perfonet aurem,
 Solve fenescientem mature sanus equum, ne
 Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
 Nunc itaque & versus & cetera ludicra pono: 10
 Quid verum atque decens, curo & rogo, & om-
 nis in hoc sum:
 Condo & compono quae mox depromere possim.
 Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
 Nullius addictus jurare in verba magistri,
 Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes, 15
 Nunc agilis fio, & merfor civilibus undis,
 Virtutis verae custos rigidusque satelles:
 Nunc in Aristippi furtim praecepta relabor,
 Et mihi res, non me rebus a submittere conor.
 Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque 20
 Longa videretur opus debentibus, ut piger annus
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae spem
 Consiliumque morantur agendi gnaviter id quod
 Aequae pauperibus prodest, locupletibus aequae, 25
 Aequae neglectum pueris senibusque nocebit.
 Restat ut his ego me ipse regam solerque clementis.
 Non possis c oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis, 30
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.

L 3

E

Et d quodam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritia miseroque cupidine pectus?
 Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, & magnam morbi deponere partem. 35
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quae te
 Ter pure lecto poterunt recreare libello.
 Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator:
 Nemo adeo ferus est ut non mitescere possit,
 Si modo culturae patientem commodet aurem. 40
 Virtus est, vitium fugere: & sapientia prima,
 Stultitia caruisse. vides, quae maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto devites animi capitisque labore.
 Impiger extremos curris mercator ad Indos, 45
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
 Ne cures ea quae stulte miraris & optas,
 Discere, & audire, & meliori credere non vis?
 Quis circum pagos & circum compita pugnam
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes, 50
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmae?
 Vilius est argentum est auro, virtutibus aurum.
 O cives, cives, quaerenda pecunia primum est,
 Virtus post nummos. haec Janus summus ab imo
 f Perdocet: haec recinunt juvenes dictata senesque
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto.
 g Si quadringentis, sex septem millia h defunt,
 Est animus tibi, sunt mores, i & lingua si desque
 Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
 Si recte facies. Hic murus aëneus esto, 60
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia, dic sodes, melior lex, an k puerorum
 Naenia, quae regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis & decantata Camillis?
 Isne tibi melius suadet, qui rem facias: rem, 65
 Si possis, recte: si non, quocunque modo rem:
 Ut propius spectes lacrymosa poemata Puppî:
 An qui Fortunae te respondere superbae
 Libertum & erectum praesens hortatur & optat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur 70
 Non, ut porticibus, sic judiciis fruor iisdem,
 Nec sequar, aut fugiam, quae diligit ipse, vel odit:
 Olim quod vulpes aegroto cauta leoni
 Respondit, referam, Quia me vestigia terrent

Omnia

est auro d quadam e est auro argentum f Perdocet g Sed h de.
 i est & hinc versus praecedat superiorem. k puerorum est.

Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum. 75
 Bellua multorum / es capitum. nam quid sequar?
 aut quem?

Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis & pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant.
 Multis occulto crescit res foenore. verum 80

Esto aliis alios rebus studiisque teneri:
 Iidem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe sinus Bais praelucet amoenis,
 Si dixit dives, lacus & mare sentit amorem
 Festinantis heri. cui si vitiosa libido 85

Fecerit auspiciū, cras ferramenta Teanum
 Tolletis, fabri. lectus genialis in aula est?
 Nil ait esse prius, melius nil coelibe vita.
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? 90
 Quid pauper? *m* ride: mutat coenacula, lectos,
 Balnea, tonsores: conducto navigio aequae
 Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.

Si *n* curtatus inaequali tonsore capillos
 Occurri, rides: si forte subucula pexae 95
 Trita subest tunicae, vel si toga dissidet impar,
 Rides, quid, mea quum pugnat sententia secum?
 Quod petiit, spernit: repetit quod nuper omisit?
 Aestuāt, & vitae disconvenit ordine toto?

Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis? 100
 Insanire putas solennia me: neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A praetore dati: rerum tutela mearum
 Quum sis, & prave sectum stomacheris ob unguem
 De te pendentis, te *p* respicientis amici. 105

Ad summam, sapiens uno minor est Jove: dives,
 Liber, honoratus, pulcher: rex denique regum:
 Praecipue sanus, nisi quum pituita molesta est.

A D L O L L I U M.

E P I S T. II.

TROJANI belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
 Qui, quid sit pulcrum, quid turpe: quid utile,
 quid non,

L 4

a Ple-

I est *m* viden' ut mutat.
s picientis.

n curatus*o* Occurro.*p* su-

511

a Plenius ac melius Chrysippo & Crantore dicit.
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi. §
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Graecia Barbariae lento collisa duello,
 Stultorum regum & populorum continet aestus.
 Antenor censet belli praecidere causam.
 b Quid Paris? ut salvus regnet, vivatque beatus, 10
 Cogi posse negat, Nestor componere lites
 Inter Peleiden festinat & inter Atreiden:
 Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
 Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 Seditione, dolis, scelere, atque libidine & ira, 15
 Iliacos intra muros peccatur & extra.
 c Rursus, quid virtus & quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar Ulysses:
 Qui domitor Trojae, multorum providus urbes
 Et mores hominum inspexit: atumque per aequor, 20
 Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
 Pertulit, adversis rerum immerfabilis undis.
 Sirenum voces & Circae pocula nosti:
 Quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
 Sub domina meretrice fuisset turpis & excors: 25
 Vixisset canis immundus, vel amica lutosus.
 Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopae, nebulones, Alcinoique
 In cute curanda plus aequo operata juvenus,
 Cui pulcrum fuit in medios dormire dies, & 30
 Ad strepitum citharae d cessatum ducere e curam.

*Quo sequentes versus referendi sint, vide Notas
 Dan. Heinsii.*

Ut jugulent f homines. surgunt de nocte latrones:
 Ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles sanus, cures hydropicus: & ni
 Posces ante diem librum cum lumine, si non 35
 Intendes animum studiis, & rebus honestis:
 Invidia vel amore vigil torquebere. nam cur,
 Quae laedunt g oculos, festinas demere: si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui coepit, habet: sapere aude: 40
 Incipe. qui recte vivendi prorogat horam,
 Rusticus expectat dum defluat amnis: at ille

Labi-

g oculum a Planius b Quod Paris, ut c Rursus. d cessantem
 m mnum f hominem g oculum.

Labitur, & labetur in omne volubilis aevum.
 Quaeritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor, & incultae pacantur vomere sylvae. 45
 Quod satis est, cui *h* contingit, hic nihil amplius optet.
 Non domus, & fundus, non aeris acervus & auri
 Aegroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. valeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti. 50
 Qui cupit, aut metuit, juvat illum sic domus, *i* aut res,
 Ut lippum pictae tabulae, fomenta *k* podagram,
 Auriculas citharae collecta sorde dolentes.
 Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas. 55
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macre scit rebus opimis:
 Invidia Siculi non invenerunt tyranni
 Majus tormentum. qui non moderabitur irae,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit & mens 60
 Dum poenas odio per vim festinat inulto.
 Ira, furor brevis est. animum rege: qui nisi paret,
 Imperat: hunc fraenis, hunc tu compesce catena.

* * * * *

* * * * *

Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire viam / quam monstrat eques. venaticus ex quo 65
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in sylvis catulus. nunc ad bibe puro
 Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis, 70
 Nec tardum opperior, nec praecedentibus in sto.

AD JULIUM FLORUM.

EPIST. III.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris,
 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
 Thracane vos, Hebrusque nivali compede victus,
 An freta vicinas inter correntia a turres,
 An pingues Asiae campi collesque morantur? 5
 Quid studiosa cohors operum struit? *b* haec quoque curo
 Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
 Bella quis & paces longum diffundit in aevum?

L 5

h contingit nihil *i* & *k* podagram. *l* qua monstrat. Quid
a terras *b* hoc.

Quid Titius Romana brevi venturus in ora?
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus, 10
 Fastidire lacus & rivos ausus apertos:
 Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
 An tragica defaevit & ampullatur in arte?
 Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque mo- 15
 nendus,
 Privatas ut quaerat opes, & tangere vitet
 Scripta, Palatinus quaecunque recepit Apollo:
 Ne, si forte suas repetitum venerit olim
 Grex avium plumas, moveat cornicula risum,
 Furtivis nudata coloribus. ipse quid audes? 20
 Quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
 Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
 Seu linguam causis acuis, seu civica jura
 Respondere paras, seu condis amabile carmen:
 Prima feres ederae victricis praemia. quod si 25
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quo te coelestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parvi properemus & ampli,
 Si patriae volumus, si nobis vivere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, d si tibi e curae 30
 Quantae conveniat Munatius. an male facta
 Gratia nequicquam coit, & rescinditur? fat vos
 Seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat
 Indomita cervice feros: ubicunque locorum
 Vivitis, indigni fraternum rumpere foedus, 35
 Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM,

EPIST. IV.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
 Quid nunc re dicam facere in regione Pedana?
 Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum sylvas inter reptare salubres,
 Curantem quicquid dignum sapiente bonoque est, 5
 Non tu corpus eras sine pectore. dii tibi formam,
 Dii tibi divitias dederunt, artemque fruendi,
 Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
 Quam sapere & fari ut possit quae sentiat, & cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abunde, 10

Et *b* mundus victus, non deficiente crumena?
 Inter spem curamque, timores inter & iras,
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
 Grata superveniet, quae non sperabitur, hora.
 Me pinguem & nitidum bene curata cute vides, 15
 Quam ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM.

EPIST. V.

SI potes *a* Archaicis conviva recumbere lectis,
 Nec modica coenare times olus omne patella:
 Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
 Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum. 5
 Sin melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 Jamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
 Mitte leves spes, & certamina divitiarum,
 Et Moschi causam. cras nato Caesare festus
 Dat veniam somnumque dies: impune licebit 10
 Aestivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi *b* fortunas, si non conceditur uti?
 Parcus ob heredis curam, nimiumque severus,
 Affidet insano. potare & spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi. 15
 Quid non ebrietas designat? operta recludit:
 Spes jubet esse ratas: & in proelia trudit inermem.
 Sollicitis animis onus eximit: addocet artes.
 Foecundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum? 20
 Haec ego procurare & idoneus imperor, & non
 Invitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
 Corruget nares: ne non & cantharus & lanx
 Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
 Sit qui dicta foras eliminet: ut coeat par 25
 Jungaturque pari, *d* Brutum tibi, Septimiumque,
 Et nisi coena prior potiorque puella Sabinum
 Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris.
 Sed nimis arcta premunt olidae convivia caprae.
 Tu, quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis, 30
 Atria servantem postico falle clientem.

AD

b domus & *a* Archiacis *b* fortunam *ead* *d* Brutum
 tibi Septimiumque.

AD NUMICIUM.

EPIST. VI.

NIL admirari, prope res est una, Numici,
 Solaque, quae possit facere & servare beatum.
 Hunc solem, & stellas, & decendentia certis
 Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
 Imbuti spectent. quid censes munera terrae? 5
 Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos?
 Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?
 Qui timet his adversa, fere miratur eodem
 Quo cupiens pacto. pavor est & utrique molestus: 10
 Improvisa simul species exterret utrumque.
 Gaudeat, an doleat: cupiat metuatne: quid ad rem?
 Si, quicquid vidit melius pejuse sua spe,
 Defixis oculis, animoque & corpore torpet?
 Infani sapiens nomen ferat, aequus iniqui, 15
 Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum, & marmor vetus, aeraque & artes
 Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores:
 Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:
 Gnavus mane forum, & vespertinus pete tectum: 20
 Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 b Mucius: indignum, quod sit pejoribus ortus:
 Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi:
 Quicquid sub terra est, in apricum proferet aetas,
 Defodiet condetque nitentia. quum bene notum 25
 Porticus Agrippae & via te conspexerit Appi,
 Ire tamen restat Numa quo devenit & Ancus.
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
 Quaere fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
 Si virtus hoc una potest dare, fortis omissis 30
 Hoc age deliciis. virtutem verba & putas, ut
 Lucum ligna? cave ne portus occupet alter,
 Ne Cibyrtica, ne Bithyna negotia perdas.
 Mille talenta rotundentur, totidem altera d porro:
 Tertia succedant, & quae pars quadret acervum. 35
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
 Et genus & formam regina pecunia donat:
 Ac bene nummatum decorat Suadela, Venu'que.
 Mancipiis locuples eget aeris Cappadocum rex.

Ne

b Mutus & (indignum quod sit pejoribus
 & putas & d porro & Tertia.

Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut ajunt, 40
 Si posset centum scenae praebere rogatus,
 Quî possim tot' ait: tamen & quaeram, & quot habebo
 Mittam post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydam: partem vel tolleret omnes.
 Exilis domus est, ubi non & multa supersunt, 45
 Et dominum fallunt, & prosunt furibus. ergo
 Si res sola potest facere & servare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species & gratia praestat,
 Mercemur servum, qui dicet nomina, laevum 50
 Qui e fodicet latus, & cogat trans pondera dextram
 Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina.
 f Cui libet hic fasces dabit, eripietque curule
 Cui volet, importunus, ebur. frater, pater, adde:
 Ut cuique est aetas, ita quenque facetus adopta. 55
 Si, bene qui coenat, bene vivit: lucet, eamus
 Quo ducit gula: piscemur, venemur: ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum g populumque jubebat:
 Unus ut è multis populo spectante referret 60
 Emtum mulus aprum. crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliti: Cerite cera
 Digni, remigiam vitiosum Ithacensis Ulyssæi:
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque 65
 Nil est jucundum: vivas in amore, jocisque.
 Vive, vale. siquid novisti rectius istis,
 Candidus imperti: si non, his utere mecum.

A D M A E C E N A T E M.

E P I S T. VII.

Q Uinque dies tibi pollicitus me rure futurum;
 Sextilem totum mendax desideror. atqui
 Si me vivere vis sanum, recteque valentem,
 Quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
 Maecenas, veniam: dum ficus prima calorque 5
 Designatorem decorat lictoribus atris:
 Dum pueris omnis pater & matercula pallet:
 Officiosaque sedulitas & opella forensis
 Adducit febres, & testamenta resignat.

Qued

Quod si bruma nives Albanis illinet agris, 10
 Ad mare descendet vates tuus, & sibi parceret,
 Contractusque leget: te, dulcis amice, reviset
 Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
 Non, quo more piris vesci Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem. Vescere fodes. 15
 Jam satis est. At tu quantum vis tolle. Benigne,
 Non invisa feres pueris munuscula parvis.
 Tam teneor dono quam si dimittar onustus:
 Ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques.
 Prodigus & stultus donat quae spernit & odit. 20
 Haec seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
 Vir bonus & sapiens dignis ait esse ^a paratus,
 Nec tamen ignorat quid distent aera lupinis.
 Dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
 Quod si me noles usquam discedere, reddes 25
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &
 Inter vina fugam Cynarae moerere protervae.
 Forte per angustam tenuis ^b vulpecula rimam
 Repserat in cumeram frumenti: pastaque, rursus 30
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
 Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.
 Hac ego si compellar imagine, cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo, satur altilium, nec 35
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Saepe verecundum laudasti: rexque paterque
 Audisti coram, nec verbo parcus absens:
 Inspice si possum donata reponere laetus.
 Haud male Telemachus, proles patientis Ulyssæi, 40
 Non est aptus equis ^c Ithacae locus: ut neque planis
 Porrectus spatiis, ^d neque multae prodigus herbae.
 Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam;
 Parvum parva decent: mihi jam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet, aut imbellè Tarentum 45
 Strenuus & fortis, causisque Philippus agendis
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur: conspexit, ut ajunt
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra, 50
 Cultello proprios purgantem leniter ungues.
 Demetri (puer hic non laeve jussa Philippi

Acci-

a rivis

^a vulgo paratum ^b nitedula ^c Ithace ^d nec,

BIBLIOTHECA

Accipiebat) abi : quaere , & refer unde domo , quis ,
 Cujus fortunae : quo sit patre , quove patrono.
 It , redit , & narrat , Vultejum nomine Menam , 55
 Praeconem , tenui censu , sine crimine notum ,
 Et properare loco & cessare , & quaerere & uti ,
 Gaudentem parvisque sodalibus , & lare f certo ,
 Et ludis , & , post decisa negotia , Campo.
 Scitari libet ex ipso g quaecunque refers : dic 60
 Ad coenam veniat. non sane credere Mena :
 Mirari secum tacitus. quid multa ? benigne ,
 Respondet. h Negat ille mihi ? Negat improbus & te
 Negligit , aut horret. Vultejum mane Philippus
 Vilia vendentem tunicato scruta popello 65
 Occupat , & salvere jubet prior. ille Philippo
 Excusare laborem , & mercenaria vincla ,
 Quod non mane domum venisset , denique , quod non
 Providisset eum. Sic ignovisse putato
 Me tibi , si coenas hodie mecum. Ut libet. Ergo 70
 Post nonam venies. nunci , rem strenuus auge.
 Ut ventum ad coenam est , dicenda tacenda loquutus ,
 Tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum ,
 Mane cliens & jam certus conviva , jubetur 75
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Impositus mannis , arvum coelumque Sabinum
 Non cessat laudare. videt ridetque Philippus :
 Et sibi dum requiem , dum risus undique quaerit ,
 Dum septem donat sestertia , mutua septem 80
 Promittit : persuadet uti mercetur agellum.
 Mercatur. ne te longis ambagibus ultra
 Quam satis est , morer , ex nitido fit rusticus , atque
 Sulcos & vineta crepat mera : praeparat ulmos :
 Immoritur studiis , & amore senescit habendi. 85
 Verum ubi oves furto , morbo periere capellae ,
 Spem mentita seges , bos est enectus arando :
 Offensus damnis , media de nocte caballum
 Arripit , iratusque Philippi tendit ad aedes.
 Quem simul aspexit scabrum intonsumq; Philippus , 90
 Durus , ait Vultej , nimis attentusque videris
 Esse mihi. Pol , me miseram , patrone , vocares ,
 Si velles , inquit , verum mihi dicere nomen.
 Quod te per Genium , dextramque , deosque Penates ,
 Obsecro & obtestor , vitae me redde priori. 95
 Qui

Qui simul aspexit quantum dimissa petitis
 Praestent, mature redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quenque suo modulo ac pede, verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

EPIST. VIII.

Celso, gaudere, & bene rem gerere, Albinovano,
 Musa rogata refer, comiti scribaeque Neronis.
 Si quaeret quid agam: dic, multa & pulcra mi-
 nantem,

Vivere nec recte, nec suaviter. haud quia grando
 Contuderit vites, & oleamque momorderit aestus: 5
 Nec quia longinquis armentum egrotet in barvis.
 Sed quia mente minus validus quam corpore toto,
 Nil audire velim, nihil discere, quod levet aegrum:
 Fidis offendar medicis, irascar amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno: 10
 Quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam:
 Romae Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
 Post haec, ut valeat, quo pacto rem gerat & se:
 Ut placeat juveni, percontare, utque cohorti.
 Si dicet, recte: primum, gaudere, subinde 15
 Praeceptum auriculis hoc instillare memento,
 Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM.

EPIST. IX.

Septimius, Claudii, nimirum intelligit unus,
 Quanti me facias. nam quum rogar, & prece cogit
 Scilicet, ut tibi se laudare & tradere coner
 Dignum mente domoque legentis honesta Neronis:
 Munere quum fungi propioris censet amici: 5
 Quid possim videt, ac novit me valdius ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpae, 10
 Frontis ad urbanae descendi praemia. quod si
 Deposuit laudas ob amici iussa pudorem,
 Scribe tui gregis hunc, & fortem crede bonumque.

AD

i semel & oleamve b agris.

AD FUSCUM ARISTIUM.

EPIST. X.

URBIS amatorem Fuscum salvere jubemus
 Ruris amatores: hac in re scilicet una
 Multum dissimiles, *a* ad cetera pene gemelli.
 Fraternalis animis quicquid negat alter, & alter,
 Annuimus pariter vetuli notique columbi.
 Tu nidum servas: ego laudo ruris amoeni
 Rivos, & musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quaeris? vivo & regno, simul ista reliqui
 Quae vos ad coelum *b* effertis rumore secundo.
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso:
 Pane egeo jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturae si convenienter oportet,
 Ponendaeque domo quaerenda est area primum,
 Novistine locum potiore rure beato?
 Est ubi plus tepeant hienes? ubi gratior aura
 Leniat & rabiem canis, & momenta leonis,
 Quum semel accepit solem furibundus acutum?
 Est ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum:
 Quam quae per pronum trepidat cum murmure ri-
 vum?
 Nempe inter varias nutritur sylvae columnas,
 Laudaturque domus, longos quae prospicit agros.
 Naturam *c* expellas furca, tamen usque recurret,
 Et mala perumpet furtim fastidia victrix.
 Non qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatam potantia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis.
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectavere secundae
 Mutatae quatient. siquid mirabere, pones
 Invitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
 Reges & regum vita praecurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis
 Pellebat: donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis fraenumque recepit:
 Sed postquam *d* victor violens discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non fraenum depulit ore.

M

a at *b* fertis *c* expelles *d* violens victor

Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominum e vehet improbus, atque 40
 Serviet aeternum: quia parvo nesciat uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
 Si pede major erit, subvertet. si minor, uret.
 Laetus forte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura 45
 Cogere quam satis est, ac non cessare videbor.
 Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius quam ducere funem.
 Haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
 Excepto quod non simul esses, cetera laetus. 50

A D B U L L A T I U M.

E P I S T. XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?
 Smyrna quid, & Colophon? majora minorane fama?
 Conctane prae Campo & Tiberino flumine fordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una? 5
 An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
 Scis, Lebedus a quam sit Gabiis desertior atque
 Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem:
 Oblitusque meorum, obliviscendus & illis,
 Neptunum procul è terra spectare furentem. 10
 Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
 Aspersus, volet in caupona vivere nec qui
 Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
 Ut fortunatam plene praestantia vitam.
 Nec, si te validus jactaverit Auster in alto, 15
 Idcirco navem trans Ægaeum mare vendas.
 Incolumi Rhodos & Mitylene pulcra facit, quod
 Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
 Dum licet, & vultum servat fortuna benignum, 20
 Romae laudetur Samos, & Chios & Rhodos absens:
 Tu, quamcunque deus tibi fortunaverit horam
 Grata sume manu: b nec dulcia differ in annum:
 Ut quocunque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas. nam si ratio & prudentia curas, 25
 Non locus effusi late maris arbiter, aufert:
 Coelum non animum mutant, qui trans mare currunt.
 Stre-

Strenua nos exercet inertia : navibus atque
 Quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hic est,
 Est Ulubris: animus si te non deficit aequus. 30

A D I C C I U M

E P I S T. XII.

FRUCTIBUS Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
 Si recte frueris, non est ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. tolle querelas.
 Pauper enim non est cui rerum suppetit usus.
 Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil 5
 Divitiae poterunt regales addere majus.
 Si forte in medio positorum abstemius herbis
 Vivis & urtica, sic vives protinus ut te
 Confestim liquidus fortunae rivus inaret :
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit, 10
 Vel quia cuncta putas una virtute minora.
 Miramur si Democriti pecus edit agellos,
 Cultaque, dum peregre est animus sine corpore
 velox:

Quum tu inter scabiem tantam & contagia lucri,
 Nil parvum sapias, & adhuc sublimia cures? 15
 Quae mare compescant causae, quid temperet annum:
 Stellae sponte sua, iussaene vagentur & errent:
 Quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem:
 Quid velit & possit rerum concordia discors:
 Empedocles, an Stertinium deliret acumen. 20
 Verum seu pisces, seu porrum & caepe trucas,
 Utere Pompejo Grospho: & siquid petet, ultro
 Defer. nil Grosphus nisi verum orabit & aequum.
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores quo sit Romana loco res, 25
 Cantaber, Agrippae, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit. jus imperiumque Phraates
 Caesaris accepit genibus minor. aurea fruges
 Italiae pleno a diffudit copia cornu.

A D a VINNIUM ASELLAM.

E P I S T. XIII.

UT proficiscentem docui te saepe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, b Vinni,
 Si validus, si laetus erit, si denique poscet:

M 2

a defundit a VINIUM b Vini

Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes opera vehemente minister, 5
 Si te forte meae gravis uret sarcina chartae,
 Abjicito potius, quam quo perferre juberis
 Clitellas ferus impingas: Asinaeque paternum
 Cognomen vertas in risum, & fabula fias.
 Viribus utêris per clivos, flumina, lamas. 10
 Victor propositi simulac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus, ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
 Ut vinosa & glomos furtivae Pyrrhia lanae:
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis. 15
 Ne vulgo narreste sudavisse terendo
 Carmina, quae possunt oculos auresque morari
 Caesaris. oratus multa prece, nitere porro.
 Vade, vale: cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM.

EPIST. XIV.

Villice sylvarum & mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, &
 Quinque bonos solitum a Bariam dimittere patres:
 Certemus, spinas animone ego fortius an tu
 Evellas agro: & melior sit Horatius, an res. 5
 Me quamvis Lamiae pietas & cura moratur
 Fratrem moerentis, rapto de fratre dolentis
 Insolabiliter: tamen istac mens animusque
 Fert, & b amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis, in urbe, beatum. 10
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus uterque locum immeritum causatur inique.
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas,
 Nunc urbem & ludos & balnea villicus optas, 15
 Me constare mihi scis, & discedere tristem,
 Quandocunque trahunt invisa negotia Romam.
 Non eadem miramur: eo disconvenit inter
 Meque & te. nam quae deserta & inhospita tesqua
 Credis, amoena vocat, mecum qui sentit: & odit 20
 Quae tu pulcra & vocas. fornix tibi & uncta popina
 Incutiunt urbis desiderium, video, & quod
 Angulus iste feret piper & thus, ocius uva:

Nec

Nec vicina subest vinum praebere taberna
 Quae possit tibi: nec meretrix tibicina, cujus 25
 Ad strepitum salias terrae gravis. & tamen urges
 Jampridem non tacta ligonibus arva: bovemque
 Disjunctum curas, & strictis frondibus explēs,
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato. 30
 Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem tennes decuere togae, nitidique capilli:
 Quem scis immunem Cynarae placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
 Coena brevis juvat, & prope rivum somnus in herba.
 Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
 Non istico obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, non odio obscuro morfaque venenat:
 Rident vicini glebas & saxa moventem.
 Cum servis & urbana diaria rodere mavis: 40
 Horum tu in numerum voto ruis. invidet usum
 Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
 Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens. censebo, exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALAM.

EPIST. XV.

Quae sit hiems Veliae, quod coelum, Vala, Salerni,
 Quorum hominum regio, & qualis via (nam
 mihi Bajae

Musa supervacuas Antonius, & tamen illis
 Me facit invisum, gelida quum perluor unda
 Per medium frigus. sane myrteta relinqui, 5
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit, invidus aegris,
 Qui caput & stomachum supponere fontibus audent
 Clusinis, Gabioque petunt & frigida rura.
 Mutandus locus est, & diversoria nota 10
 Praeteragendus equus, quo tendis? non mihi Cumas
 Est iter, aut Bajae: laeva stomachosus habena
 Dicet & eques: sed & equi fraenato est auris in ore)
 Major utrum populum frumenti copia pascat:
 Collectosne bibant imbres, puteosne perennes 15
 & Dulcis aquae. nam vina nihil moror illius orae.
 Rure meo possum quidvis perferre patique:

M 3

Ad

& u urbana & vulgo equi & equis & iugis.

Ad mare quum veni, generosum & lene requiro.
 Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venus animumque meum: quod verba ministret: 20
 Quod me Lucanae juvenem commendet amicae.
 Tractus uter plures lepores, uter educet apros:
 Utra magis pisces & echinos aequora celent:
 Pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reverti:
 Scribere te nobis, tibi nos accredere par est. 25
 Menius, ut rebus maternis atque paternis
 Fortiter absuntis, urbanus coepit haberi,
 Scurra vagus, non qui certum praesepe teneret,
 Impransus non qui civem dignosceret hoste:
 Quaelibet in quemvis opprobria fingere saevus: 30
 Pernicies & tempestas barathrumque macelli,
 Quicquid quaesierat, ventri *d* donabat avaro.
 Hic ubi nequitiae fautoribus & timidis nil
 Aut paulum abstulerat, patinas coenabat omasi
 Vilis & *e* agnini, tribus ursis quod satis esset; 35
 Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
 Diceret furendos. correctus Menius idem
 Quicquid erat nactus praedae majoris, ubi omne
 Verterat in fenum & cinerem: Non hercule miror,
 Ajebat, si qui comedunt bona: quum sit obeso 40
 Nil melius turdo, nil vulva pulcrius ampla.
 Nimirum hic ego sum. nam tuta & parvula laudo,
 Quum res deficiunt, satis inter vilia fortis:
 Verum ubi quid melius contingit & unctius, idem
 Vos sapere & solos ajo bene vivere, quorum 45
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINTIUM.

EPIST. XVI.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivae:
 Pomisne *a* & pratis, an amicta vitibus ulmo:
 Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
 Continui montes, nisi dislocientur opaca 5
 Valle: sed ut veniens dextrum latus aspiciat sol,
 Laevum discedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. quid si rubicunda *b* benigne
 Corna vepres & pruna *c* ferant? si quercus & ilex
 Multa fruge pecus, multa dominum *d* juvet umbra? 10

Dicas

a donaret *e* agninae furendos corrector Bestius. 1.

g Siquid *a* en *b* benigni *c* ferunt *d* juvat.

Dicas adductum propius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alve.

Hae latebrae dulces, e etiam (si credis) amoenae 15
 Incolument tibi me praestant Septembribus horis.

Tu recte vivis, si curas esse quod audis.

Jactamus jampridem omnis te Roma beatum.

Sed vereor necui de te plus quam tibi credas:

Neve putes alium sapiente bonoque beatum: 20

Neu si te populus sanum recteque valentem

Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi

Diffimules, donec manibus tremor incidat unctis

Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.

Siquis bella tibi terra pugnata marique 25

Dicat, & his verbis vacuas permulceat aures:

[Tene magis salvum populus velit, an populum tu,

Servet in ambiguo, qui consulit & tibi & urbi,

Jupiter:] Augusti laudes agnoscere possis.

Quum pateris sapiens emendatusque vocari, 30

Responde ne tuo dic, sodes, nomine? nempe

Vir bonus & prudens dici delector ego, ac tu.

Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet, ut si

Detulerit fasces indigno, detrahet idem.

Pone, meum est, inquit: pono, tristisque recedo. 35

Idem si clamet furem, neget esse pudicum,

Contendat laqueo collum pressisse paternum:

Mordeat opprobriis falsis? mutemque colores?

Falsus honor juvat, & mendax infamia terret.

Quem? nisi mendosum & f mendacem? vir bonus 40
 est quis?

Qui consulta patrum, qui leges juraque servat:

Quo multae magnaeque secantur iudice lites:

Quo g responfore & quo causae teste tenentur.

Sed videt hunc omnis domus & vicina tota

h Introrsum turpem, speciosum pelle decora. 45

Nec furtum teci, nec fugi, si mihi i dicat

Servus: Habes pretium, loris non ureris: ajo,

Non hominem occidi: non pasces in cruce corvos.

Sum bonus, & frugi. Renuit k negat atque Sabellus.

Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque 50

Suspectos laqueos, & opertum milius hamum.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

M 4

Tu

e & (iam si f medicandum g res sponse h Introrsus
 i dicit k negitatque.

Tu nihil admittes in te formidine poenae:
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis,
 Nam de mille fabae modiis quum surripis unum, 55
 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quem spectat & omne
 tribunal,
 Quandocunque deos vel porco vel bove placat:
 Jane pater, clare, clare quum dixit, Apollo:
 Labra mover, metuens audiri: Pulcra Laverna, 60
 Da mihi fallere, da l justum sanctumque videri:
 Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem,
 m Quo melior servo, n quo liberior sit avarus,
 In triviis fixum quum se demittit ob assem,
 Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro 65
 Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
 Perdedit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in agenda festinat & obruitur re.
 Vendere quum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter. sine pascat durus, aretque: 70
 Naviget ac mediis hiemet mercator in undis:
 Annonae profit, portet frumenta penusque.
 Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu,
 Reclor Thebarum, quid me perferre patique
 Indignū coges? Adimam bona. Nempe pecu, rem, 75
 Lectos, argentum. tollas licet. In manicis &
 Compeditibus saevo te sub custode tenebo.
 Ipse deus, simulatque volam, me solvet. Opinor,
 Hoc sentit, Moriar: mors ultima linea rerum est.

A D S C A E V A M.

E P I S T. XVII.

Q Uamvis, Scaeva, fatis per te tibi consulis, & scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti:
 Disce, docendus adhuc quae censeat amiculus: ut si
 Caecus iter monstrare velit, tamen aspice siquid
 Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur. 5
 Si te grata quies & primam somnus in horam
 Delectet, si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si laedit caupona: Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia solis:
 Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit, 10
 Si prodesse tuis, pauloque benignius ipsum

Te

l Justo sanctoque m Qui. n qui.

Te tractare voles: accedes siccus ad unctum.
 Si pranderet olus patienter, regibus uti
 Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti,
 Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum 15
 Verba probes & facta, doce: vel, junior, audi
 Cur sit Aristippi potior sententia. nanque
 Mordacem Cynicum sic eludebat, ut ajunt:
 Scurror ego ipse mihi, populo tu. rectius hoc &
 Splendidius multo est, equus ut me porter, alat rex 20
 Officium facio. tu poscis a vilia: verum es
 Dante minor, quanvis fers te nullius egentem.
 Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
 Tentantem majora, fere praesentibus aequum.
 Contra, quem duplici panno patientia velat, 25
 Mirabor vitae via si conversa decebit.
 Alter purpureum non expectabit amictum,
 Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
 Personamque feret non inconcinnus utranque:
 Alter Miletī textam cane pejus & b angue 30
 Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
 Rettuleris pannum. refer, & sine vivat ineptus.
 Res gerere, & captos ostendere civibus hostes,
 Attingit solium Jovis, & coelestia tentat,
 Principibus placuisse viris, non ultima laus est. 35
 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
 Sedit qui timuit ne non succederet: esto:
 Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
 Hic est, aut nusquā, quod quaerimus. hic onus horret,
 Ut parvis animis, & parvo corpore majus: 40
 Hic subit, & perfert. aut virtus nomen inane est,
 Aut decus & pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege c suo de paupertate tacentes,
 Plus poscente ferent. distat, sumasne pudenter,
 An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons. 45
 Indotata mihi soror est, paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
 Qui dicit, clamat, Victum date. succinit alter,
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet 50
 Plus dapis, & rixae multo minus invidiaeque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum,
 Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbres,
 Aut cistam effractam d aut subducta viatica plorat:

M 5

Nota

a vilia rerum. b angui. c sua. d et.

Nota refert meretricis acumina, saepe catellam, §
 Saepe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
 Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
 Nec semel irrisus, triviis attollere curat
 Fracto crure planum: licet illi plurima manet
 Lacryma: per sanctum juratus dicat Osirin, 60
 Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
 Quaere peregrinum: vicinia rauca reclamationat.

A D L O L L I U M.

E P I S T. XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem praebere, professus amicum.
 Ut matrona meretrici dispar erit atque
 Discolor, infido scurrae distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium prope majus, §
 Asperitas agrestis, & inconcinna, gravisque,
 Quae se commendat tonsa cute, dentibus atris:
 Dum vult libertas a mera dici, veraque virtus.
 Virtus est medium vitiorum, & utrinque reductum.
 Alter, in obsequium plus aequo pronus, & imi 10
 Derisor lecti, sic nutum divitis horret,
 Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:
 Ut puerum saevo credas dictata magistro
 Reddere, vel partes minimum tractare secundas.
 Alter rixatur de lana saepe b caprina, 15
 Propugnat, nugis armatus: Scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides, & vere quod placet, ut non
 Acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus:
 Brundisium c Numici melius via ducat, an Appi. 20
 Quem damnosa Venus, quem praeceps alea nudat,
 Gloria quem supra vires & vestit & ungit:
 Quem tenet argenti sitis importuna famesque,
 Quem paupertatis pudor & fuga: dives amicus,
 Saepe decem vitiis instructior, odit & horret: 25
 Aut, si non odit, regit: ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere, & virtutibus esse priorem
 Vult: & ait prope vera, Meae (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est.
 Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum 30
 Certare. Eutrapelus cuicumque nocere volebat,

Vesti-

c dici mera b caprina, et c Munici.

Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim jam
 Cum pulcris tunicis sumet nova consilia, & spes:
 Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
 Officium: nummos alienos pascet: ad imum 35
 Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum,
 Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam:
 Commissumque teges, & vino tortus & ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprehendes:
 Nec, quum venari volet ille, poemata panges. 40
 Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi, dissiluit: donec suspecta severo
 Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
 Moribus Amphion: tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis: quotiesque educet in agros 45
 Aetolis onerata plagis jumenta, canesque,
 Surge, & in humanae senium depone Camoenae,
 Coenes ut pariter pulmenta laboribus emta:
 Romanis solenne viris opus, utile famae,
 Vitaeque & membris. praesertim quum valeas, & 50
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. scis quo clamore coronae
 Proelia sustineas campestria. denique saevam
 Militiam puer & Cantabrica bella tulisti, 55
 Sub duce qui templis Parthorum signa erefixit,
 f Et nunc, siquid abest, Italiam adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas, & inexcusabilis gabris,
 Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno. 60
 Partitur lintres exercitus: Actia pugna
 Te duce per pueros hostili more refertur.
 Adversarius est frater: lacus, Adria: donec
 Alterutrum velox Victoria fronde coronet.
 Consentire suis studiis qui crediderit te, 65
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protinus ut moneam (siquid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, & cui dicas, saepe videto.
 Percontatorem fugito: nam garrulus idem est:
 Nec retinent patulae commissa fideliter aures: 70
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici:
 Ne dominus pueri pulcri caraeve puellae

Mu-

Munere te parvo beet, aut incommodus angat. 75
 Qualem commendes, etiam atque etiam aspice:
 ne mox

Incutiant aliena tibi peccata pudorem.

Fallimur, & quondam non dignum tradimus. ergo
 Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:

h Ut penitus notum, sitentent crimina, serves, 80

Tuterisque tuo *i* fidentem praesidio: qui

Dente Theonino quum circumroditur, ecquid

Ad te post paulo ventura pericula sentis?

Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet:

Et neglecta solent incendia sumere vires. 85

Dulcis inexpertis cultura potentis amici:

Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto est,

Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.

Oderunt hilarem tristes, tristemque jocos:

Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi: 90

Potiores *k* bibuli media de *l* nocte Falerni

Oderunt porrecta negantem pocula: quanvis

Nocturnos jures te formidare *m* vapores.

Deme supercilio nubem. plerunque modestus

Occupat obscuri speciem. taciturnus acerbis. 95

Inter cuncta leges & percunctabere doctos,

Qua ratione queas traducere leniter aevum,

Ne te semper inops agitet vexetque cupido,

Ne pavor, & rerum mediocriter utilium spes.

Virtutem doctrina paret, naturane donet: 100

Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:

Quid puretranquillet: honos, an dulce lucellum,

An secretum iter, & fallentis semita vitae.

Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,

Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus: 105

Quid sentire putas? quid credis, amice, precari?

Sit mihi quod nunc est, etiam minus: *n* ut mihi

vivam

Quod superest aevi, siquid superesse volunt dii.

Sit bona librorum & provisae frugis in annum

Copia: *o* ne fluitem dubiae spe pendulus horae. 105

p Haec satis est orare Jovem, *q* qui donat & aufert:

Det vitam, det opes, aequum mihi animum ipse pa-
 rabo.

A D

h At *i* fidenter *k* liquidi *l* luce *m* tepores *n* et
o neu *p* Sed *q* quae ponit.

AD MAECENATEM.

EPIST. XIX.

PRISCO si credis, Maecenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quae scribuntur aquae potioribus: ut male sanos
 Adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas,
 Vina fere dulces oluerunt mane Camoenae: 5
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluit dicenda. forum, putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare se veris.
 Hoc simul *a* edixit, non cessavere poetae 10
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus & pede nudo,
 Exiguaeque togae simulet textore Catonem,
 Virtutemne repraesentet moresque Catonis?
 Rupit Hyarbitam Timagenis aemula lingua, 15
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitiis imitabile. quod si
 Pallerem casu, biberent exangue cuminum.
 O imitatores, servum pecus, ut mihi saepe
 Bilem, saepe locum vestri movere tumultus. 20
 Libera per vacuum posui vestigia princeps:
 Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
 Dux regit examen. Parios ego primus Iambos
 Ostendi Latio, numeros animosque sequutus
 Archilochi, non res & agentia verba Lycaben. 25
 Ac, ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos & carminis artem:
 Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho,
 Temperat Alcæus: sed rebus & ordine dispar,
 Nec socerum quaerit quem versibus oblinat atris, 30
 Nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
 Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
 Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector 35
 Laudet ametque domi, premat extra limen inique?
 Non ego ventosæ plebis suffragia venor,
 Impensis coenarum, & tritæ munere vestis.
 Non ego nobilium scriptorum auditor & ultor,
 Gram-

Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor. 40
 Hinc illae lacrymae. spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus:
 Si dixi, Rides, ait: & Jovis auribus ista
 Servas. fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcer. Ad haec ego naribus uti 45
 Formido: &, lactantis acuto ne fecer ungui,
 Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
 Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM.

EPIST. XX.

VERTUMNUM Janumque, liber, spectare videris:
 Scilicet ut prostes Sosiorum pumice nudus.
 Odisti claves, & grata sigilla pudico:
 Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
 Non ita nutritus. fuge quo *b* discedere gestis. 5
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
 Quid volui? dices, ubi *c* quis te læserit. & scis
 In breve te cogi, *d* quum plenus languet amator.
 Quod si non odio peccantis desipit augur,
 Carus eris Romae, donec te deferat aetas. 10
 Contrectatus ubi manibus fordescere vulgi
 Coeperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
 Aut fugies Uticam, aut *e* unctus mitteris Ilerdam.
 Ridebit monitor non exauditus: ut ille
 Qui male parentem in rupes protrusit asellum 15
 Iratus. quis enim invitum servare laboret?
 Hoc quoque te manet, ut pueros elementa do-
 centem
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Quum tibi sol tepidus plures admoverit aures,
 Me libertino natum patre, & in tenui re 20
 Majores pennas nido extendisse loquæris:
 Ut quantum generi demas, virtutibus addas.
 Me primis Urbis belli placuisse domique:
 Corporis exigui: praecanum, solibus aptum:
 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem. 25
 Forte meum si quis te percontabitur aevum,
 Me quater undenos sciat implevisse decembres,
 ollegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HO.

a doctus *b* mundus. *c* descendere *d* quid *e* plenus cum *f* vincas.

g qop *h* 'se'

Q. HORATII FLACCI
 EPISTOLARUM
 LIBER SECUNDUS.

AD AUGUSTUM,

EPIST. I.

QUUM tot sustineas, & tanta negotia solus,
 Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 Legibus emendes: in publica commoda pec-
 cem,
 Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
 Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux, 5
 Post ingentia a facta, deorum in templa recepti,
 Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
 Componunt, agros assignant, oppida condunt:
 Ploravere suis non respondere favorem
 Speratum meritis. diram qui contudit hydram 10
 Notaque fatali portenta labore subegit,
 Comperit invidiam supremo fine domari.
 Urit enim fulgore suo qui praegravat artes
 Infra se positas: extinctus amabitur idem.
 Praesenti tibi maturos largimur honores, 15
 Jurandasque tuum per b nomen ponimus aras,
 Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus e hic populus, sapiens & justus in uno
 Te nostris ducibus te Grajis anteferendo,
 Cetera nequaquam simili ratione modoque 20
 Aestimant: &, nisi quae terris semota suisque
 Temporibus defuncta videt, fastidit & odit;
 Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
 Quas bis quinque viri sanxerunt, foedera regum
 Vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis, 25
 Pontificum libros, annosa volumina vaturn,
 Dictitet Albano, Musas in monte loquutas.
 Si, quia d Graecorum sunt antiquissima quaeque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutina: non est quod multa loquamur. 30
 Nil intra est e oleam, nil extra est in nuce duri.

Venimus ad summum fortunae: pingimus atque
 Psallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
 Seire velim, fpretium chartis quotus arroget annus.
 Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos veteresque referri debet? an inter.
 Viles atque novos? excludat iurgia finis.
 Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
 Quid? qui deperit minor uno mense, vel anno, 40
 Inter quos referendus erit? veteresne poetas?
 An quos & praesens & postera g respuet aetas?
 Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
 Utor permissio, caudaeque pilos ut equinae 45
 Paulatim vello, & demo unum, demo h etiam unum:
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi
 Qui redit i ad fastos, & virtutem aestimat annis,
 Miraturque nihil nisi quod Libitina sacravit.
 Ennius, & sapiens & fortis, & alter Homerus, 50
 Ut critici dicant, leviter curare videtur
 Quo promissa cadant & somnia Pythagorea.
 Naevius in manibus non est, & mentibus haeret
 Pene recens, adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quoties uter utro sit prior, aufert 55
 Pacuvius docti famam lenis, Accius alti:
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculari properare Epicharmi:
 Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
 Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro 60
 Spectat Roma potens: habet hos numeratque poetas
 Ad nostrum tempus, Livii scriptoris ab aevo.
 Interdum vulgus rectum videt, est ubi peccat
 Si veteres ita miratur laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet: errat. 65
 Si quaedam nimis antiquae, si pleraque dure
 Dicere k credit eos. ignave multa, fatetur:
 Et sapit, & mecum facit, & Jove judicat aequo.
 Non equidem infector, / delendaque carmina m Livii
 Esse reor, memini quae plagosum mihi parvo 70
 Orbilius dictare: sed emendata videri,
 Pulcraque, & exactis minimum distantia, miror.
 Inter quae verbum emicuit si forte decorum, n &
 Si versus paulo concinnior unus & alter,

In-

f chartis pretium g respuat h & item i in k cedit
 delendave m Laevi n & delet Bent

Injuste totum ducit & venditque poema. 75
 Indignor quicquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum ille pideve putetur, sed quia nuper:
 Nec veniam antiquis, sed honorem & praemia posci.
 Recte necne crocum floresque perambulet Attae
 Fabula, si dubitem, clament periisse pudorem 80
 Cuncti pene patres: ea quum reprehendere coner
 Quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit:
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi ducunt:
 Vel quia turpe putant parere minoribus, & quae
 p Imberbes didicere, senes perdenda fateri. 85
 Jam Saliare Numae carmen qui laudat, & illud
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
 Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit,
 Quod si tam q Graecis novitas invisa fuisset 90
 Quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet
 Quod legeret tereretque viritim publicus usus?
 Ut primum positis nugari Graecia bellis
 Coepit, & in vitium fortuna labier aequa,
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum: 95
 Marmoris aut eboris fabros aut aeris amavit:
 Suspendit picta vultum mentemque tabella:
 Nunc tibi cinibus, nunc est gavisa tragoedis:
 Sub nutrice puella velut si luderet infans:
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit. 100
 Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc paces habuere bonae, ventique secundi.
 Romae dulce diu fuit & solenne reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura:
 r Cautos nominibus scertis expendere nummos, 105
 Majores audire, minori dicere per quae
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, & calet uno
 Scribendi studio. t pueri patresque severi
 Fronde comas vincti coenant, & carmina dictant. 110
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior: & prius oro
 Sole, vigil calamus & chartas & scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum aegro
 Non audet, nisi qui didicit, dare: quod medicorum
 est, 115
 Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:

N

Scri-

o venitque p Imberbi q Grajis r Scriptos s rectis
 t puerique.

Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen & levis haec infania quantas
 Virtutes habeat, sic collige. Vatis avarus 119
 Nō temere est animus: versus amat, hoc studet unum:
 Detrimenta, fugas fervorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio puerove incogitat ullam
 Pupillo: vivit filiquis & pane secundo.
 Militiae quanquam piger & malus, utilis urbi:
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari. 125
 Os tenerum pueri balbumque poëta figurat:
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem:
 Mox etiam pectus praeceptis format amicis,
 Asperitatis & invidiae corrector & irae.
 Recte facta refert: orientia tempora notis 130
 Instruit exemplis: inopem solatur & aegrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, & praesentia numina sentit:
 Coelestes implorat aquas docta prece blandus: 135
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
 Impetrat & pacem & locupletem frugibus annum.
 Carmine dii superi placantur, carmine manes.
 Agricolae prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo 140
 Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum, & pueris, & conjuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
 Floribus & vino Genium, memorem brevis aevi.
 Fescennina per hunc & inventa licentia morem 145
 Versibus alternis opprobria rustica fudit:
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Lusit amabiliter donec jam saevus apertam
 In rabiem y verti coepit jocus, & per honestas
 Ire domos impune minax. doluere cruento 150
 Dente laceffiti: fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi: quin etiam lex
 Poenaeque lata, malo quae nollet carmine quemquam
 Describi. vertere modum, formidine fustis,
 Ad benedicendum delectandumque reducti. 155
 Graecia capta ferum victorem cepit, & artes
 Nūc ulit agresti Latio, sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius: & grave virus
 Munditiae pepulere. sed in longum tamen aevum

Man-

& delet Benzl. x inuenta y coepit verti,

Manferunt hodieque manent vestigia ruris. 160
 Serus enim Graecis admovit acumina chartis:
 Et post Punica bella quietus, quaerere coepit
 Quid Sophocles & Thespis & Æschylus utile ferrent
 Tentavit quoque rem si digne vertere posset:
 Et placuit sibi, natura sublimis & acer. 165
 Nam spirat tragicum satis, & feliciter audet:
 Sed turpem putat & in scriptis metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum, sed habet comoedia tanto
 Plus oneris, quanto veniae minus. adspice Plautus 170
 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
 Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
 Quantus sit *a* Dorsennus edacibus in parasitis:
 Quam non adstricto percurrat pulpita focco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
 Securus cadat an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat:
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit *b* aut reficit. valeat res ludicra, si me 180
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
 Quod numero plures, virtute & honore minores,
 Indocti stolidique, & depugnare parati
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt 185
 Aut ursum aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
 Verum *c* equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis ad *d* incertos oculos & gaudia vana.
 Quattuor aut plures aulaea premuntur in horas,
 Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervæ 190
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
 Effeda festinant, pilenta, petorruta, naves:
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus, seu
 Diversam confusa genus panthera camelo, 195
 Sive elephas albus vulgi *e* converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi praebentem mimo spectacula plura.
 Scriptores autem narrare putaret a fello
 Fabellam furdo. nam quae pervincere voces 200
 Evalueret sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.

N 2

Tan

a inscitus *a* Dorsennus *b* ac *c* equiti *d* ingrato
e converterit,

Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes
 Divitiaeque peregrinae. quibus oblitus actor
 Quum stetit in scena, concurrat dextera laevae. 205
 Dixit adhuc aliquid? Nil sane. Quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes me, quae facere ipse recusam,
 Quum recte tractent alii, laudare maligne,
 Ille per extentum funem mihi posse videtur 210
 Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut magus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi, 215
 Curam f'redde brevem: si m'opus Apolline dignum
 Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala saepe poetae,
 (Ut vineta egomet caedam mea) quum tibi librum 220
 Solicito damus, aut fesso: quum laedimur, unum
 Siquis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Quum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
 Quum lamentamur, non apparere labores
 Nostros, & tenui deducta poemata filo: 225
 Quum speramus eorum venturam, ut simulatque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arceffas, & egere vetes, & scribere cogas.
 Sed tamen est operae pretium cognoscere, quales
 Aedituos habeat belli spectata domique 230
 Virtus, indigno non committenda poetae.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus & male natis
 Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt 235
 Attramenta, fere scriptores carmine foedo
 Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit ne quis se, praeter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo g' duceret aera 240
 Fortis Alexandri vultum simulantia. quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros & ad haec Musarum dona vocares,
 Boeotum in crasso jurares aëre natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque 245
 Mu-

Munera quae multa dantis cum laude tulerunt,
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetae:
 Nec magis expressi vultus per aënea signa,
 Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum apparent. nec sermones ego mallem 250
 Repentes per humum quam res componere gestas:
 Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
 Montibus impositas, & Barbarae regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum, 255
 Et formidatam Parthis te principe Romam: (vum
 Si, quantum cuperem, possem quoque. sed neque par-
 Carmen majestas recipit tua, nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget: 260
 Praecipue quum se numeris commendat & arte.
 Discit enim citius meminitque libentius illud
 Quod quis deridet, quam quod probat & veneratur.
 Nil moror officium quod me gravat: ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam, 265
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere: & unà
 Cum scriptore meo, capsa porrectus aperta,
 Deferar in vicum vendentem thus & odores,
 Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis. 270

AD JULIUM FLORUM.

EPIST. II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
 Siquis forte velit puerum tibi vendere, natum
 Tibure vel Gabiis: & tecum sic agat, Hic &
 Candidus, & talos à vertice pulcer ad imos,
 Fiet eritque tuus nummorum millibus octo: §
 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles:
 Litterulis Graecis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda.
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo 10
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res urget me nulla: meo sum pauper in aere.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere à
 me

Quivis ferret idem. semel hic cessavit: &, ut fit,

In scalis latuit metuens pendentis habenae. 15
 Des nummos, excepta nihil te si fuga & laedat:
 Ille ferat pretium, poenae securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
 Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi 20
 Talibus officiis prope mancum: ne mea saevus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret,
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax. 25
 Luculli miles collecta viatica multis
 Aërumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupo, & sibi & hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Praesidium regale loco dejecit, ut ajunt, 30
 Summe munito, & multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis.
 Accipit & bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
 Nescio quod cupiens, hortari coepit eundem 35
 Verbis, quae timido quoque possent addere mentem.
 I, bone, quò virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum praemia. quid stas?
 Post haec ille catus, Quantumvis rusticus, ibit,
 Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit. 40
 Romae nutriri mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Grajis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonae paulo plus artis Athenae:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter sylvas Academi quaerere verum. 45
 Dura sed amovere loco me tempora grato:
 Civilisque rudem belli tulit aestus in arma.
 Caesaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni 50
 Et laris & fundi: paupertas impulit audax
 Ut versus facerem. sed, quod non desit, habentem,
 Quae poterunt unquam satis expurgare cicutae,
 Nì melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni praedantur euntes: 55
 Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum:
 Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?

De-

Denique non omnes eadem mirantur amanti:
 Carmine tu gaudes, hic delectatur lambis:
 Ille; Bionaeis sermonibus, & sale nigro. 60
 Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis *b* tu quod jubet alter.
 Quod petis, id sane est invitum acidumque duobus.
 Praeter cetera, me Romaene poemata censes 65
 Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
 Hic sponsam vocat, hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis. cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino: visendus uterque.
 Intervalla vides humane commoda, verum 70
 Purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstat.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidē, nunc ingens machina tignum:
 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lentalenta ruit sus. 75
 I nunc, & versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat neinus, & fugit urbes
 Rite cliens Bacchi, somno gaudentis & umbra:
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris & curis, statua taciturnius exit
 Plerumque, & risu populum quatit: hic ego rerum
 Fluctibus in mediis, & tempestatibus Urbis, 85
 Verba lyrae motura sonum connectere digner?

De seq. 56. vers. qui huc non faciunt, vide notas

HEINSII.

Frater erat Romae consulti rhetor: ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut *d* hic illi foret, *e* huic ut Mutius ille.
 Qui minus argutos vexat furor iste poetas? 90
 Carmina compono, hic elegos: mirabile visu
 Caelatumque novem Musis opus. aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 Spectemus vacuum Romanis vatibus aedem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, & procul audi 95
 Quid ferat, & quare sibi neccat uterque coronam.
 Caedimur, & totidem plagis consumimus hostem,

Lento

N 4

b quod tu, jubet *c* non tacta *d* vulgo hic *e* vulgo illi
f versat *g* Sacratumque.

Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcaeus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus, 100
 Fit Mimnermus, & optivo cognomine crescit.
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum.
 Quum scribo, & supplex populi suffragia capto:
 Idem, finitis studiis, & mente recepta,
 Obturem patulas impune legentibus aures. 105
 Ridentur mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes, & se venerantur, & ultro,
 Si taceas, laudant quicquid scripsere, beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti: 110
 Audebit quaecunque parum splendoris habebunt,
 Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
 Verba movere loco, quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestae.
 Obscurata diu populo bonus eruet atque 115
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
 Quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc situs informis premit & deserta vetustas.
 Adsciscet nova, quae genitor produxerit usus.
 Vehemens & liquidus puroque simillimus amni, 120
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua.
 Luxuriantia compescet, nimis aspera sano
 Levabit cultu, virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, & torquebitur: ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur, 125
 Praetulerim scriptor delirus inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fal-
 lant:
 Quam sapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragoedos,
 In vacuo laetus sessor plausorque theatro: 130
 Cetera qui vitae servaret munia recto
 More: bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem: posset qui ignoscere servis,
 Et signolaeso non insanire lagenae:
 Posset qui rupem & puteum vitare patentem. 135
 Hic ubi cognatorum opibus curisque relictus,
 Expulit helleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese, Pol, me occidistis, amici,
 Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas,
 Et demus per vin mentis gratissimus error. 140

* * * * *

Nimirum sapere est abjectis utile nugis ,
 Et tempestivum pueris concedere ludum :
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis ,
 Sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
 Quocirca mecum loquor haec , tacituque recordor :
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
 Narrares medicis : quod quanto plura parasti ,
 Tanto plura cupis , nulline faterier audes ?
 Si vulnus tibi , monstrata radice vel herba ,
 Non fieret levius : fugeres radice vel herba 150
 Proficiente nihil curarier. audieras , cui
 Rem dii *h* donarent , illi decedere pravam
 Stultitiam : & quum sis nihilo sapientior , ex quo
 Plenior es , tamen utêris monitoribus iisdem ?
 At si divitiae prudentem reddere possent , 155
 Si cupidum timidumque minus te : nempè ruberes ,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est quod quis libra mercatus & aere est ,
 Quaedam , si credis consultis , mancipat usus :
 Qui te pascit ager , tuus est : & villicus Orbi 160
 Quum segetes occat , tibi mox frumenta *i* daturus ,
 Te dominum sentit. das nummos : accipis uvam ,
 Pullos , ova , cadum temeti. nempè modo isto
 Paulatim mercaris agrum , fortasse trecentis ,
 Aut etiam supra , nummorum millibus emtum. 165
 Quid refert , vivas numerato nuper , an olim ?
 Emtor Arcini quondam Vejentis & arvi ,
 Emtum coenat olus , quanvis aliter putat : emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat usque suum , qua populus adsita certis 170
 Limitibus vicina *k* refugit iurgia. tanquam
 Sit proprium cuiquam , puncto quod mobilis horae ,
 Nunc prece , nunc pretio , nunc vi , nunc *l* sorte supre-
 Permutet dominos , & cedat in altera jura. (ma,
 Sic quia perpetuus nulli datur usus , & heres 175
 Heredem *m* alterius , velut unda supervenit undam :
 Quid vici profunt , aut horrea ? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani ? si metit Orcus
 Grandia cum parvis , non exorabilis auro ?
 Gêmas , marmor , ebur , Tyrrhena sigilla , tabellas , 180
 Argentum , vestes Gaetulo murice tinctas ,

N 5

Sunt
viti

h donarint *i* daturas *k* refugit *l* morte *m* alter

12 W 121
 121

Sunt qui non habeant, est qui non *n* curat habere.
 Cur alter fratrum cessare & ludere, & ungi,
 Praeferat Herodis palmetis pinguihus: alter
 Dives & importunus, ad umbram lucis ab ortu, 185
 Sylvestrem flammis & ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum.
 Naturae deus humanae, mortalis in unum-
 Quodque caput: vultu mutabilis, albus, & ater.
 Utar, & ex modico, quantum res poscet, acervo 190
 Tollam: nec metuum quid de me judicet heres,
 Quod non plura datis invenerit: & tamen idem
 Scire volam quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet, & quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sum-
 tum 195

Invitus facias, o neque plura parare labores:
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus, olim
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda *p* domus procul absit. ego, utrum
 Nave ferat magna an parva, ferat unus & idem. 200
 Non agimur tumidis velis aquilone secundo:
 Non tamen adversis aetatem ducimus austris.
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. quid? cetera jam simul isto 205
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Thessala rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis? 210
 Lenior & melior sis accedente senecta?
 Quid te exemta *q* juvat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis.
 Lusisti satis, edisti satis atque bibisti:
 Tempus abire tibi est: ne potum largius aequo 215
 Rideat & pulset lasciva decentius aetas.

Q. HORATII FLACCI
DE
ARTE POETICA
LIBER.

AD PISONES.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris: ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
Perfimilem, cujus, velut aegri somnia, vanae
Fingentur species: ut nec pes nec caput uni
Reddatur formae. Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas. 10
Scimus, & hanc veniam petimusque damusque vi-
cissim.

Sed non ut placidis coëant immitia, non ut
Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus & alter 15
Assuitur pannus: quum lucas, & ara Dianae,
Et properantis aquae per amoenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc? si fractis enatat ex spes 20
Navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
Institui, currente rota cur urceus exit?
Denique sit a quod vis simplex duntaxat & unum.
Maxima pars vatum, pater, & juvenes patre digni,
Decipimur specie reëti. brevis esse laboro, 25
Obscurus fio, sectantem b levia, nervi
Deficiunt animique. professus grandia, turgent:
Serpit humi tutus nimium, tumidusque procellae.
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum sylvis appingit, fluctibus aprum. 30
In vitium ducit culpae fuga, si caret arte.
Æmilium circa ludum faber c imus & unguis
Exprimet, & molles imitabitur aere capillos:
Infelix operis summâ, quia ponere totum
Ne-

Nesciet. hunc ego me, siquid componere curem, 35
 Non magis esse velim, quam *d* pravo vivere naso,
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
 Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res, 40
 Nec facundia deferet hunc nec lucidus ordo.
 Ordinis haec virtus erit & venus? aut ego fallor,
 Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
 Pleraque differat, & praesens in tempus omittat,
e Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor. 45
 In verbis etiam tenuis cautusque serendis,
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis 50
 Continget: dabiturque licentia sumta pudenter.
 Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
 Graeco fonte *g* cadant, parce detorta. quid autem
 Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum
 Virgilio Varioque? ego, cur acquirere pauca 55
 Si possum, inuideor? quum lingua Catonis & Enni
 Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
 Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
 Signatum praesente nota procudere *h* nomen.
 Ut *i* sylvae foliis pronos mutantur in annos, 60
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
 Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque:
 Debemur morti nos, nostraque, sive receptus
 Terra Neptunus classes aquilonibus arcet,
 Regis opus: sterilisve *k* diu palus, aptaque remis, 65
 Vicinas urbes alit, & grave sentit aratrum:
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus annis,
 Doctus iter melius: mortalia *l* facta peribunt:
 Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax.
 Multa renascentur quae jam cecidere, cadentque, 70
 Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus:
 Quem penes arbitrium est & jus & norma loquendi.
 Res gestae regumque ducumque, & tristia bella,
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 Versibus impariter junctis querimonia primum, 75
 Post etiam inclusa est voti sententia compos.

Quis

d naso vivere pravo *e* versus sequens huic praepositur.

g factaque *g* cadent *h* nummum *i* silvis folia privos *k* pa-

prius *l* cuncta.

Quis tamen exiguos elegos emisit auctor,
 Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit Iambo.
 Hunc focci cepere pedem grandesque cothurni, 80
 Alternis aptam sermonibus, & populares
 Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus divos, puerosque deorum,
 Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
 Et juvenem curas & libera vina referre. 85
 Descriptas servare vices operumque colores,
 Cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis ac prope focco 90
 Dignis carminibus narrari coena Thyestae.
 Singula quaeque locum teneant fortita *m* decenter.
 Interdum tamen & vocem comoedia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri. 95
 Telephus *n* & Peleus, quum pauper & exul uterque,
 Projicit ampullas, & sesquipedalia verba:
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulcra esse poemata: dulcia sunt.
 Et quocunque volent, animum auditoris agunto. 100
 Ut ridentibus arrident, ita flentibus *o* adflent
 Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent.
 Telephe, vel Peleu, male si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. tristitia moestum 105
 Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
 Ludentem, lasciva: severum, seria dictu.
 Format enim natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum: juvat, aut impellit ad iram:
 Aut ad humum moerore gravi deducit, & angit: 110
 Post effert animi motus interprete lingua,
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent *p* equites peditesque cachinnum.
 Intererit multum divusne loquatur an heros:
 Maturusne senex, an adhuc florente juventa 115
 Fervidus: *q* an matrona potens, an sedula nutrix:
 Mercatorne vagus, *r* cultorve virentis agelli:
 Colchus, an Assyrius: Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge

Scri-

m decentem *n* aut *o* vulgo adsunt *p* equitesque pa-
 tresque *q* & *r* cultorne.

-in Scri-

Scriptor / honoratum si forte reponis Achillem: 120

Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.

Sit Medea ferox, invictaque: flebilis Ino,

Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.

Siquid inexpertum scenae committis, & audes 125

Personam formare novam, servetur ad imum

Qualis ab incepto processerit, & sibi constet.

Difficile est proprie communia dicere: tuque

Rectius Iliacum carmen deducis in actus,

Quam si proferres ignota indictaque primus. 130

Publica materies privati juris erit, si

Nec circa vilem patulumque moraberis orbem:

Nec verbum verbo curabis reddere, fidus

Interpres: nec desilies imitator in arctum,

Unde pedē proferre pudor vetet, aut operis lex: 135

Nec sic incipies, ut scriptor t cyclicus olim,

Fortunam Priami cantabo & nobile bellum.

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatus?

* Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte: 140

(Dic mihi, Musa, virum, captæ post x tempora Trojae,

Qui mores hominum multorum vidit & urbes.)

Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem

Cogitat: ut speciosa dehinc miracula promat:

Antiphaten, Scyllanque, & cum Cyclope Charybdi.

Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,

Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

Semper ad eventum festinat: & in medias res,

Non secus ac notas, auditorem rapit: & quae

Desperat tractata nitescere posse, relinquit: 150

Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,

Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

Tu, quid ego, & populus mecum desideret, audi.

Si y plausoris eges aulaea manentis, & usque

Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat: 155

Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores:

Mobilibusque decor & naturis dandus & annis.

Reddere qui voces iam scit puer, & pede certo

Signat humum, gestit paribus colludere & iram

Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas. 160

Imberbis juvenis, tandem custode remoto,

Gaudet equis canibusque, & aprici gramine Campi:

Ce-

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper:
 Utitium tardus provisor, prodigus aeris:
 Sublimis, cupidusque & amata relinquere pernix. 165
 Conversis studiis, aetas animusque virilis
 Quaerit opes & amicitias, inservit honori:
 Commisisse cavet quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumveniunt incommoda: vel quod
 Quaerit, & inventis miser abstinet, ac timet uti: 170
 Vel quod res omnes timide gelideque ministrat
 Dilator, spe *a* longus, iners *b* avidusque futuri,
 Difficilis, querulus: laudator temporis acti
 Se puero, *c* censor castigatque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum, 175
 Multa recedentes adimunt. ne forte seniles
 Mandentur juveni partes, pueroque viriles,
 Semper in adjunctis aevoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
 Segnius irritant animos demissa per aurem, 180
 Quam quae sunt oculis subjecta fidelibus, & quae
 Ipse sibi tradit spectator, non tamen intus
 Digna geri, promes in scenam: multa que tolles
 Ex oculis, quae mox narret facundia praesens.
d Nec pueros coram populo Medea trucidet: 185
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
 Aut in avem Progne vertatur: Cadmus in anguem.
 Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor, neu sit quinto productior actu
 Fabula, quae posci vult, & spectata reponi. 190
 Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus officiumque virile
 Defendat: neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat & haereat apte. 195
 Ille bonis faveatque, & concilietur *e* amicis:
 Et regat iratos, & amet *f* peccare timentes:
 Ille dapas laudet mensae brevis, ille salubrem
 Justitiam, legesque, & apertis ora portis.
 Ille regat commissa: deosque precetur & oret 200
 Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco *g* vincta, tubaeque
 Æmula, sed tenuis simplexque, foramine paucō
 Aspirare, & adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu. 205

Quo

a lentus *b* pavidusque *c* castigat censorque.
e amice *f* pacare timentes *g* juncta.

Ne

Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
 Et frugi, castusque verecundusque coibat.
 Postquam coepit agros extendere victor, & urbem
 h Latior amplecti murus: vinoque diurno
 Placari Genius festis impune diebus: 210
 Accessit numerisque modisque licentia major.
 Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
 Rusticus, urbano confusus, turpis honesto?
 Sic priscae morumque & luxuriam addidit arti
 Tibicen: traxitque vagus per pulpita vestem. 215
 Sic etiam fidibus voces crevere severis,
 Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps:
 Utiliumque sagax rerum & divina futuri
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum, 220
 Mox etiam agrestes Satyros nudavit, & asper
 Incolumi gavitare jocos tentavit: eo quod
 Illecebris erat & grata novitate morandus
 Spectator, functusque sacris, & potus, & exlex.
 Verum ita risores, ita commendare dicaces 225
 Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo:
 Ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper & ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas:
 Aut, dum vitat humum, nubes & inania i captat. 230
 Effutire leves indigna tragoedia versus:
 Ut festis matrona moveri iussa diebus,
 Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
 Non ego inornata & dominantia nomina solum,
 Verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo: 235
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Ut nihil intersit Davusne loquatur, & audax
 Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
 An custos famulusque dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quisvis 240
 Speret idem: sudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem. tantum series juncturae pollet,
 Tantum de medio sumtis accedit honoris.
 Sylvis deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne, velut innati triviis, ac pene forense, 245
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam,
 Aut immunda crepent ignominiosa dicta.
 Offenduntur enim quibus est equus & pater & res:
 Nec

Nec, siquid fricti ciceris probat & nucis emtor,
 Aequis accipiunt animis, donantve corona. 250
 Syllaba longa brevi subjecta, vocatur Iambus,
 Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
 Nomen Iambeis: quum senos redderet ictus,
 Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
 Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures, 255
 Spondeos stabiles in iura paterna recepit
 Commodus & patiens: non ut de sede secunda
 Cederet aut quarta socialiter. hic & in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
 In scenam & missos magno cum pondere versus, 260
 Aut operae celeris nimium, curaue carentis,
 Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
 Non quivis videt immodulata poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcircone vager, scribamq; licenter? / an omnes 265
 Visuros peccata putem mea, tutus, & intra
 Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
 Non laudem merui, vos exemplaria Graeca
 Nocturna versate manu, versate diurna.
 At m nostri proavi Plautinos & numeros & 270
 Laudavere sales: nimium patienter utrunque,
 Ne dicam stulte, mirati: si modo ego & vos
 Scimus in urbanum lepido seponere dicto,
 Legitimumque sonum digitis callemus & aure.
 Ignotum tragicæ genus invenisse Camoenæ 275
 Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis:
 Quæ canerent agerentque peruncti faecibus ora.
 Post hunc personæ pallæque repertor honestæ
 Æschylus, & modicis instravit pulpita tignis,
 Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno. 280
 Successit vetus his comoedia, non sine multa
 Laude: sed in vitium libertas excidit, & vim
 Dignam legere regi. lex est accepta: chorusque
 Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere poetæ: 285
 Nec minimum meruere decus, vestigia Graeca
 At si deferere, & celebrare domestica facta:
 Vel qui praetextas vel qui docuere togatas.
 Nec virtute foret clarisve potentius armis,
 Quam lingua, Latium: si non offenderet unum. 290
 Quemque poetarum limae labor & mora. Vos o,
 O Post-

Pompilius sanguis carmen reprehendite quod non
 Multa dies & multa litura coercuit, atque
 Praefectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte 295
 Credit, & excludit sanos Helicone poëtas
 Democritus: bona pars non unguis ponere curat,
 Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poëtae,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam 300
 Tonfori Licino commiserit. ô ego laevus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam,
 Non alius faceret meliora poëmata. verum
 Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quae ferrum valet, exfors ipsa secandi: 305
 Munus & officium, nil scribens ipse, docebo:
 Unde parentur opes: quid alat formetque poëtam:
 Quid deceat, quid non: quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte, sapere est & principium & fons.
 Rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartæ: 310
 Verbaque pro visam rem non invita sequentur.
 Qui didicit, patriae quid debeat, & quid amicis:
 Quo sit amore parens, quo frater amandus & ho-
 spes:
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quae
 Partes in bellum missi ducis: ille profecto 315
 Reddere personae scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitae morumque jubebo
 Doctum imitatore, & p veras hinc ducere voces.
 Interdum speciosa locis morataque recte
 Fabula, nullius veneris, sine pondere & arte, 320
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugaeque canorae.
 Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
 Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assem 325
 Discunt in partes centum diducere. q dicat
 Filius Albini, si de quincunce remota est
 Uncia, quid r superat? / Poteras dixisse. triens. eu,
 Rem poteris servare tuam. redit uncia: quid fit?
 Semis. † At haec animos aerugo & cura peculi 330
 Quum semel imbuerit, speramus carmina fingi
 Posse linenda cedro, & levi servanda cupresso?
 Aut prodesse volunt aut delectare poëtae,

Aut

• vulgo Ferefectum p vivas q dicas r superet. / Pe-
 terat † Ant.

Aut simul & jucunda & idonea dicere vitae.
 Quicquid praecipies, esto brevis: ut cito dicta 335
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
 Omne supervacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
 Nec, quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
 Neu pransae Lamiae vivum puerum extrahat alvo.
 Centuriae seniorum agitant expertia frugis,
 Celsi praetereunt austeram poemata Rhamnes.
 Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret aera liber Sosis: hic & mare transit, 345
 Et longum noto scriptori prorogat aevum.
 Sunt delicta tamen quibusignovisse velimus.
 Nam neque chorda sonum reddit quem vult ma-
 nus & mens,
 Poscentique gravem persaepe remittit acutum:
 Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus. 350
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis: quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. quid x ergo?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quavis est monitus, venia caret: y & citharoedus 355
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille,
 Quem bis & terque bonum, cum risu miror: & idem
 Indignor quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum a opere in longo fas est obrepere somnum. 360
 Ut pictura, poësis: erit quae, si propius stes,
 Te b capiet magis: & quaedam, si longius abstes.
 Haec amat obscurum, volet haec sub luce videri,
 Judicis argutum quae non formidat acumen.
 Haec placuit semel, haec decies repetita placebit. 365
 O major juvenum, quamvis & voce paterna
 Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum
 Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
 Recte concedi. consultus juris, & actor
 Causarum mediocris, abest virtute disertis 370
 e Messalae, nec scit quantum Cassellius Aulus:
 Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poëtis
 Non homines, non dii, non concessere columnae.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crassum unguentum & Sardo cum melle papaver,
 Offen-

O 2

Ne x ergo est? y ut & terve a operi longo b capiat
 e Messallae

Offendunt, poterat duci quia coena sine istis:
 Sic animis natum inventumque poema iuvandis,
 Si paulum à summo discessit, vergit ad imum.
 Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
 Indoctusque pilae discive trochive quiescit, 380
 Ne spissae risum tollant impune coronae:
 Qui nescit, versus tamen audet fingere quidni?
 Liber & ingenuus, praesertim census equestrem
 Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
 Tu nihil invita dices faciesve Minerva: 385
 Id tibi iudicium est, ea mens: siquid tamen olim
 Scripseris, in Metii descendat iudicis aures,
 Et patris, & nostras: nonumque prematur in annum.
 Membranis intus positis, delere licebit
 Quod non edideris: nescit vox missa reverti. 390
 Sylvestres homines sacer interpretque deorum
 Caedibus & victu foedo deterruit Orpheus:
 Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones.
 Dictus & Amphion Thebanae conditor arcis
 Saxa movere sono testudinis, & prece blanda 395
 Ducere quo vellet fuit haec sapientia quondam,
 Publica privatis secernere, sacra profanis:
 Concubitu prohibere vago, dare jura maritis:
 Oppida moliri: leges incidere ligno.
 Sic honor & nomen divinis vatibus atque 400
 Carminibus venit. post hos insignis Homerus
 Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. dictae per carmina sortes:
 Et vitae monstrata via est: & gratia regum
 Pieriis tentata modis: ludusque repertus, 405
 Et longorum operum finis: ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyrae solers, & cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quaesitum est: ego nec studium sine divite vena,
 Nec rude quid e proffit video ingenium. alterius sic
 Altera poscit opem res, & conjurat amice.
 Qui studet optatam cursu contingere metam,
 Multa tulit fecitque puer. sudavit, & alsit:
 Abstinnit Venere & vino. qui Pythia cantat
 Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum. 415
 f Nunc satis est dixisse, Ego mira poemata pango,
 Occupet extremum scabies: mihi turpe relinqui est,
 Ut, quod non didici, sane nescire fateri.

Ut

a delet Bent. e possit f Nec,

Ut praeco ad merces turbam qui cogit emendas,
 Assentatores jubet ad lucrum ire poeta, 420
 Dives agris, dives positus in foenore nummis.
 Si vero est unctum qui recte ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere, & eripere garris
 Litibus implicitum: mirabor si sciet inter-
 Noscere mendacem verumque beatus amicum. 425
 Tu seu donaris seu quid donare voles cui,
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Laetitiae. clamabit enim, Pulcre, Bene, Recte,
 Falle scet super his: etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram, 430
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urgere culullis,
 Et torquere mero, quem perspexisse h laborent 435
 An sit amicitia dignus. Si carmina condas,
 Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
 Quintilio siquid recitares, Corrige, sodes,
 Hoc, aiebat, & hoc. melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra? delere jubebat, 440
 Et male i tornatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum quam vertere mallets,
 Nullum ultra verbum, aut operam sumebat inanem,
 Quin sine rivali teque & tua solus amares.
 Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes: 445
 Culpabit duos: in comitis allinet atrum
 Transverso calamo signum: ambitiosa recidet
 Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
 Arguet ambigue dictum: mutanda notabit:
 Fiet Aristarchus. k nec dicet, Cur ego amicum 450
 Offendam in nugis? Hae nugae seria ducent
 In mala, derisum semel, exceptumque sinistre.
 Ut, mala quem scabies aut morbus regius urget,
 Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
 Vesanum tetigisse timent fugiuntque poetam, 455
 Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimes versus ructatur, & errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum, foveamve: licet, Succurrite, longum
 Clamet, io, cives; non sit qui tollere curet. 460
 Si

Si / quis curet opem ferre, & demittere funem,
 Qui scis an prudens huc se *m* dejecerit? atque
 Servari nolit? dicam, Siquid poëtae
 Narrabo interitum: deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus *Æt-*
 nam 465

Insiluit. sit jus liceatque perire poëtis.
 Invitum qui servat, idem facit occidenti,
 Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit, jam
 Fiet homo, & ponet famosae mortis amorem.
 Nec satis apparet cur versus factitet: utrum 470
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus. certe furit, ac velut ursus,
 Objectos caveae valuit si frangere clathros,
 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo, 475
 Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

Leuret quis m projecere.

F I N I S.

